

VILJANDI VALLAVALITSUSE JA
HALLATAVATE ASUTUSTE OPTIMAALSE
PIIRKONDLIKU STRUKTUURI
VÄLJATÖÖTAMINE JA AVALIKE TEENUSTE
DISAINI ANALÜÜSI KOOSTAMINE

RAHVASTIKUANALÜÜS JA -PROGNOOS, AVALIKE TEENUSTE
KORRALDUS

DOKUMENDI ATRIBUUDID

Versioon	Kuupäev	Sisu	Muudatused võrreldes eelmise versiooniga
1	19.06.2021	Vahearuanne, mis sisaldab: Osa 1: Metoodika Osa 2: Ruumimuster Osa 3: Rahvastikuanalüüs Osa 4: Rahvastikuproгноos Lisa 1: Vanusegruppide dünaamika perioodil 2006–2021 Lisa 2: Rahvaarv ja selle muutus kantides Lisa 3: Rahvastiku soolis-vanuseline struktuur piirkonniti Lisa 4: Vanusegrupi 0–18 arvukus piirkonniti Lisa 5: Rahvastikuproгноos piirkonniti	-
2	11.09.2021	Lõpparuanne, mis sisaldab kõiki lähteülesandes määratletud osi	Lisatud: Osa 5: Asutused ja teenused Osa 6: Eelarved ja töötajad Osa 7: Kasutatav kinnisvara Osa: Muudatusprojektid Lisa 6: Viljandi valla asutused ja üksused eelarves Lisa 7: Rühmade arv ja täituvus lasteaedades Lisa 8: Lasteaialaste ränne kantide lõikes Lisa 9: Rühmade arv ja täituvus lasteaedades Lisa 10: Asutuste palgatase töötajate arvu järgi Lisa 11: Palgad ja töökohad asutuste tüübi lõikes Lisa 12: Viljandi valla kinnisvara Lisa 13: Hoonete hinnanguline investeerimisvajadus
3	11.10.2021	Täiendatud lõpparuanne, kuhu on lisatud majandushaldust puudutavad aspektid	Lisatud: Peatükk 6.3 Majandushalduse korraldus Peatükk 8.2.6 Vallavalitsuse asukoht Täiendatud: Peatükk 8.2.5 Majandushaldus

Analüüsi koostasid **Viljandi Vallavalitsuse** tellimusel **OÜ Cumulus Consulting** konsultandid:

- **Jaan Urb** – projektijuhtimine ja raporti teksti koostamine
- **Hannes Orgse** – andmeanalüüsi läbiviimine ja graafikute ning tabelite koostamine
- **Mait Luidalepp** – kaartide koostamine

SISUKORD

DOKUMENDI ATRIBUUDID	1
SISSEJUHATUS.....	4
1 METOODIKA.....	6
2 RUUMIMUSTER	9
3 RAHVASTIKUANALÜÜS	16
4 RAHVASTIKUPROGNOOS	25
5 ASUTUSED JA TEENUSED	31
5.1 ASUTUSED JA NENDE PAIKNEMINE	31
5.2 TEENUSTE TARBIMINE JA KASUTAJATE PAIKNEMINE	33
5.2.1 Valitsemine	33
5.2.2 Alusharidus	33
5.2.3 Üldharidus.....	37
5.2.4 Huviharidus ja noorsootöö.....	42
5.2.5 Kultuuritegevus.....	44
5.2.6 Raamatukogud	46
5.2.7 Sotsiaalteenused.....	47
6 EELARVED JA TÖÖTAJAD	49
6.1 VALLA EELARVEPOSITSIOON	49
6.2 ASUTUSTE EELARVED JA TÖÖTAJAD	51
6.3 MAJANDUSHALDUSE KORRALDUS	58
6.3.1 Toitlustamine	58
6.3.2 Majandusjuhtimine ja remonttööd	59
6.3.3 Koristamine ja heakord	60
6.3.4 Valla majandusüksuse tegevus	63
7 KASUTATAV KINNISVARA.....	66
7.1 HOONETE JA TEENUSTE ANDMED	66
7.2 SEISUKORD JA INVESTEERIMISVAJADUS	68
8 MUUDATUSPROJEKTID	70
8.1 OTSTARBEKAD PROJEKTID	71
8.1.1 Leie Põhikool	71
8.1.2 Kolga-Jaani teenuskeskus	72
8.1.3 Kalmetu koolihoone.....	73
8.2 KAALUMIST VÄÄRIVAD PROJEKTID	73
8.2.1 Tarvastu Gümnaasium	73
8.2.2 Viiratsi Kool	74
8.2.3 Kärstna spordihoone	75
8.2.4 Raamatukogud	75
8.2.5 Majandushaldus	76
8.2.6 Vallavalitsuse asukoht.....	78
8.3 KOONDMÕJU	79
LISAD	80
8.4 LISA 1. VANUSEGRUPPIDE DÜNAAMIKA PERIOODIL 2006–2021.....	80
8.4.1 Lisa 1.1 Vanusegrupi 0–6 dünaamika perioodil 2006–2021	80
8.4.2 Lisa 1.2 Vanusegrupi 7–18 dünaamika perioodil 2006–2021	80
8.4.3 Lisa 1.3 Vanusegrupi 19–64 dünaamika perioodil 2006–2021	81
8.4.4 Lisa 1.4 Vanusegrupi 65+ dünaamika perioodil 2006–2021	81
8.5 LISA 2. RAHVAARV JA SELLE MUUTUS	82
8.5.1 Lisa 2.1 Rahvaarvu muutus kantides	82

8.5.2	<i>Lisa 2.2 Enim kasvanud ja kahanenud asulad rahvaarvu muutuse järgi perioodil 2015–2021</i>	83
8.5.3	<i>Lisa 2.3 Enim kasvanud ja kahanenud asulad muutuse protsentuaalse suuruse järgi 2015–2021</i>	83
8.6	LISA 3. RAHVASTIKU SOOLIS-VANUSELINE STRUKTUUR PIIRKONNITI	84
8.6.1	<i>Lisa 3.1 Pärsti-Paistu</i>	84
8.6.2	<i>Lisa 3.2 Kolga-Jaani-Saarepeedi</i>	84
8.6.3	<i>Lisa 3.3 Viiratsi-Leie</i>	85
8.6.4	<i>Lisa 3.4 Tarvastu</i>	85
8.7	LISA 4. VANUSEGRUPI 0–18 ARVUKUS PIIRKONNITI SEISUGA 1.01.2021	86
8.7.1	<i>Lisa 4.1 Pärsti-Paistu</i>	86
8.7.2	<i>Lisa 4.2 Kolga-Jaani-Saarepeedi</i>	86
8.7.3	<i>Lisa 4.3 Viiratsi-Leie</i>	86
8.7.4	<i>Lisa 4.4 Tarvastu</i>	86
8.8	LISA 5. RAHVASTIKUPROGNOOSI LISAGRAAFIKUD	87
8.8.1	<i>Lisa 5.1 Vanusstruktuuri muutus</i>	87
8.8.2	<i>Lisa 5.2 Lasteaiaelaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	87
8.8.3	<i>Lisa 5.3 Põhikoolielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	87
8.8.4	<i>Lisa 5.4 Gümnaasiumielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	88
8.8.5	<i>Lisa 5.5 Tööelise elanikkonna arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	88
8.8.6	<i>Lisa 5.6 Eaka (65+) elanikkonna arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	88
8.8.7	<i>Lisa 5.7 Pärsti-Paistu piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	89
8.8.8	<i>Lisa 5.8 Kolga-Jaani-Saarepeedi piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	90
8.8.9	<i>Lisa 5.9 Tarvastu piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	91
8.8.10	<i>Lisa 5.10 Viiratsi-Leie piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumielaste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	92
8.8.11	<i>Lisa 5.11 Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos (B ja C stsenaariumid)</i>	93
8.9	LISA 6. VILJANDI VALLA ASUTUSED JA ÜKSUSED EELARVES	94
8.10	LISA 7. RÜHMAD ARV JA TÄITUVUS LASTEAEDADES	97
8.10.1	<i>Lisa 7.1 Rühmade arv</i>	97
8.10.2	<i>Lisa 7.2 Rühmade täituvus</i>	98
8.11	LISA 8. LASTEAIALASTE RÄNNE KANTIDE LÕIKES	99
8.12	LISA 9. PÕHIKOOLIÕPILASTE RÄNNE KOOLIASTMETE JA KANTIDE LÕIKES	100
8.13	LISA 10. ASUTUSTE PALGATASE TÖÖTAJATE ARVU JÄRGI	103
8.14	LISA 11. PALGAD JA TÖÖKOHAD ASUTUSTE TÜÜBI LÕIKES	105
8.15	LISA 12. VILJANDI VALLA KINNISVARA	107
8.16	LISA 13. HOONETE HINNANGULINE INVESTEERIMISVAJADUS	109

SISSEJUHATUS

Viljandi vald asub ringina ümber Viljandi linna Viljandi maakonnas. Praegune Viljandi vald on loodud 2017. a haldusterritoriaalse reformi tulemusena. Ühinesid endine Viljandi (moodustunud 2013. a Paisu, Pärsti, Saarepeedi ja Viiratsi valdadest), Kolga-Jaani ja Tarvastu vald. Viljandi valla naabriteks on Põhja-Sakala vald, Mulgi vald, Tõrva vald, Elva vald ja Põltsamaa vald. Praeguses Viljandi vallas on 1.01.2021 seisuga **13 681 inimest**. Valla pindala on **1373,75 km²**. Keskmine rahvastikutihedus jääb alla 10 inimese km² kohta.

Haldusreformi käigus peeti läbirääkimisi esmajoones õiguste ja kohustuste üle seoses investeeringute ning juhtivate ametikohtadega. Uue omavalitsusüksuse struktuur loodi läbirääkimiste tulemusena, aga ka arvestades poliitilist reaalsust ja olemasolevat personali. Vallavalitsus asub Viljandi linnas, teenuskeskused on Mustlas ja Kolga-Jaanis. Senini on vallavalitsus tegelenud uue omavalitsuse käivitamisega. **Pikemas perspektiivis on aga vaja leida tõhus toimetamisel avalike teenuste korraldamiseks ja kinnisvara haldamiseks jätkusuutlikul viisil.** Vastust vajavad küsimused, milliseid teenuseid ja millises mahus on erinevates piirkondades otstarbekas osutada ning kuidas tagada omavalitsuse ja allasutuste poolt osutatavate avalike teenuste efektiivne majandamine. Selleks on ellu kutsutud siinne analüüsiprojekt.

Analüüsi eesmärk on välja töötada lahendus, mil viisil võiks Viljandi Vallavalitsus ja selle hallatavad asutused pikemas perspektiivis toimida. Analüüsi tulemuseks on ettepanekud, millise struktuuri alusel võiks omavalitsus edukamalt ja efektiivsemalt toimida. Selleks analüüsiti:

- Valla ruumimustrit ja piirkondade toimeloogikat
- Muudatusi elanikkonnas, sh koostati rahvastikuprognosis
- Valla asutusi ja neis pakutavaid teenuseid
- Teenuste osutamiseks kasutatavat kinnisvara ja selle haldamist

Analüüsi tulemustele tuginedes on määratletud n-ö optimeerimisprojektid ja arvestatud välja nende võimalik finantsmõju. Nende puhul on oluline arvestada, et **tegemist on strateegilise tasandi otsuste alusmaterjaliga**. Seega ei ole siinse analüüsi lõpptulemus kokku lepitud tegevuskava, vaid **võimalike tegevusalternatiivide kirjeldus** koos kaasneva mõjuga.

Välja pakutud lahenduste puhul peab arvestama, et kõik pole koheselt teostatavad. Samuti vajavad need laiemat diskussiooni nii vallavolikogus kui ka kogukondades. Arvestada tuleb, et suurema finantsmõjuga projektide edasilükkamine tähendab seda, et valla investeerimisvõimekus ajas väheneb ning võimekus teenuste ja taristu arendamisel jääb tagasihoidlikumaks.

Analüüs dokumendi koostab kaheksast osast:

1. Metoodika – kasutatud andmete ülevaade
2. Ruumimuster – omavalitsuse piirkondade toimimine teenuste kättesaadavuse kontekstis
3. Rahvastikuanalüüs – elanikkonna retrospektiivne ülevaade
4. Rahvastikuprognosis – elanikkonna prognoos tulevikuks nii piirkondade kui ka valla kui terviku vaates

5. Asutused ja teenused – asutuste ja nende poolt osutatavate avalike teenuste ülevaade ning kasutatavus
6. Eelarved ja töötajad – valla eelarvepositsioon, asutuste eelarvete ja töötajaskonna analüüs
7. Kasutatav kinnisvara – valla avalike teenuste osutamiseks kasutatava kinnisvara ülevaade ja hinnanguline investeerimisvajadus
8. Muudatusprojektid – võimalikud lahendused efektiivsuse tõstmiseks ja kulude kokkuhoiuks

Dokumendi lisades asuvad detailsed graafikud ja tabelid rahvastiku ning eelarvete kohta.

Parema ülevaatlikkuse saavutamiseks on eraldi dokumendina koostatud esitluse formaadis lühikokkuvõte.

1 METOODIKA

Analüüs on läbi viidud viies üksteisega seotud etapis:

1. Valla ruumimuster ning piirkondade toimeloogika – analüüsitud on ühinenud omavalitsuse piirkondade toimimist teenuste kättesaadavuse ja ühenduste kontekstis.
2. Rahvastikuanalüüs ja teenusvajaduse prognoos – koostatud on rahvastikuanalüüs ja pikaajaline prognoos, mis loob aluse tuleviku teenusvajaduse hindamiseks (sh nõudlus alushariduse ja üldhariduse kohta) valla kui terviku vaates ning erinevate piirkondade lõikes.
3. Valla asutuste ja teenuste analüüs – analüüsitud on kõiki valla asutusi ning nende poolt pakutavate peamiste teenuste pakkumist ja tarbimist, sh kasutusvajadust ning eelarveid ja töötajate koosseise.
4. Teenuse osutamiseks kasutava kinnisvara analüüs – analüüsitud on valla teenuste pakkumiseks kasutatava kinnisvara seisukorda ja optimaalsust lähtuvalt senisest teenuste tarbimisest ning prognoositavast nõudlusest.
5. Ettepanekud ja soovitusel asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kujundamiseks – välja on pakutud argumenteeritud lahendus ja muudatusprojektide nimekiri ning hinnatud selle finantsmõjusid.

Analüüsis on andmed esitatud 2017. aasta haldusreformi järgse administratiivjaotusega. Haldusreformi tulemusel toimus Viljandi Kolga-Jaani ja Tarvastu vallad. Uue omavalitsusüksuse nimeks sai Viljandi vald.

Analüüsis on eristatud **neli piirkonda** – Tarvastu, Viiratsi-Leie, Kolga-Jaani-Saarepeedi ja Pärsti-Paistu.

Andmete esitamise perioodiks on sõltuvalt otstarbekusest ja nende kättesaadavusest valitud peamiselt eelnevad 5–6 aastat. Valla rahvastikuülevaates on kasutatud Rahvastikuregistri andmeid rahvastiku soo-vanusjaotuse kohta 1. jaanuari seisuga aastatel 2015–2021 ning elussünnid ja surmad aastatel 2015–2020. Piirkondade rahvaarvus ei sisaldu Viljandi valla täpsusega registreeritud elanike andmed.

Rahvastikuregistri andmed piirkondade kohta on demograafilise prognoosi koostamise aluseks. Rahvastikuprognoos koosneb Viljandi valla nelja piirkonna rahvastikuprognoosidest, mis on koostatud enimkasutataval kohortkomponendi ehk vanusnihke meetodil. Selline prognoos näitab rahvastikku moodustavate aastakäikude suuruse samm-sammulist teisenemist ühest kalendriaastast järgmisse. Igal aastal lisab sündimus prognoositavasse rahvastikku ühe uue sünnipõlvkonna, vanemate aastakäikude suurus aga väheneb surnute arvu võrra. Avatud rahvastiku puhul muudab aastakäikude suurst ka ränne. Vanusnihke põhimõttel tehtud prognoosi väljund on eri aastakäikude suurus tulevikus.

Demograafilised trendid on valla piirkondades olnud mõnevõrra erinevad ja teenuste võrgu planeerimisel on oluline vaadata väiksemaid üksuseid. Neljale piirkonnale on koostatud baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Vastava stsenaariumi piirkondade prognooside liitmisel moodustub valla tervikvaade.

Tulevast rahvaarvu ja rahvastiku koosseisu mõjutavad kaks olulist tegurit — prognoosi hetkeks kujunenud rahvastiku vanuskoosseis ja see, mis juhtub sündimuse, suremuse ja

rändega prognoosiperioodil. Prognoosi lähteaasta rahvastiku vanuskoosseis on prognoosi hetkeks juba kujunenud ehk see mõjutab ühtemoodi kõiki prognoosi stsenaariume. Seega tekib stsenaariumide vaheline erinevus sündimus-, suremus- ja rändekäitumisest.

Prognoos on koostatud aastateks 2021–2040, mis demograafilisel ajaskaalal vastab enam kui ühe põlvkonna pikkusele vaatele. Kuni 16-aastaselt perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel aga eelkõige soo-vanuskoosseis ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks kujuneb rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoolel, sõltub reaalsuses peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest.

Prognoos lähtub stabiilse arengu eeldusest ehk ei näe ette suuri ja ootamatuid muutusi, mida on võimatu ennustada. Samas peab arvestama, et majandus on tsükliline ja kriisid omavad olulist mõju elanikkonna rände- ja ka sündimuskäitumisele. Eelmisel aastal alguse saanud nn koroonakriisi mõjust (või selle puudumisest) nimetatud protsessidele saab selgust alles järgmiste aastate statistilistest andmetest.

Prognoosis on iga piirkonna kohta koostatud kaks põhistsenaariumit: baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Lisaks on koostatud n-ö optimistlik stsenaarium. Baas-stsenaariumis eeldatakse, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Seega iseloomustab baas-stsenaarium tänaseks kujunenud rahvastiku sisemist taastevõimet. Rändestsenaariumis on arvestatud väljarände jätkumisega vallast. Optimistlik stsenaarium arvestab viimaste aastate laste sisserände jätkumisega..

Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvara *Spectrum*.

Prognoosi väljundiks on valla tuleviku rahvaarv erinevates vanuserühmades, millest saab tuletada hinnangulise teenusevajaduse alus- ja üldhariduse kohta.

Kuigi tulemused on esitatud ühe inimese täpsusega, tuleb siiski arvestada, et tegemist on hinnanguliste arvudega ning olulisem on prognoosist ilmnev suundumus elanikkonna erinevates vanusrühmades.

- **Baas-stsenaariumi (joonistel A),** kus rändeprotsessidega ei ole arvestatud, sündimuse aluseks on piirkondlikult diferentseeritud summaarne sündimuskordaja (lapsi viljakas eas naise kohta):
 - Pärsti-Paistu 1,7
 - Kolga-Jaani-Saarepeedi 1,85
 - Viiratsi-Leie 1,85
 - Tarvastu 1,85
 - Kordaja jääb samale tasemele terveks prognoosiperioodiks. Suremuse puhul on aluseks Viljandi maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastatel 2018–2019 (meestel 73,5 ja naistel 81,4 eluaastat), mis jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni.
- **Rändestsenaariumis (joonistel B)** on arvestatud sama väärtusega summaarse sündimuskordajatega kui baas-stsenaariumis. Rände-eelduseks on väljaränne kõikidest piirkondadest (lähteaastal -105 inimest kõikide piirkondade peale kokku). Arvestatud on vanuserühmade lõikes diferentseeritud rändajate vanusstruktuuriga: põhiosa väljarändest toimub vanuses 20–39 eluaastat, vanuserühm 0–19 ei rända. Suremuse puhul on aluseks Viljandi maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastatel 2018–2019 (meestel 73,5 ja naistel 81,4 eluaastat), mis

kasvab prognoosiperioodi lõpuni, jõudes aastal 2040 tasemele meestel 77,5 ja naistel 83,4 eluaastat.

- **Optimistlikus stsenaariumis (joonistel C)** on arvestatud sama väärtusega summaarse sündimuskordajatega kui baas-stsenaariumis. Rände-eelduseks on laste sissetulek kõikides piirkondades (lähteaastal 40 last kõikide piirkondade peale kokku). Arvestatud on vanuserühmade lõikes diferentseeritud rändajate vanusstruktuuriga: rändajate põhiosa on vanuses 5–14 eluaastat, 20-aastaste ja vanemate hulgas on ränne tasakaalus. Suremuse puhul on aluseks Viljandi maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastatel 2018–2019 (meestel 73,5 ja naistel 81,4 eluaastat), mis kasvab prognoosiperioodi lõpuni, jõudes aastal 2040 tasemele meestel 77,5 ja naistel 83,4 eluaastat.

Rahvastikuprognoosi väljundiks on rahvaarv analüüsi seisukohalt olulistes vanuserühmades. Kui ka tuleviku väljaränne osutub viimasel kuuel aastal toimunud väiksemaks, siis **arvestades toimunud rahvastikusündmusi, on tõenäosim stsenaarium rändeststsenaarium** või sellelähedane olukord.

Haridusülevaates on kasutatud Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid Viljandi valda registreeritud elanikest õppijate ja valla haridusasutustes õppivate isikute kohta alus-, üld- ja huvihariduse tasemel.

Valla muude teenuste analüüsi aluseks on vallavalitsuse poolt edastatud hallatavate asutuste osutatavate teenuste statistilised andmed, valla ja asutuste arengudokumentides ning teistes avalikult kättesaadavates dokumentides sisalduv info, samuti erinevate riiklike andmekogude andmed.

Finantsanalüüs põhineb peamiselt valla 2021. aasta eelarvel, kasutatud on ka Rahandusministeeriumi koondatavaid omavalitsuste eelarveandmeid.

Kinnisvaraülevaate aluseks on Viljandi Vallavalitsuse poolt eeltäidetud kinnisvara andmebaas, konsultandi poolt on antud hinnangud hoonete seisukorrale ja investeeringuvajadusele. Töö raames külastas konsultant ringkäigu raames enamikku valla asutustest.

2 RUUMIMUSTER

Viljandi vald paikneb ringina ümber Viljandi linna Viljandi maakonnas. Viljandi valla naabriteks on Põhja-Sakala vald, Mulgi vald, Tõrva vald, Elva vald ja Põltsamaa vald (Joonis 1).

Joonis 1. Viljandi vald

Vallavalitsus asub Viljandi linnas. Pikemas perspektiivis on kavas sealt Viiratsi alevikku ümber kolimine. Lisaks on vallal teenuskeskused Kolga-Jaanis ja Mustlas. Ühte kindlat väljakujunenud keskust Viljandi vallal ei ole – asustusüksused on teenuste suuremahuliseks pakkumiseks liiga väiksed. Samuti on vald tihedalt seotud maakonnakeskuse Viljandi linnaga, seda eriti ümberkaudsete asustusüksuste puhul.

Viljandi valda iseloomustab suur territoorium (1373,75 km²) ja suhteliselt kõrge asustustihedus (ligi 10 inimest km² kohta). Võrdluseks, Eesti keskmine rahvastikutihedus on 30,8 inimest km² kohta ja maakonna oma 13,4.

Viljandi vald moodustus kolmest omavalitsusüksusest, mis ühinesid 2017. a haldusreformi tulemusena:

1. Viljandi vald – 9296 elanikku (seisuga 1.01.2017), pindala 650 km², asustustihedus 14,3 in/km²
2. Kolga-Jaani vald – 1420 elanikku, pindala 313 km², asustustihedus 4,5 in/km²
3. Tarvastu vald – 3330 elanikku, pindala 408 km², asustustihedus 8,2 in/km²

Niisiis on Viljandi linnast kaugemal asuvad alad väga kõrvalt asustatud ja vahemaad suured.

Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+ kehtestati 2018. a aprillis. Selles määratletud hierarhia järgi on maakonnatasandi **toimepiirkonna keskuseks Viljandi linn koos Viiratsi aleviku ja Jämejala külaga**, s.o, kompaktse ja kvaliteetse linnaruumiga linn, mis pakub töökohti, konkurentsivõimelist haridust ja heatasemelisi teenuseid ning kuhu toimub igapäevane liikumine marsruudil elukoht–töökoht–igapäevateenused (minimaalselt 15 tuhat elanikku, teenuste kättesaadavuse piirkond kuni 40 km, ajaliselt 60 min ühistranspordiga). **Piirkondlikeks keskusteks** on määratud Suure-Jaani ning Abja-Paluoja ja Karksi-Nuia. **Viljandi vallas piirkondlik keskus puudub.**

Kohalikke keskusi, s.o, mis pakuvad kodukoha lähedal esmavajalikke teenuseid ja mis võivad, kuid ei pruugi olla ka oluliseks kohaliku tasandi töökohtade pakkujaks (minimaalselt 1500 elanikku, teenuste kättesaadavuse piirkond kuni 15 km, ajaliselt 30 min ühistranspordiga) on Viljandi vallas kaks:

- Mustla
- Kolga-Jaani (täiendavalt määratud, arvestades kaugust teistest teenuskeskustest)

Lähikeskusi, s.o, mis pakuvad kohaliku keskusega võrreldes suhteliselt väiksemat hulka teenuseid, kuid mille roll on oluline üksikute kodulähedaste teenuste pakkumisel (minimaalselt 500 elanikku, teenuste kättesaadavuse piirkond kuni 15 km, ajaliselt 30 min ühistranspordiga) on Viljandi vallas kolm:

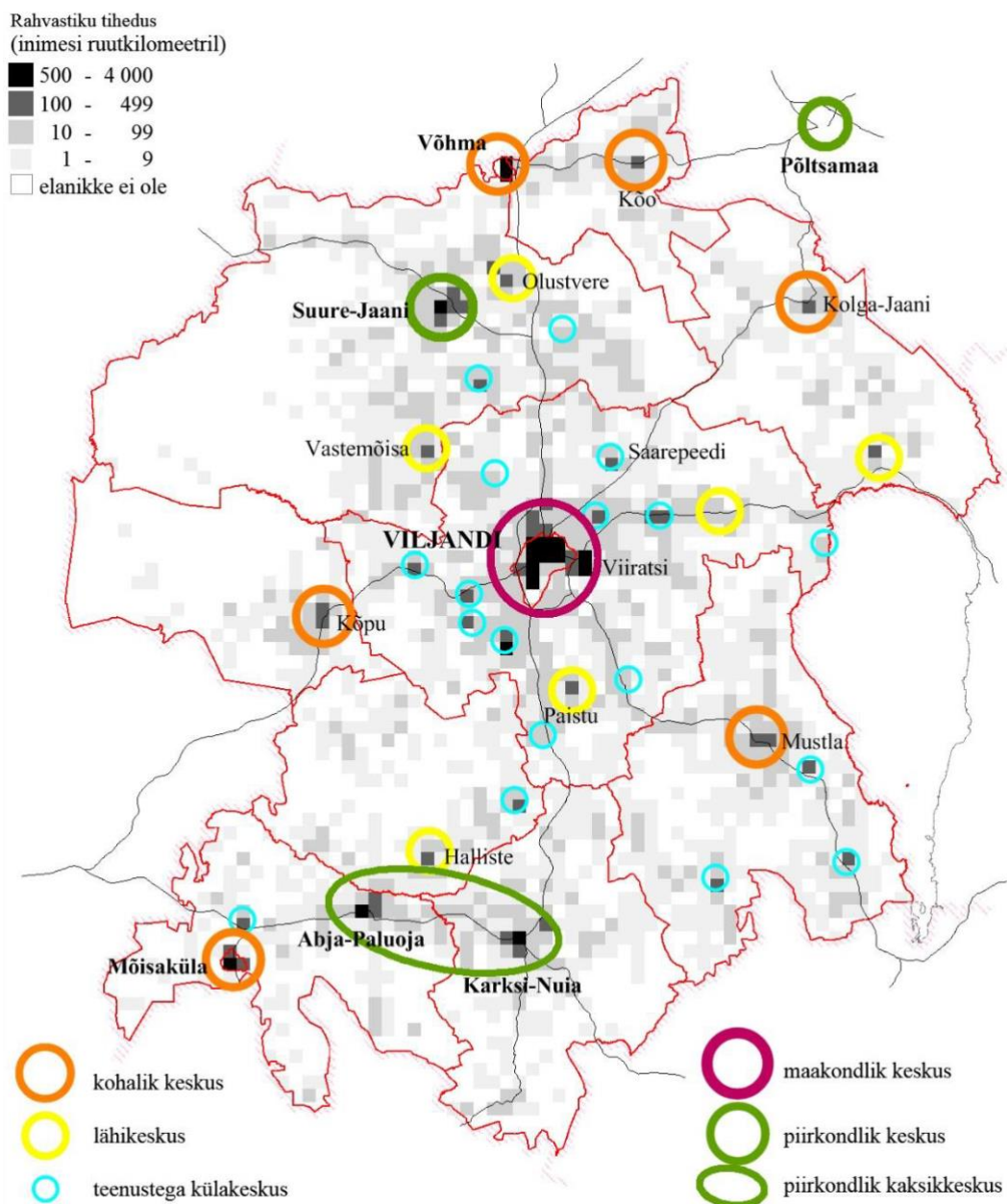
- Tänassilma
- Paistu
- Leie

Lisaks asuvad vallas mitmed teenustega külakeskused. Olulisimaks teenuseks on lasteaiateenus. Külakeskused on:

- Pärsti
- Saarepeedi
- Heimtali
- Paistu
- Soe

- Suislepa
- Kärstna
- Uusna
- Vana-Võidu
- Puiatu
- Päri
- Ramsi
- Holstre

Viljandi maakonna keskuste võrgustikku kujutab Joonis 2. **Viljandimaa ruumiliseks eripäraks** on ühe toimepiirkonna keskuse ja seda ümbritsevate väiksemate keskuste võrgustiku süsteem, kus Viljandi linnal on oluline mõju. Teiste keskuste olulisus on võrreldavas suurusjärgus.

Joonis 2. Keskuste võrgustik (Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+)

Viljandi valla toimepiirkonna keskuseks on Viljandi linn, kus 1.01.2021 seisuga elas 16 899 inimest. Linn on oluline töökohtade, haridus- jm teenuste pakkuja. Vähemal määral mõjutavad valla äärealade elanikke ka veel Põltsamaa linn, Tõrva linn ja Tartu linn.

Viljandi vallas on eristatud 21 kanti, milles on kokku 130 asustusüksust: 4 alevikku (Viiratsi, Mustla, Ramsi ja Kolga-Jaani) ning 126 küla.

Valla rahvaarvult suurim asustusüksus on Viiratsi alevik, kus elab 1169 inimest. Kokku elab valla kolmes suurimas asulas 18,7% kogu rahvastikust. Alla 10 elaniku ja elaniketa asustusüksusi Viljandi vallas ei ole. Ligikaudu pool elanikkonnast elab asulates suurusega 100 kuni 499 inimest (Tabel 1).

Tabel 1. Asustusüksuste jaotus

Asustusüksuse selanike arvu vahemik	Asustus- üksuste arv	Osakaal rahvastikust	Elanike arv 2021	Osakaal 2021	Muutus 2015-2021	Elanike arvu muutus 2015-2021	Osakaalu muutus 2015-2021
500 ja enam	3	18,7%	2 552	18,7%	-67	-2,6%	0,4%
200 kuni 499	13	26,8%	3 663	26,8%	-163	-4,3%	0,1%
100 kuni 199	21	22,1%	3 021	22,1%	-92	-3,0%	0,4%
50 kuni 99	39	19,0%	2 603	19,0%	-151	-5,5%	-0,2%
10 kuni 49	54	12,5%	1 705	12,5%	-187	-9,9%	-0,7%
kuni 10	0	0,0%		0,0%	0		0,0%
Elaniketa	0	0,0%		0,0%	0		0,0%
Omavalitsuse täpsusega		1,0%	137	1,0%	-20		-0,1%
Kokku	130	100,0%	13 681	100,00%	-680	100,00%	100,00%

Asustus on maakonnas koondunud peamiselt suuremate keskuste, esmajoones Viljandi linna ümbrusesse (Joonis 3). Hõredalt asustatud on endise Kolga-Jaani valla alad valla kirdeosas Tänassilma ja Kolga-Jaani vahel. Samuti on hõreda asustusega valla lõunapoolne osa.

Analüüsis on vald jaotatud neljaks piirkonnaks. Jaotuse aluseks on valla teenuste olemasolu ja peamised liikumismustrid (Tabel 2).

Tabel 2. Viljandi valla piirkonnad

	Asustusüksuste arv	Elanike arv seisuga 1.01.2021	Osakaal elanikest
Pärsti-Paistu	40	4 356	32%
Kolga-Jaani-Saarepeedi	24	2 224	16%
Viiratsi-Leie	29	3 773	28%
Tarvastu	37	3 191	24%
Kokku	130	13 544	100%

Piirkondade teenustega asulate omavahelised kaugused on välja toodud alljärgnevates tabelites (Tabel 3 ja Tabel 4).

Tabel 3. Vahemaad asulate vahel 1 (Regio veebikaart)

Vahemaa (minutit sõiduaega autoga)	Vahemaa (kilomeetrit)													
		Viljandi linn	Päri	Ramsi	Pärsti	Heimtali	Paistu	Puiatu	Holstre	Sultsi	Mustla	Soe	Kärstna	Suislepa
	Viljandi linn		7	9	9	11	14	14	14	16	27	31	31	40
	Päri	9		8	15	5	16	6	20	18	33	37	36	46
	Ramsi	9	8		17	3	8	10	16	9	29	33	27	42
	Pärsti	11	13	15		18	22	20	22	24	35	40	41	48
	Heimtali	12	6	5	17		11	7	19	12	32	36	31	45
	Paistu	13	13	8	18	12		21	5	5	18	22	21	31
	Puiatu	12	6	9	16	7	16		24	18	37	42	40	51
	Holstre	12	15	13	21	17	6	18		10	13	18	18	26
	Sultsi	14	13	8	19	12	5	16	11		23	27	20	36
	Mustla	22	25	23	30	26	15	29	11	20		5	13	13
	Soe	26	30	27	35	31	20	33	18	25	6		13	9
	Kärstna	27	30	25	35	29	19	33	16	18	15	17		13
	Suislepa	31	36	33	41	37	26	39	22	31	12	9	17	

Tabel 4. Vahemaad asulate vahel 2 (Regio veebikaart)

Vahemaa (minutit sõiduga autoga)	Vahemaa (kilomeetrit)														
		Viljandi linn	Viiratsi	Vana-Võidu	Uusna	Tänassilma	Valma	Leie	Jämejala	Karula	Saarepeedi	Kolga-Jaani	Pärsti	Puhja	Põltsamaa
	Viljandi linn		4	7	10	16	25	30	5	5	10	30			
	Viiratsi	5		5	9	14	23	28	8	7	12	30			
	Vana-Võidu	8	6		6	12	21	26	10	11	13	28			
	Uusna	9	7	6		6	15	20	14	14	11	26			
	Tänassilma	13	11	10	6		9	14	19	20	17	32			
	Valma	21	19	17	13	8		11	28	29	26	27			
	Leie	24	22	20	16	11	10		33	34	30	17		22	
	Jämejala	7	10	12	13	17	25	28		4	11	31	7		
	Karula	7	10	12	12	16	24	27	6		9	29			
	Saarepeedi	10	13	11	10	14	21	24	11	9		26			
	Kolga-Jaani	23	23	21	19	25	25	17	24	22	19				18
	Pärsti								8						
	Puhja							17							
Põltsamaa											14				

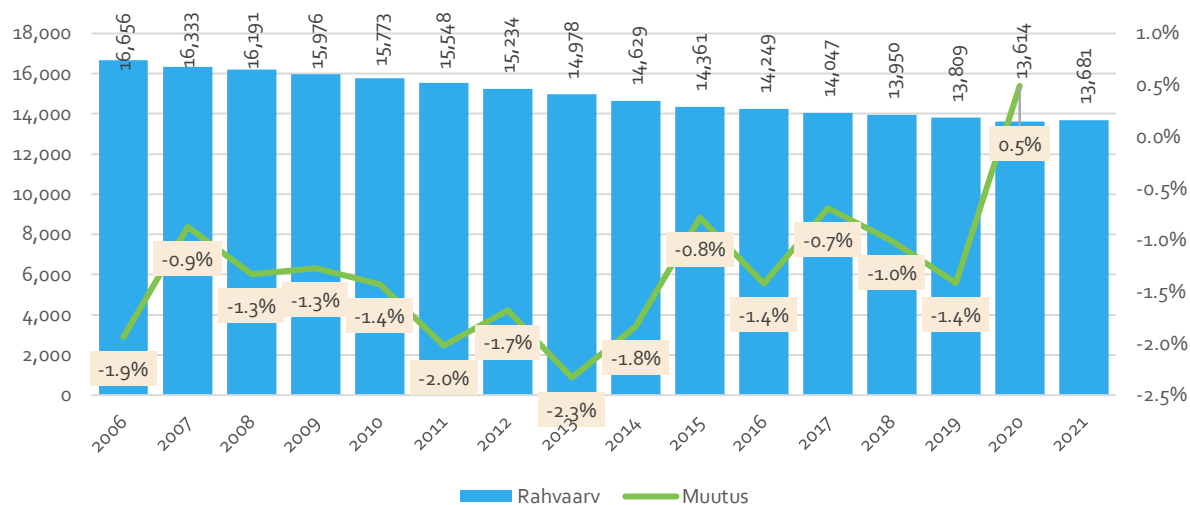
Maakonnakeskus Viljandi on suuremale osale asulatest vähem kui 30-minutilise autosõidu kaugusel. Kaugemale jäävad Mustla, Soe, Kärstna, Suislepa, Leie ja Kolga-Jaani.

Kokkuvõtvalt on Viljandi valla puhul tegemist **võrgustiku tüüpi omavalitsusega**, mille peamised keskused on võrreldava rahvaarvuga ja mille selgeks tõmbekeskuseks on Viljandi linn, mille ümber vald asub. Tulenevalt suurest ja hajusalt asustatud territooriumist on vajalik tagada peamiste avalike teenuste (alus- ja põhiharidus jms) kättesaadavus ühtlaselt kogu vallas. See tähendab, et lisaks majanduslikule otstarbekusele tuleb teenuste ümber korraldamisel võtta arvesse ka aeg-ruumilisi vahemaid.

3 RAHVASTIKUANALÜÜS

Viljandi maakonnas elas 2021. a 1. jaanuari seisuga Rahvastikuregistri andmetel 45 915 inimest ehk 3,4% kogu Eesti elanikkonnast. Maakonna pindala on 3420 km² ja keskmine asustustihedus 13,4 inimest km² kohta, seega on tegemist pigem väikese ning hõredalt asustatud piirkonnaga. Demograafilise tööturusurveindeksi väärtus on maakonnas 0,74, mis tähendab, et maakonna elanikkonna vanusstruktuur ei ole kestlik.

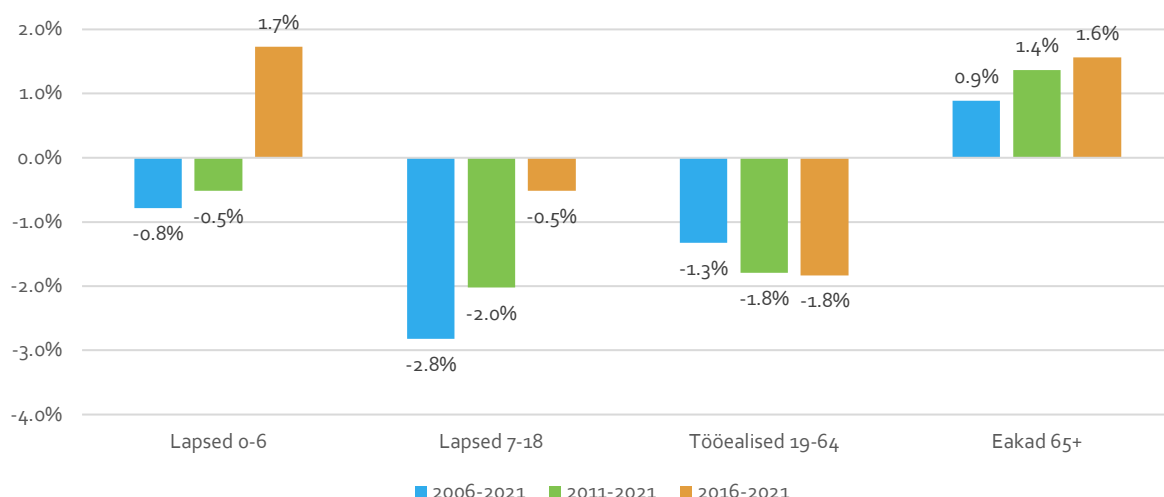
Viljandi valla elanike arv 1. jaanuari 2021. a seisuga oli 13 681 inimest, mis moodustab 29,8% maakonna elanikest. Nii nagu kogu maakonna elanike arv näitab langustrendi, teeb see seda ka Viljandi vallas. **Viimase 15 aasta jooksul on rahvaarv vähenenud 2975 inimese võrra (-18%),** mis teeb keskmiseks kahanemistempoks -1,2% aastas (Joonis 4).

Joonis 4. Rahvaarvu muutus Viljandi vallas 2006–2021 (Rahvastikuregister)

Perioodil 2006–2021 on kõige enam (42% võrra) kahanenud 7–18-aastaste laste arv. Töoealiste elanike arv on kahanenud 20% ning koolieelikute oma 12% võrra. Ainsana on suurenenud 65-aastaste ja vanemate elanike arv (13%). Koolieelikute kahanemise tempo on järjepanu vähenenud ja viimasel viiel aastal pöördunud tõusule. Samuti on vähenenud kooliealiste kahanemise tempo (viimase viie aasta keskmine -0,5% aastas). Töoealise elanikkonna vähenemise kiirus on aga seevastu kasvanud, viimase viie aasta keskmine on ulatunud -18%-ni aastas. Hoogustunud on vanemaealise elanikkonna kasvutempo (Joonis 5).

Vanusegruppide dünaamika on graafiliselt leitav **lisast 1**.

Joonis 5. Rahvaarvu aastakeskmise muutus vanuserühmades 2006–2021 (Rahvastikuregister)

Viljandi valla piirkondade asustustihedus varieerub vahemikus 7,2-st inimesest km² kohta 13,8-ni (Tabel 5). Hõredalt on asustatud Kolga-Jaani-Saarepeedi ja Tarvastu piirkonnad, mis asuvad Viljandi linnas kaugemal. Pärsti-Paistu ja Viiratsi-Leie piirkondade asustustihedus on sarnane maakonna keskmisele.

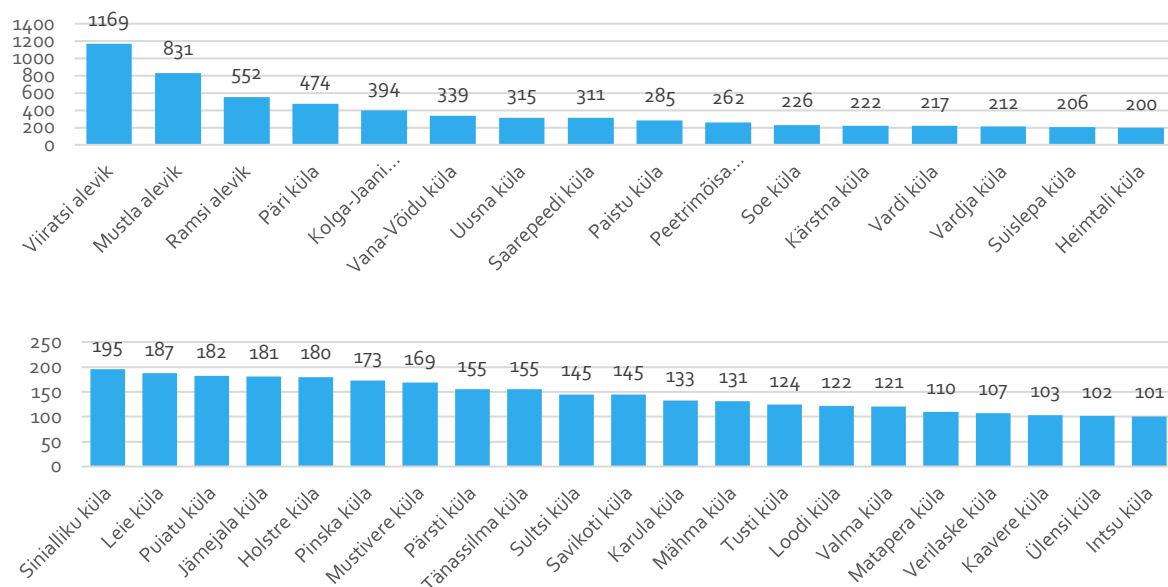
Tabel 5. Rahvaarv ja asustustihedus piirkondades (Rahvastikuregister)

Piirkond	Asustus-üksuste arv	Elanike arv 1.01.20201	Pindala km ²	Asustus-tihedus	Elanike osakaal	Pindala osakaal
Pärsti-Paistu	40	4356	315,1	13,8	31,84%	22,9%
Kolga-Jaani-Saarepeedi	24	2224	310,4	7,2	16,26%	22,6%
Viiratsi-Leie	29	3773	338,8	11,1	27,58%	24,7%
Tarvastu	37	3191	409,4	7,8	23,32%	29,8%
KOV-i täpsusega		137			1,00%	
Kokku	130	13 681	1373,8	9,9	100%	100%

Viimase viie aasta jooksul on rahvaarv kahanenud kõikides piirkondades, kuid kahanemise tempo on olnud mõnevõrra erinev. Kõige kiirem elanikkonna vähenemine on toimunud Kolga-Jaani-Saarepeedi ja Tarvastu piirkondades (-5%). Viiratsi-Leie on kahanenud 4% ja Pärsti-Paistu 2% võrra. Detailne ülevaade kantide kaupa on leitav **lisast 2**.

Asustusüksustest on kõige kiiremini kahanenud väiksemad asulad.

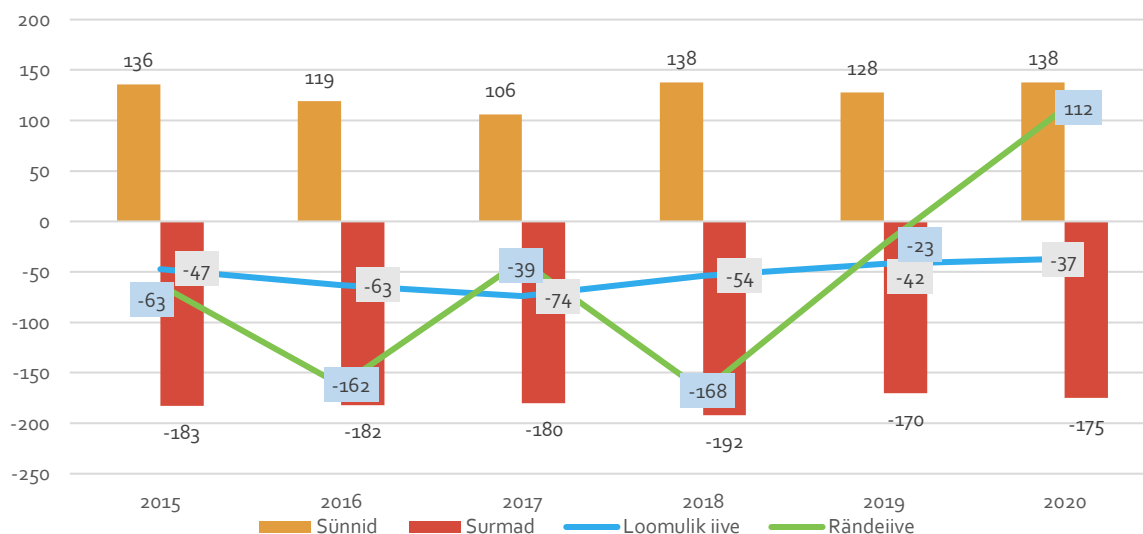
Valla suurim asula on Viiratsi alevik enam kui 1000 elanikuga. Sellele järgneb Mustla alevik (Joonis 6).

Joonis 6. Rahvaarv Viljandi valla suuremates asustatusüksustes 2021 (Rahvastikuregister)

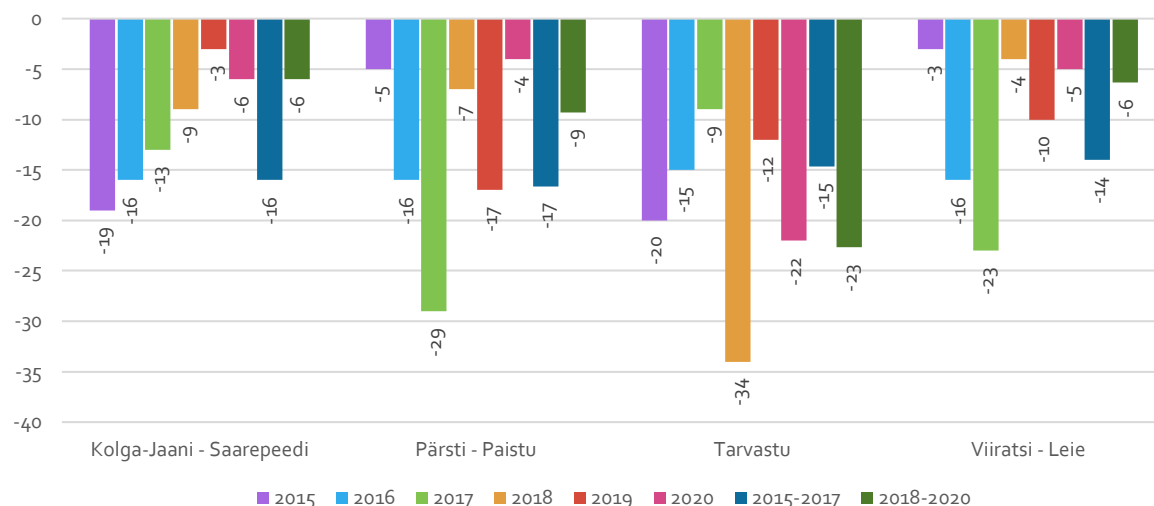
Valla loomulik iive on vaadeldaval perioodil olnud läbivalt negatiivne, mis tähendab, et surmade arv ületab sündide arvu. Viimasel kuuel aastal on aastakeskmiselt olnud sünde 128 ja surmasid 180 ehk valla rahvaarv on loomuliku iibe tõttu aastakeskmiselt vähenenud 53 elaniku võrra.

Samuti on rändeiive olnud läbivalt negatiivne, v.a 2020. aastal, mil sisserände tulemusena kasvas elanike arv 112 inimese võrra. Viimasel kuuel aastal on aastakeskmiselt lahkunud 57 inimest enam kui saabunud (Joonis 7). **Seega on Viljandi valla elanike arv vähenenud keskmiselt 110 inimese võrra aastas.** Teatav anomaalia ilmneb aastatel 2016, 2018 ja 2020, kus kahel esimesel juhul oli rändeiive märkimisväärselt miinuses ja viimasel tugevalt plussis. 2020. a positiivse rändeiibe põhjuseks võib pidada inimeste maapiirkondadesse sisseregistreerimist seoses koroonaviirusest tingitud piirangutega eeskätt linnades.

Joonis 7. Loomulik- ja rändeiive 2015–2020 (Rahvastikuregister)

Nii periooditi kui ka piirkonniti on sündimuskäitumine olnud erinev. Kui aastatel 2015–2017 vähenes valla rahvaarv loomuliku iibe tulemusena aastakeskmiselt 61 inimese võrra, siis perioodil 2018–2020 mõnevõrra vähem: 44 inimese võrra. Siiski on loomulik iive igas piirkonnas igal aastal olnud miinuspoolel. Absoluutarvudes on kõige negatiivsem olnud Tarvastu piirkond (Joonis 8).

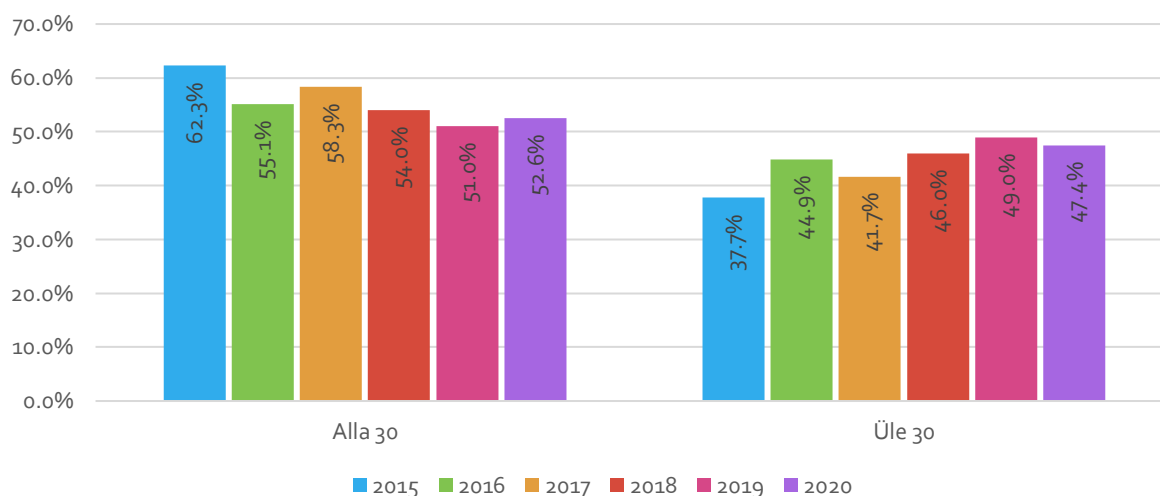

Joonis 8. Aastakeskmine loomulik iive piirkondades 2015–2020 (Rahvastikuregister)

Sündide arv on püsinud viimasel kuuel aastal vahemikus u 120–140 sündi aastas.

Viimasel kuuel aastal on ema keskmine vanus lapse sünnil Eestis tervikuna kiiresti suurenenud. Viljandimaal on see tendents mõnevõrra aeglasem. Aastal 2015 oli 29-aastaste ja nooremate naiste osakaal sündide arvukuses 62,3%, 2020. a on see vähenenud peaaegu samaks jäänud: 52,6%-ni (Joonis 9). See tähendab, et Viljandimaal sünnitavad 53% lastest nooremad naised ja 47% üle 30-aastased.

Tulenevalt riigi perepoliitika mõjudest võib ka Viljandimaal suureneda sündide osakaal vanemas eas. See toob kaasa sündide arvu vähenemise pidurdumise, kuid bioloogilisi tegureid arvestades mitte lõputult. Rahvaarvult väiksemate põlvkondade peamisse viljakasse ikka jõudmisel hakkab sündide arv ka Viljandi vallas paratamatult vähenema.

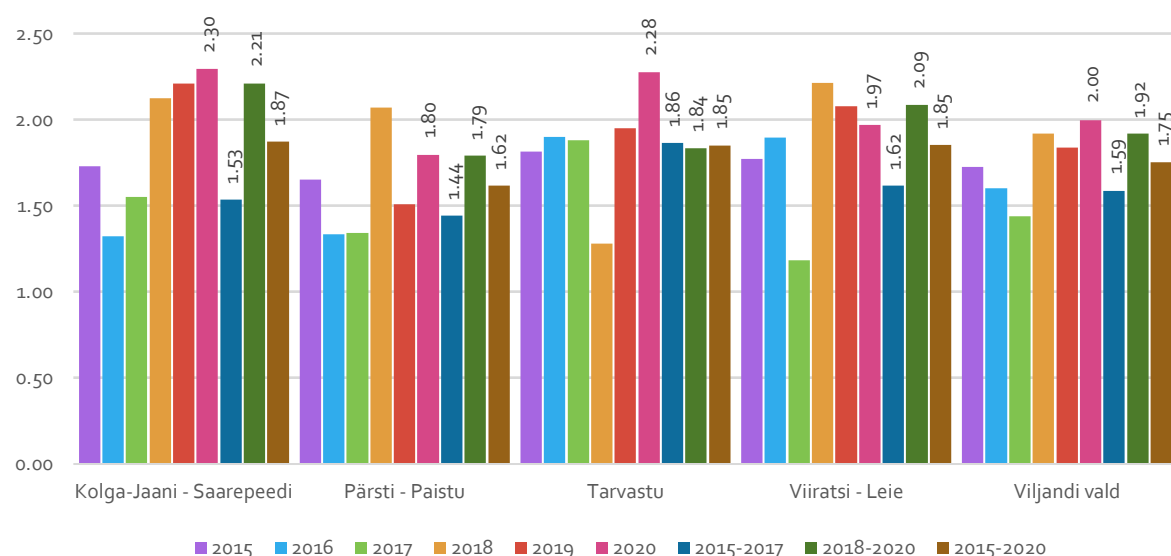

Joonis 9. Sündide osakaal viljakas eas naiste vanuserühmades 2015–2020 Viljandi maakonnas (Statistikaamet)

Summaarne sündimuskordaja on Viljandi vallas kasvanud peamiselt viimasel, 2020. aastal. Valla kui terviku vaates oli see 2,0 last viljakas eas naise kohta, jäädes taastote tasemele alla vaid 0,1 võrra. Seejuures oli see Kolga-Jaani-Saarepeedi ja Tarvastu piirkondades üle selle. Võrdluseks, Eesi keskmine näitaja oli 2020. aastal 1,58.

Eeldatavalt on aastate 2018–2020 sündimust mõjutanud juba varem sisse viidud peretoetuste süsteemi muudatused, mille tõttu on lühikese perioodi jooksul sündinud rohkem kolmandaid lapsi. Seetõttu on tuleviku vaates on sündimuskordaja püsimine nii kõrgel tasemel ebatõenäoline.

Piirkondade vaates eristub teistest mõnevõrra Kolga-Jaani-Saarepeedi, kus sündimuskordaja on kasvanud kolmel järjestikusel aastal. Madalaim on kordaja Pärsti-Paistu piirkonnas, kuigi ka seal on viimase paari aasta vältel toimunud nihe positiivsuse poole (Joonis 10).

Joonis 10. Summaarne sündimuskordaja vallas ja piirkondades 2015–2020 (konsultandi arvutus)

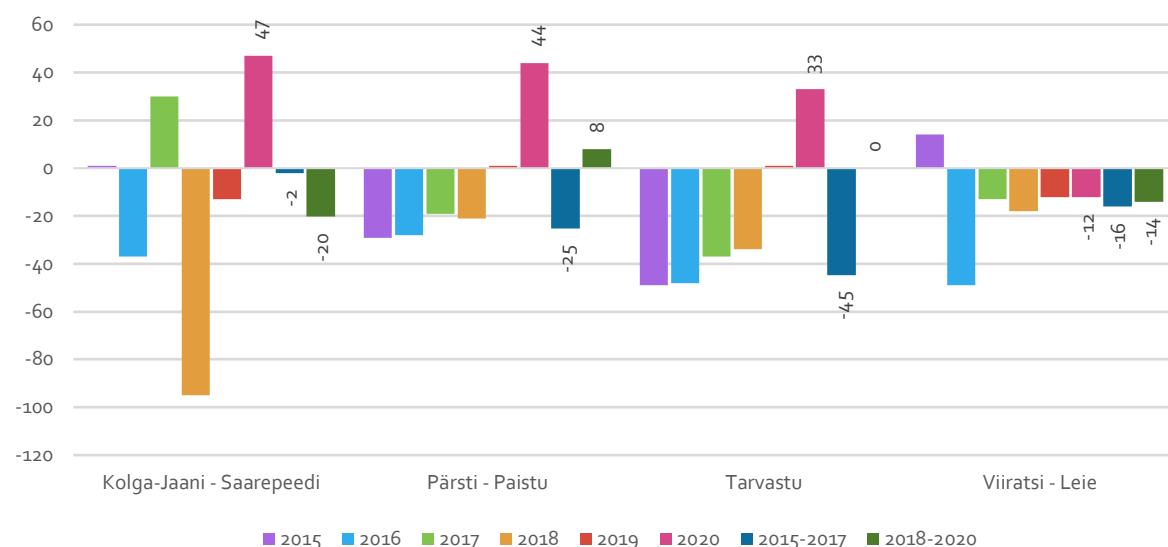
Nii periooditi kui piirkonniti on rändekäitumine olnud erinev. Sisse- ja väljaränne ei jaotu valla territooriumil ühtlaselt. Perioodil 2015–2017 oli rändesaldo negatiivne aastakeskmiselt 88 inimese võrra ja aastatel 2018–2020 vaid 26 inimese võrra. Summaarselt on kõige enam elanikke lahkunud Tarvastu piirkonnast (Joonis 11).

Periooditi esinevad mitmed erinevused:

- Perioodil 2015–2017 on aastakeskmiselt vähenenud:
 - Kolga-Jaani-Saarepeedi piirkond 2 inimese võrra
 - Pärsti-Paistu piirkond 25 inimese võrra
 - Tarvastu piirkond 45 inimese võrra
 - Viiratsi-Leie piirkond 16 inimese võrra
- Perioodil 2018–2020 on aastakeskmiselt:
 - Vähenenud Kolga-Jaani-Saarepeedi piirkond 20 inimese võrra (rohkem kui eelmisel perioodil)
 - Suurenenud Pärsti-Paistu piirkond 8 inimese võrra (vastassuunaline muutus võrreldes eelmise perioodiga)
 - Tarvastu piirkond jäänud samaks (väljaränne on mõnevõrra pidurdunud)

- Vähenenud Viiratsi-Leie piirkond 14 inimese võrra (sama, mis eelmisel perioodil)

2020. a on näidanud aga hoopis positiivset rändeivet, v.a Viiratsi-Leie piirkonna puhul.

Joonis 11. Aastakeskmine rändeiv piirkondades 2015–2020 (Rahvastikuregister)

Võrreldes peamises rändeeas (0–49) rahvastiku vanusstruktuuri 2021. aastal kuue aasta taguse ajaga (sh arvestades sünde), joonistub piirkondade lõikes välja sarnane dünaamika. Peamine väljaränne algab vanusest 20 ja väheneb eagrups 34. Tähelepanuväärne on, et nooremas eas on vanusegrupp kasvanud. Niisiis rändavad välja inimesed, kellel ei ole veel lapsi, sisse aga need, kellel on (Tabel 6).

Tabel 6. Rahvaarvu muutus vanusegruppides perioodil 2016–2021, v.a surmad (Rahvastikuregister)

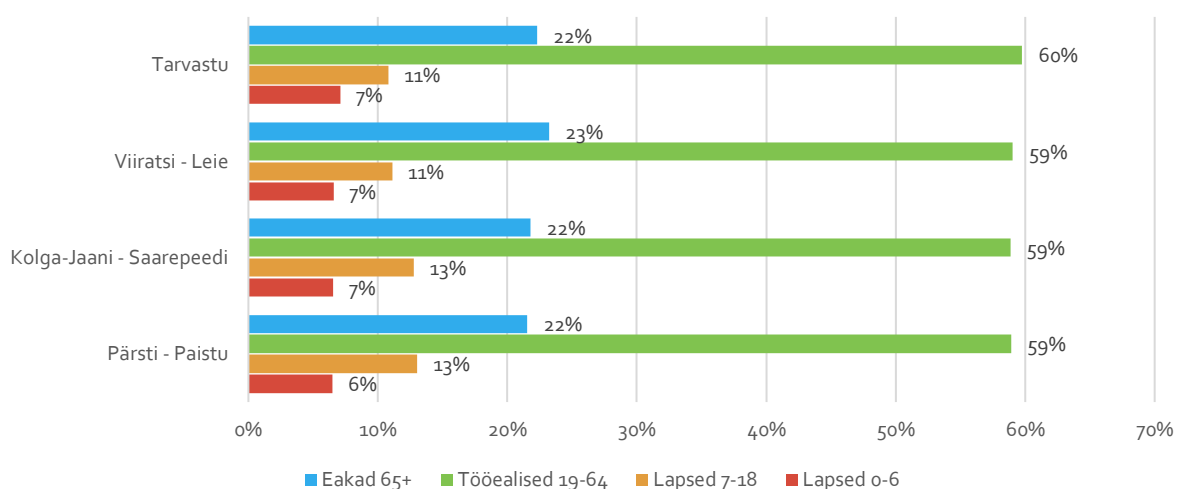
Vanusegrupp	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi vald
0–4	9	4	18	2	33
5–9	-1	20	15	-19	15
10–14	28	42	25	18	113
15–19	9	-1	4	-2	10
20–24	-6	-22	-27	-38	-93
25–29	-37	-43	-35	-32	-147
30–34	-2	-41	-40	-42	-125
35–39	-34	-1	-28	9	-54
40–44	-10	2	8	-12	-12
45–49	-26	8	-10	7	-21
0–49	-70	-32	-70	-109	-281

Vaadeldes täpsemalt haridusasutuste seisukohalt olulist vanuserühma 0–18 ja võrreldes 2021. a laste arvu kuue aasta taguse ajaga (sh arvestades sünde), on muster positiivne. Tervikuna on valda lisandunud 179 last (Tabel 7).

Tabel 7. Rahvaarvu muutus vanusegrupis 0–18 perioodil 2016–2021 (Rahvastikuregister)

Vanus	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi vald
0	-1	2	4	2	7
1	3	4	3	-2	8
2	4	-3	8	-4	5
3	1	0	-3	8	6
4	2	1	6	-2	7
5	-1	10	1	-2	8
6	-3	-2	1	2	-2
7	0	5	11	-11	5
8	-2	0	3	-2	-1
9	5	7	-1	-6	5
10	3	8	4	-6	9
11	5	15	8	4	32
12	5	8	5	16	34
13	10	10	4	4	28
14	5	1	4	0	10
15	4	1	3	1	9
16	2	5	0	1	8
17	2	1	2	-1	4
18	-1	-1	1	-2	-3
Kokku	43	72	64	0	179
Vanusegrupp 2021	430	850	572	668	2520
Muutus	11%	9%	13%	0%	8%

Viljandi valla elanikest 18% on noorem kui 18 aastat. Tööealisi on 60% ja vanemaealisi (65+) 22%. Noorima koosseisuga rahvastik on Kolga-Jaani-Saarepeedi piirkonnas, kus 18 eluaastast nooremaid on 20% elanikkonnast. Kõige vähem on neid Tarvastu ja Viiratsi-Leie piirkondades (18%). Tööelist elanikkonda on igas piirkonnas enam-vähem sama palju (59–60%). Vanemaealiste grupiga on sama lugu – igas piirkonnas moodustavad nad 22–23% elanikkonnast (Joonis 12).

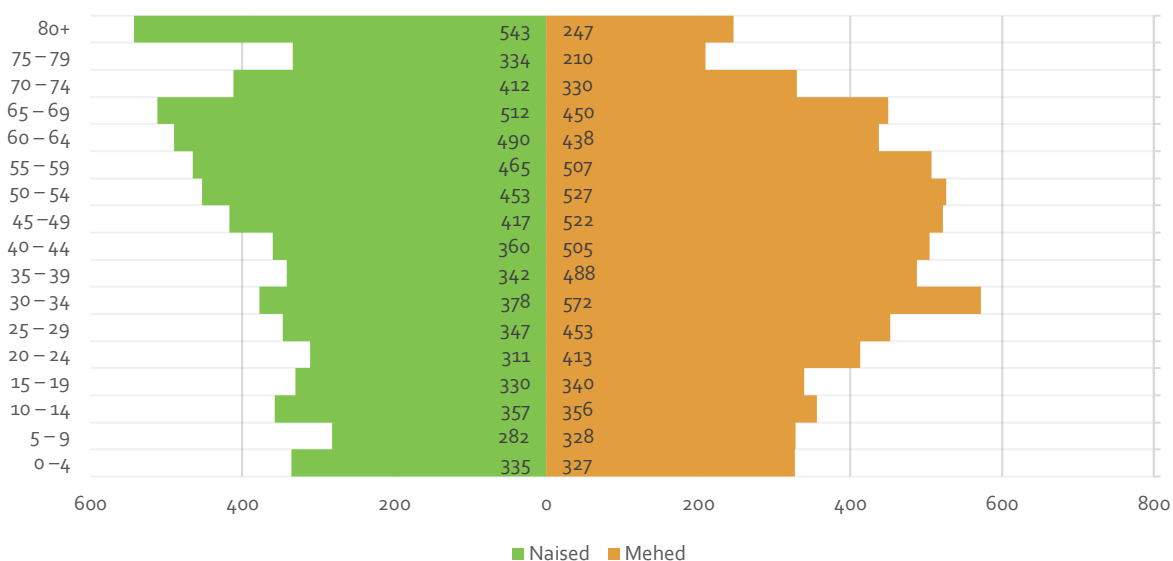
Joonis 12. Vanuserühmade osakaal piirkondades 2021 (Rahvastikuregister)

Viljandi valla elanikkonna soo-vanuskooresseisu vaadeldes on näha, et valla elanike jaotus ei ole tasakaalus. **Nooremad põlvkonnad on väiksemad kui vanemad.** Seega sisenevad lähikümnendil peamisse viljakasse ikka väiksemad põlvkonnad:

- Vanuserühmad 0–19 moodustavad elanikkonnast 19%
- Vanuserühmad 50–69 moodustavad elanikkonnast 28%

Samuti on meeste ülekaal naiste suhtes arvestatav, mis on eriti märkimisväärne vanuses 30–34. Rahvastiku vananedes olukord pöördub, alates 60. eluaastast on naisi tulenevalt sooliselt diferentseeritud elueast märgatavalt enam (Joonis 13).

Iga piirkonna kohta koostatud rahvastikupüramiid on leitav **lisast 3.**

Joonis 13. Rahvastiku soo-vanusjaotus Viljandi vallas seisuga 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

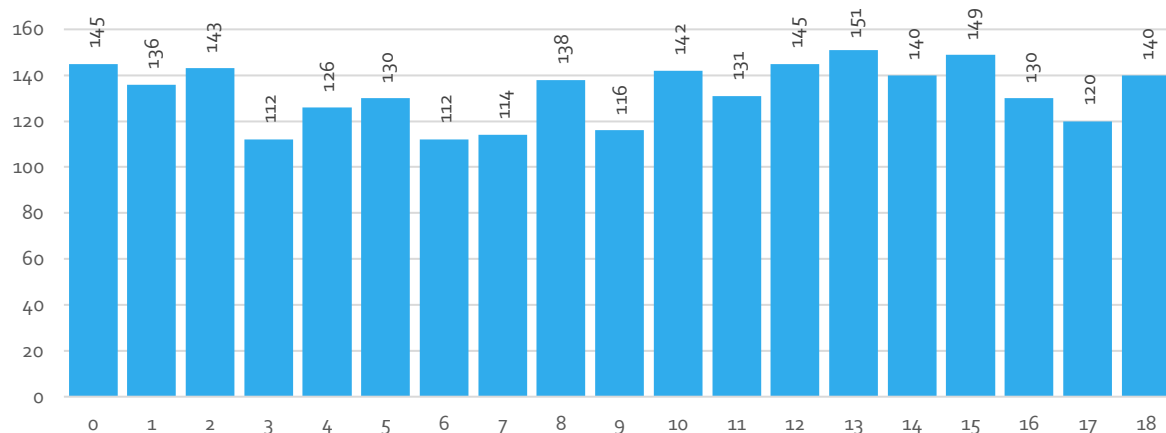
Kokkuvõttev profiil peamistest demograafilistest näitajatest on järgmine (Tabel 8). Valla kui terviku vaates on ülalpeetavate määr võrreldes kuue aasta taguse ajaga kasvanud 0,48-lt 0,58-ni. See tähendab, et järjest vähem tööealisi inimesi peab üleval pidama noori ja eakaid. Tööturusveindeks on samas kasvanud 0,62-lt 0,7-ni.

Tabel 8. Demograafilised näitajad piirkondades 2021 (Rahvastikuregister ja Statistikaamet)

Näitaja	Pärsti-Paistu	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Viiratsi-Leie	Tarvastu
Ülalpeetavate määr	0,58	0,58	0,59	0,58
Demograafilise tööturusveindeks	0,77	0,81	0,65	0,60
Sugude suhe	1,03	1,06	1,04	1,07
Sugude suhe vanusegrupis 20–39	1,20	1,62	1,38	1,53

2021. aastaks on Viljandi valla suuremad laste aastakäigud vanuses 10–15 eluaastat (u 140–150 last aastakäigus) jõudnud põhikooliikka. Vanuses 3–9 eluaastat on lapsi mõnevõrra vähem. Samas on noorimatest aastakäikudest peale tulemas umbes sama suured põlvkonnad.

Arvukamad aastakäigud liiguvad läbi põhikooli II ja III astme, misjärel viie aasta pärast jõuab mõningane kasv ka gümnaasiumiastmesse. Lasteaiaaas laste arvukus sõltub aga tuleviku sündimusest (Joonis 14).

Joonis 14. Kuni 18 aastased lapsed Viljandi vallas 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

Piirkondade lõikes on laste vanusjaotuses mõningad erinevused, vastavad joonised on esitatud dokumendi **lisas 4**.

Kokkuvõtvalt:

- Elanikkonna vähenemine on viimastel aastatel toimunud tempos -1,2% aastas (ligikaudu 110 inimest).
- Kõik vaadeldavad piirkonnad on kahaneva elanikkonna arvuga.

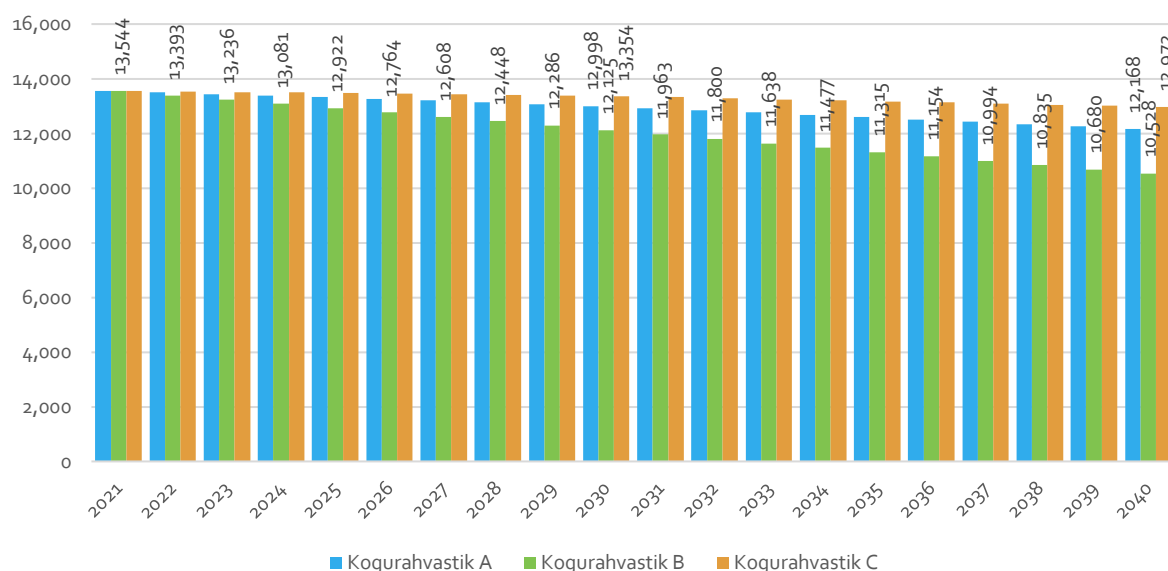
4 RAHVASTIKUPROGNOOS

Statistikaameti koostatud rahvastikuproгноosi põhistsenaariumi kohaselt kahaneb Viljandimaa rahvaarv järgmise 20 aastaga 45-lt tuhandelt 36 tuhandeni ehk viiendiku võrra.

Viljandi valla seisukohalt tähendaks see rahvaarvu vähenemist ligikaudu 2700 elaniku võrra 10 800 inimeseni. Tegemist on üldistatud lähenemisega, mida siinses peatükis välja toodu oluliselt täpsustab.

Esmalt on otstarbekas vaadata valla kogurahvastiku ja peamiste vanuserühmade tulevikutrende üldiselt. Viljandi valla rahvaarv kahaneb sõltumata rändekäitumisest võrreldes lähteaastaga prognoosisperioodil iga-aastaselt tulenevalt elanike vanusstruktuurist igal juhul. Baas-stsenaariumis kahaneb elanike arv aastaks 2040 u 1400 elaniku ehk 10%, väljarände jätkumisel kuni 3000 ehk 22% võrra. Kolmanda, optimistliku stsenaariumi järgi kahaneb elanikkond aastaks 2040 u 600 ehk 4% võrra (Joonis 15). Pole võimalik väita, milline stsenaarium täpselt rakendub, kuid alumise ja ülemise piiri annavad need ette.

Detailsed graafikud piirkondade ja vanusegruppide lõikes on leitavad **lisast 5**.

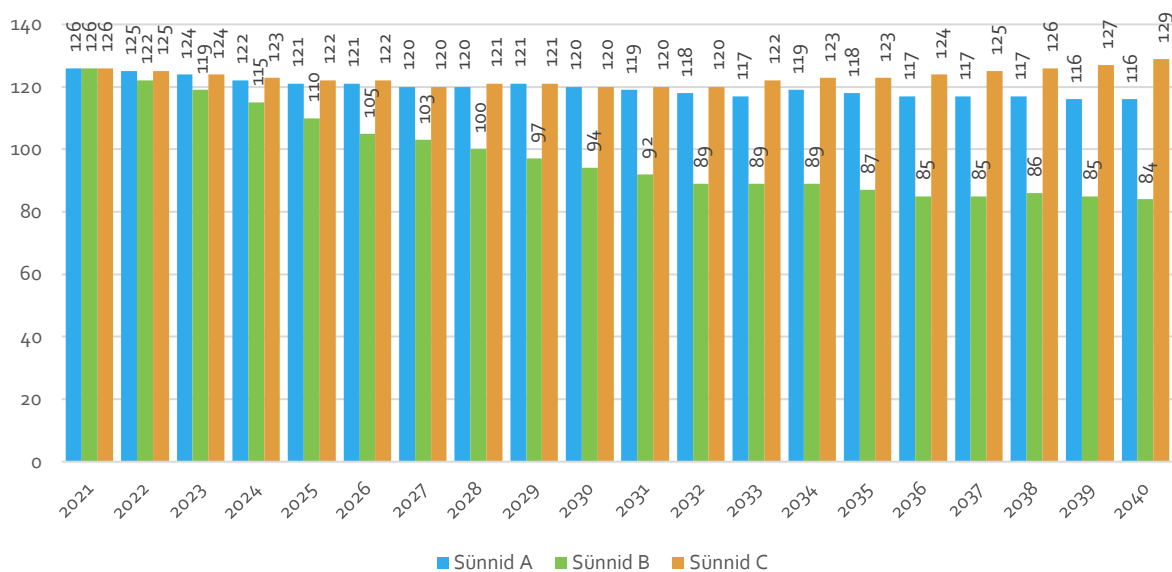

Joonis 15. Viljandi valla rahvastikuproгноos aastani 2040¹

Praeguse sündimuskäitumise jätkudes ja väljarände puudumisel on tuleviku sünnipõlvkonnad vallas u 7 lapse võrra väiksemad. Kui viimastel aastatel on sündinud keskmiselt 127 last aastas, siis tulevikus sünnib u 120 last aastas.

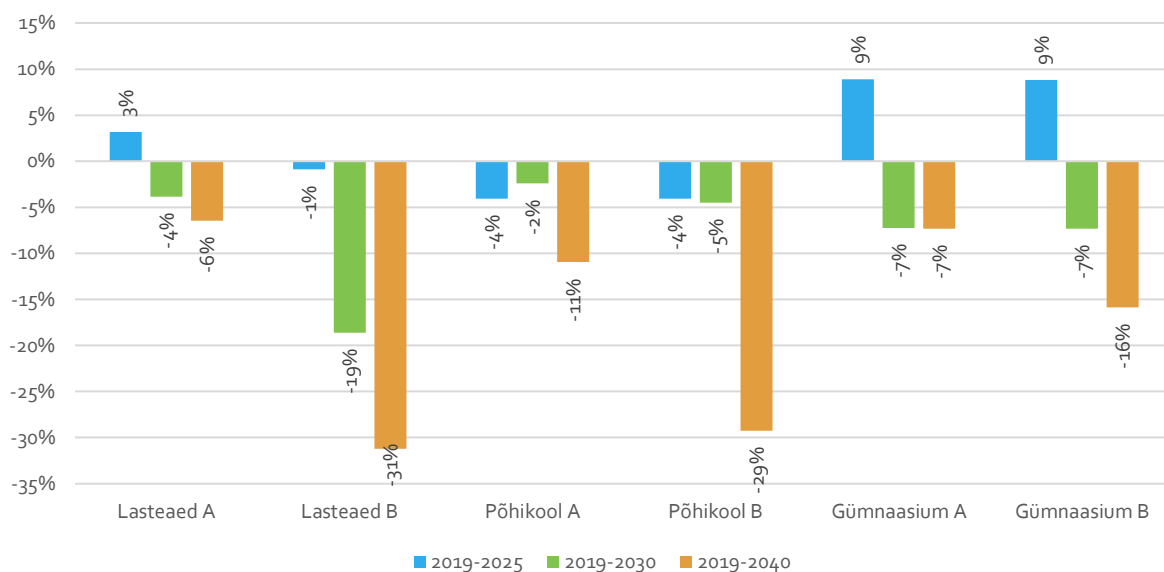
Väljarände jätkudes sündide arv mõnevõrra väheneb, kuigi erinevus baas-stsenaariumiga pole ülemäära suur. Aastakeskmiselt sünnib väljarände korral u 100 last aastas, s.o senisest 27 last vähem. Optimistliku stsenaariumi puhul jääb sündide arv aastas 123 kanti ehk 5 lapse võrra väiksemaks (Joonis 16).

¹ Siin ja edaspidi põhinevad konsultandi poolt koostatud prognoosimudelid Rahvastikuregistri andmetel.

Joonis 16. Viljandi valla sündide arvu prognoos aastani 2040²

Baas- ja rändestsenaarium (A ja B) annavad ette võimalikud piirid, mis võib vanusegruppide arvukusega järgmistel aastatel toimuda (Joonis 17).

Joonis 17. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos Viljandi vallas aastani 2040

Baas-stsenaariumi kohaselt:

- Aastaks 2025 suureneb lasteaiaaialiste laste arv 3% võrra, väheneb põhikooliealiste oma 4% võrra ja suureneb gümnaasiumiealiste oma 9% võrra.
- Aastaks 2030 väheneb lasteaiaaialiste laste arv 4% võrra, põhikooliealiste oma 2% võrra ja gümnaasiumiealiste oma 7% võrra.

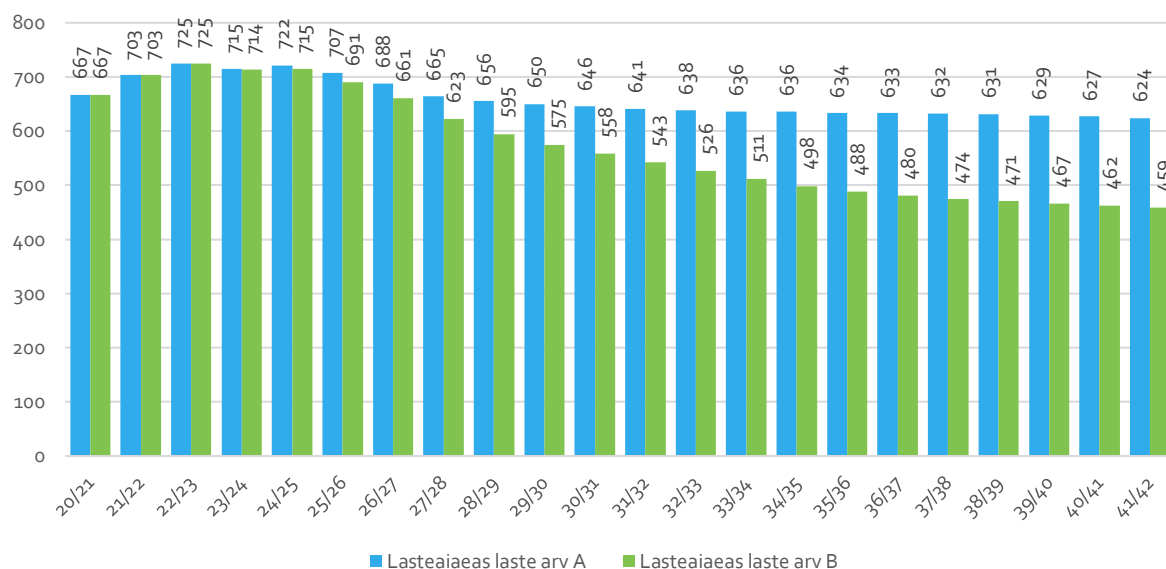
² Edaspidi on dokumendi põhitekstis välja toodud kaks peamist stsenaariumit – baas- ja rände-stsenaarium. Optimistlikku stsenaariumit kajastavad joonised asuvad **lisas 5**.

- Aastaks 2040 väheneb lasteaiaaialiste laste arv 6% võrra, põhikooliealiste oma 11% võrra ja gümnaasiumiealiste oma 7% võrra.

Rände-stsenaariumi kohaselt:

- Aastaks 2025 väheneb lasteaiaaialiste laste arv 1% võrra, põhikooliealiste oma 4% võrra. Gümnaasiumiealiste laste arv kasvab 9% võrra.
- Aastaks 2030 väheneb lasteaiaaialiste laste arv 19% võrra, põhikooliealiste oma 5% võrra ja gümnaasiumiealiste oma 7% võrra.
- Aastaks 2040 väheneb lasteaiaaialiste laste arv 31% võrra, põhikooliealiste oma 29% võrra ja gümnaasiumiealiste oma 16% võrra.

Järgnevalt on peamiste eagruppide dünaamikat lähemalt vaadeldud. Lasteaiaaialaste laste arv lähiaastatel kasvab, misjärel algab kahanemine. Prognoosiperioodi lõpuks on laste arv vastavalt stsenaariumile 459 ja 624 ehk 40–200 vähem võrreldes praeguse seisuga (Joonis 18).

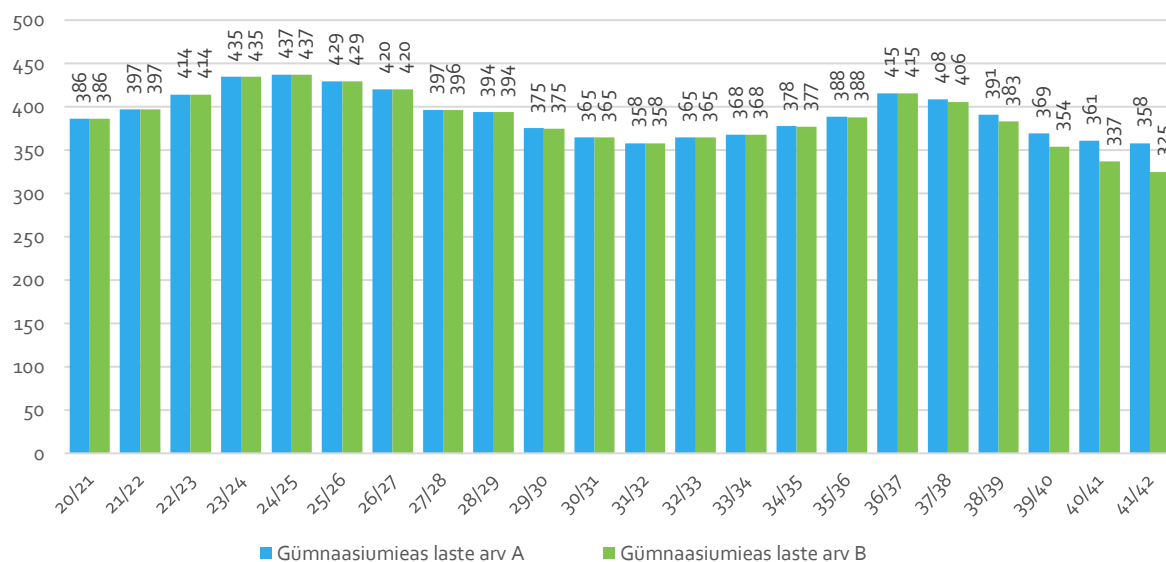
Joonis 18. Lasteaiaaialaste laste arvu prognoos Viljandi vallas aastani 2040

Põhikoolieas laste arv paaril järgmisel aastal kasvab, seejärel algab langus. Prognosiperioodi lõpuks on lapsi vastavalt stsenaariumile 832 või 1048, seega 130–350 võrra vähem (Joonis 19).

Joonis 19. Põhikoolieas laste arvu prognoos Viljandi vallas aastani 2040

Järgmisel 15 aastal potentsiaalselt gümnaasiumi siirduvad lapsed on praeguseks juba sündinud. Kõige enam on selles vanusegrupis lapsi aastatel 2024–2025, seejärel toimub mõningane langus ja uus tõus. Prognosiperioodi lõpuks on gümnaasiumiealisi u 50 võrra vähem kui lähteaastal (Joonis 20).

Joonis 20. Gümnaasiumieas laste arvu prognoos Viljandi vallas aastani 2040

Piirkondlikult on kõik muutused aastate lõikes välja toodud järgmises tabelis (Tabel 9).

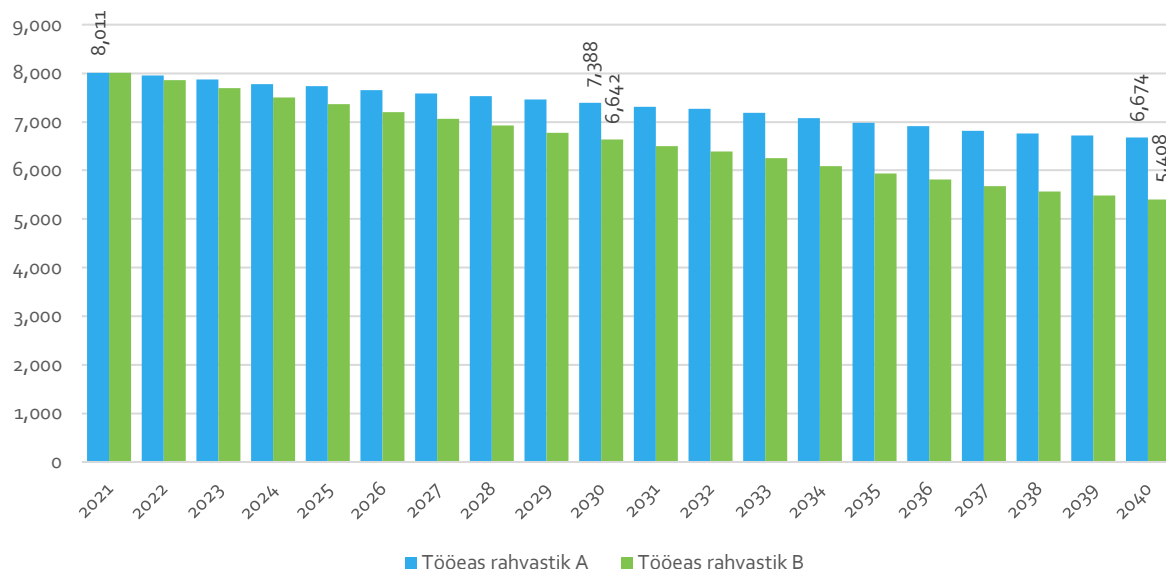
Tabel 9. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos piirkondades 2040

Piirkond	Aasta	Absoluutarvud			Muutus võrreldes 2021. aastaga			Protsentuaalne muutus		
		Laste-aed	Põhi-kool	Güm-naasium	Laste-aed	Põhi-kool	Güm-naasium	Laste-aed	Põhi-kool	Güm-naasium
Kolga-Jaani-Saare-peedi	20/21	97	202	72						
Baas	2030 A	112	189	56	15	-13	-15	16%	-6%	-22%
	2040 A	120	190	60	23	-12	-12	24%	-6%	-16%
Rände	2030 B	93	185	56	-4	-17	-15	-4%	-8%	-22%
	2040 B	87	148	53	-10	-54	-19	-10%	-27%	-26%
Pärsti-Paistu	20/21	214	418	134						
Baas	2030 A	209	366	115	-5	-52	-19	-2%	-13%	-14%
	2040 A	198	339	117	-16	-79	-17	-8%	-19%	-13%
Rände	2030 B	182	358	115	-32	-59	-19	-15%	-14%	-14%
	2040 B	153	281	109	-61	-137	-25	-28%	-33%	-19%
Tarvastu	20/21	161	248	74						
Baas	2030 A	150	276	99	-11	28	25	-7%	11%	35%
	2040 A	147	244	84	-13	-3	10	-8%	-1%	13%
Rände	2030 B	121	269	99	-40	21	25	-25%	8%	35%
	2040 B	98	180	74	-62	-68	0	-39%	-28%	0%
Viiratsi-Leie	20/21	196	308	107						
Baas	2030 A	170	317	88	-25	9	-19	-13%	3%	-18%
	2040 A	159	274	98	-37	-35	-9	-19%	-11%	-9%
Rände	2030 B	148	311	88	-48	2	-19	-25%	1%	-18%
	2040 B	120	223	89	-75	-85	-17	-38%	-28%	-16%
Vald KOKKU	20/21	667	1 176	386						
Baas	2030 A	641	1 148	358	-26	-28	-28	-4%	-2%	-7%
	2040 A	624	1 048	358	-43	-129	-28	-6%	-11%	-7%
Rände	2030 B	543	1 123	358	-124	-53	-28	-19%	-5%	-7%
	2040 B	459	832	325	-208	-344	-61	-31%	-29%	-16%

Hariduse seisukohalt oluliste vanusegruppide dünaamika on Viljandi vallas kokkuvõtvalt järgmine:

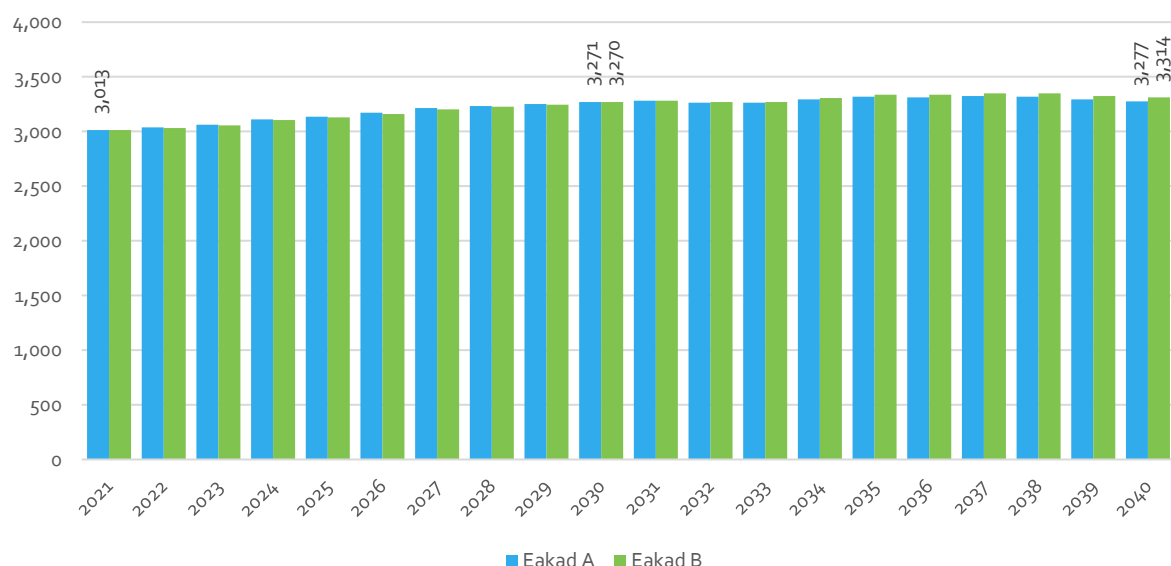
- Baas-stsenaariumi kohaselt on muutused suhteliselt väikesed – valla vaates tervikuna väheneb prognoosiperioodi lõpuks lasteaiaaialiste laste arv 6%, põhikooliealiste oma 11% ja gümnaasiumiealiste oma 7%.
- Väljarände jätkudes, mis on tõenäolisem, väheneb prognoosiperioodi lõpuks lasteaiaaialiste laste arv kuni kolmandiku, põhikooliealiste oma samuti kuni kolmandiku ja gümnaasiumiealiste oma u 16% võrra.
- 10 aasta vaates suuremaid muutusi ei toimu.
- Optimistliku stsenaariumi (vt ka lisa 5) puhul jääb laste arv kõikides vanuserühmades läheteaastaga võrreldes samale tasemele. See on aga pigem ebatõenäoline.

Valla tulude seisukohast on väga olulise mõjuga muutused tööealise rahvastiku arvus, mis jätkab tulenevalt olemasolevast vanusstruktuurist kahanemist igal juhul. Baas-stsenaariumi järgi on juba 10 aasta pärast vallas ligi 600 tööealist vähem, rändestsenaariumi järgi u 1400 tööealist vähem. Prognoosiperioodi lõpuks on tööealiste muutus vastavalt -1300 ja -2600 elanikku (Joonis 21).

Joonis 21. Tööeas elanike (vanus 19–64) arvu prognoos Viljandi vallas aastani 2040

Kasvavaks vanuserühmaks tulevikus on eakad. Vanusegrupp kasvab paari-kolmesaja inimese võrra (Joonis 22). Seega sotsiaalteenuste osutamise vajadus mõnevõrra kasvab.

Joonis 22. Eakate (vanus 65+) arvu prognoos Viljandi vallas aastani 2040

5 ASUTUSED JA TEENUSED

5.1 Asutused ja nende paiknemine

Viljandi Vallavalitsuse haldusalas on 38 asutust (eraldi registrikoodiga) ja lisaks 11 erinevat üksust eelarves (kokku 49). Avalike teenuste pakkumine toimub hajutatult üle kogu valla (Joonis 23). Asutusteks ja üksusteks on:

- 11 lasteaeda, millest 4 on ühendasutused koolidega (Holstre Kool, Kolga-Jaani Kool, Paistu Kool, Saarepeedi Kool)
- 9 üldhariduskooli, sh üks gümnaasium (Tarvastu) ja üks 6-klassiline kool (Viiratsi) ja 4 ühendasutust lasteaedadega
- Huvikool (Tarvastu Muusika- ja Kunstikool). Huvikoolina tegutsenud Päri Spordihoone on otsustatud õpilaste arvu vähesuse tõttu sulgeda.
- Noortekeskus (Tarvastu Avatud Noortekeskus), lisaks sama funktsiooniga 4 üksust eelarves
- 4 raamatukogu 12 haruraamatukogu ja 2 teeninduspunktiga
- 9 rahvamaja
- 3 hoolekandeesutust
- 3 sotsiaalmaja, millest 2 on üksused eelarves
- 2 päevakeskust üksustena eelarves
- Muuseum
- Infopunkt üksusena eelarves
- Külakeskus üksusena eelarves
- Vallavalitsus kahe teenuskeskusega Mustlas ja Kolga-Jaanis

Asutuste ja üksuste detailne ülevaade on **lisas 6**.

Vallal on osalus kahes kommunaalteenuses OÜ Ramsi VK (100% valla oma) ja Põltsamaa Vesi OÜ (teenindab Leie küla ja Kolga-Jaani alevikku). Valla osalusega on ka Holstre-Polli Vabaajakeskus SA. Lisaks Viljandi vald mitme mittetulundusühingu liige.

Vallal on palju raamatukogusid, sh harusid. Kaalumist väärrib nende ühendamine üheks asutuseks. Samuti torkab silma, et üks noortekeskus on eraldi asutus, teised aga üksused eelarves. Sama kehtib sotsiaalmaja kohta. Üldjoontes on aga struktuur loogiline.

Joonis 23. Teenuste paiknemine

5.2 Teenuste tarbimine ja kasutajate paiknemine

5.2.1 Valitsemine

Viljandi valla valitsemisorganid on volikogu ja valitsus. Vallavolikogu on 27-liikmeline, moodustatud on 6 alalist komisjoni: eelarve ja majandus, haridus ja noorsootöö, kodanike ühendused ja külaareng, kultuur ja sport, revisjon ning sotsiaalkomisjon. Vallavalitsusse kuulub 8 liiget. Vallavalitsuses kui ametiasutuses on 80,97 teenistukohta, millest üks on täitmata.

Vallavalitsuse teenuseid osutatakse kolmes asukohas. Vallavalitsus asub Viljandi linnas, teenuskeskused Mustlas ja Kolga-Jaanis. Pikemas perspektiivis on arutatud on vallavalitsuse ümberkolimist Viiratsisse.

Tarvastu teenuskuses töötab kohapeal 3 ja Kolga-Jaani teenuskeskuses 5,5 ametikohta teenistujaid, nendest koduskülastusi teeb vastavalt 2 (u 35 külastust kuus) ja 3 (u 90 külastust kuus) teenistujat. Teenuskeskuste külastusi on mõlemas tegevuskohas ligikaudu 60–70 kuus.

5.2.2 Alusharidus

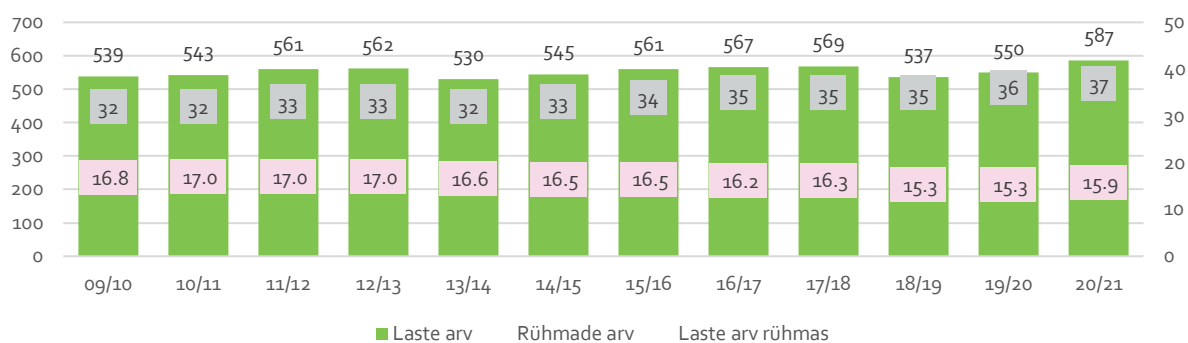
Alusharidust pakuvad Viljandi vallas 11 lasteaeda, mis tegutsevad kokku 17 asukohas (Joonis 24). Neli lasteaeda on ühendasutused koolidega:

1. Holstre Kool (ühendasutus)
2. Kolga-Jaani Kool (ühendasutus)
3. Leie Lasteaed Sipelgapesa (asub Leie Põhikooliga samas hoones; kavas ühendada)
4. Paistu Kool (ühendasutus)
5. Ramsi Lasteaed Taruke
6. Saarepeedi Kool (ühendasutus)
7. Tarvastu Lasteaed (4 tegevuskohta)
8. Uusna Lasteaed Tõruke (2 tegevuskohta)
9. Vana-Võidu Lasteaed
10. Viiratsi Lasteaed Rüblik
11. Viljandi valla lasteaed Päikesekiir (3 tegevuskohta)

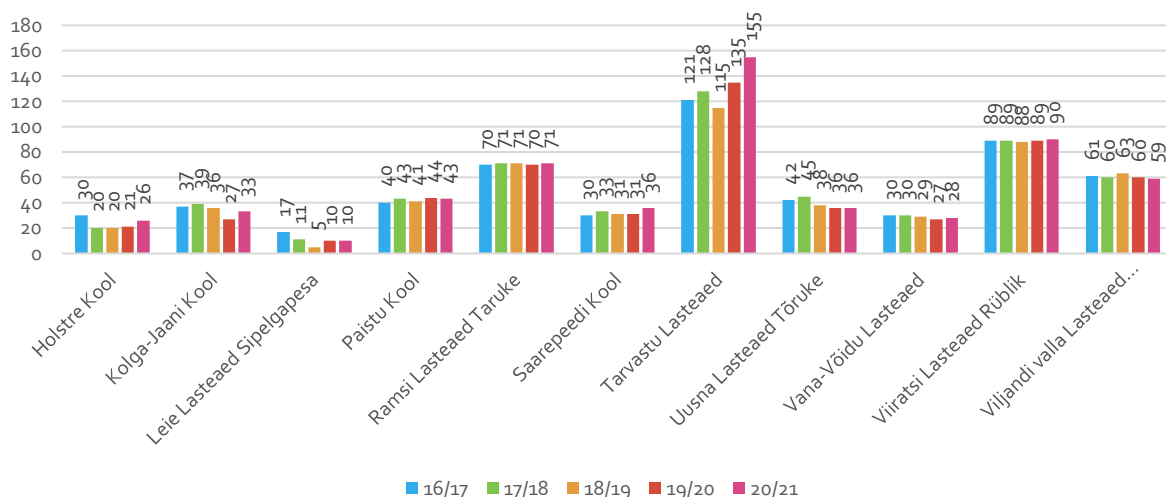
Joonis 24. Haridusteenuste paiknemine

Viimase 12 aasta jooksul on laste arv olnud küllaltki stabiilne, kõige suurema laste arvuga on õppeaasta 20/21 (Joonis 25). Rühmade arv on kasvanud, laste keskmine arv rühmas aga vähenenud. Rühmade arvu ja täituvuse ülevaade on leitav **lisast 7**.

Joonis 25. Laste arv Viljandi valla lasteaedades 09/10–20/21 (EHIS)

Suurima rühmade (9) ja laste arvuga on Tarvastu Lasteaed, mis tegutseb neljas erinevas kohas (Joonis 26). Väga väikese laste arvuga torkab silma Leie Lasteaed Sipelgapesa. Samuti on vähe lapsi Holstre Koolis ja Vana-Võidu Lasteaias. Samas ei võimalda ruumid neis laste arvu ka suurendada.

Joonis 26. Laste arv Viljandi valla lasteaedades 16/17–20/21 (EHIS)

Viljandi valla lasteaiad teenindavad enamjaolt oma lapsi – 93% lasteaedades käivatest lastest on valda sisse registreeritud (Tabel 10). Viimasel kolmel aastal ei ole osakaal muutunud.

Tabel 10. Lapsed lasteaedades õppeaastatel 18/19–20/21 (EHIS)

	18/19	19/20	20/21
Valla lasteaedades kokku	537	550	587
sh valla lapsed	490	494	544
sh teise omavalitsuse lapsed	47	56	43
Oma laste osakaal valla lasteaedade lastest	91%	90%	93%
Valla lapsed kokku	527	532	585
Valla lapsed mujal	37	38	41
Valla lastest paikne	93%	93%	93%

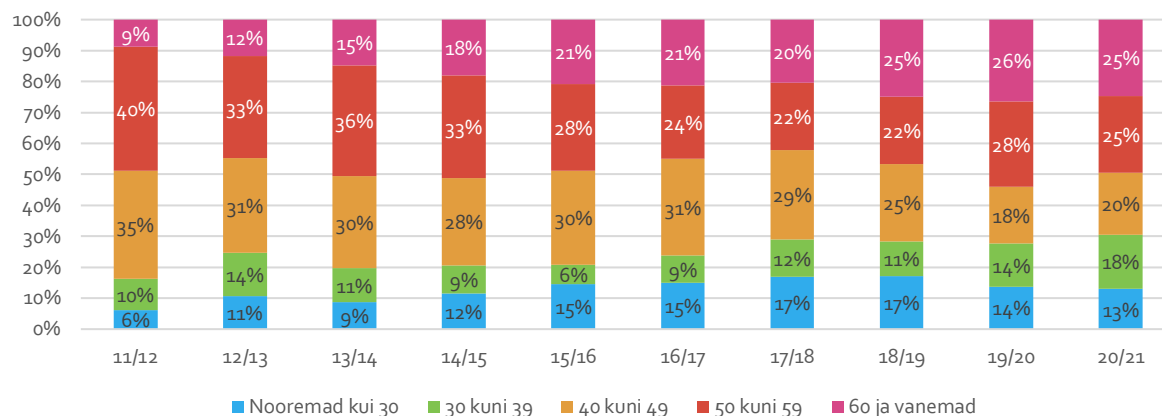
Piirkondade lõikes on kõige paiksemad Tarvastu piirkonna lapsed, kus oma piirkonnas käib lasteaia 89% lastest (Tabel 11). Samas on ka teiste piirkondade vaates lasteaialaste liikumine suhteliselt väike.

Lasteaialaste ränne kantide lõikes asub **lisas 8**.

Tabel 11. Lapsed lasteaedades piirkondade lõikes 20/21 (EHIS)

Lapse elukoha piirkond	Lasteaedade asukoha piirkond									
	Lasteaed kokku	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti - Paistu	Tarvastu	Viiratsi - Leie	Lapsed valla lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Kolga-Jaani-Saarepeedi	64	4		12	80	7	87	74%	92%
	Pärsti - Paistu		158	2	7	167	17	184	86%	91%
	Tarvastu		11	143	2	156	5	161	89%	97%
	Viiratsi - Leie	3	3	1	134	141	12	153	88%	92%
	Muu KOV	2	23	9	9	43				
	Kokku	69	199	155	164	587	41	585	85%	93%
	Piirkonna lapsi	93%	79%	92%	82%					

Õppeaastal 20/21 olid pooled lasteaiaõpetajatest vanemad kui 50 aastat, 20% vanuses 40–49 ja 31% kuni 30-aastased (Joonis 27). Viimasel neljal aastal on nooremate õpetajate osakaal pisut tõusnud. Seega õpetajate järelkasv lähiaastatel veel otseselt probleemiks ei ole.

Joonis 27. Lasteaiaõpetajate vanuseline jaotus (EHIS)

Keskmiselt on Viljandi valla lasteaedades pinda 11,5 m² lapse kohta (Tabel 12). See varieerub aga suurtes piirides – 4,8-st Holstre Koolis 19,8-ni Kolga-Jaani Koolis.

Vabu kohti on lasteaedades keskmiselt 8%, kuid ka siin on erinevused lasteaedade lõikes märkimisväärsed.

Tabel 12. Lasteaedade tegevusnäitajad 20/21

	Kohtade arv	Laste arv	Üld-pind (m²)	Pinda lapse kohta (m²)	Vabad kohad	Vabade kohtade osakaal	Rühmade arv	Keskmine laste arv rühmas
Holstre Kool	30	26	125	4,8	4	13%	2	13,0
Kolga-Jaani Kool	36	33	655	19,8	3	8%	2	16,5
Leie Lasteaed Sipelgapesa	18	10	150	15,0	8	44%	1	10,0
Paistu Kool	44	43	281	6,5	1	2%	3	14,3
Ramsi Lasteaed Taruke	76	71	1 175	16,5	5	7%	4	17,8
Saarepeedi Kool	38	36	236	6,6	2	5%	2	18,0
Tarvastu Lasteaed	159	155	1 500	9,7	4	3%	9	17,2
Uusna Lasteaed Tõruke	49	36	363	10,1	13	27%	3	12,0
Vana Võidu Lasteaed	30	28	214	7,6	2	7%	2	14,0
Viiratsi Lasteaed Rüblik	90	90	997	11,1	0	0%	5	18,0
Viljandi Valla Lasteaed Päikesekiir	70	59	1 051	17,8	11	16%	4	14,8
Vald kokku	648	587	6 746	11,5	61	8%	37	15,9

5.2.3 Üldharidus

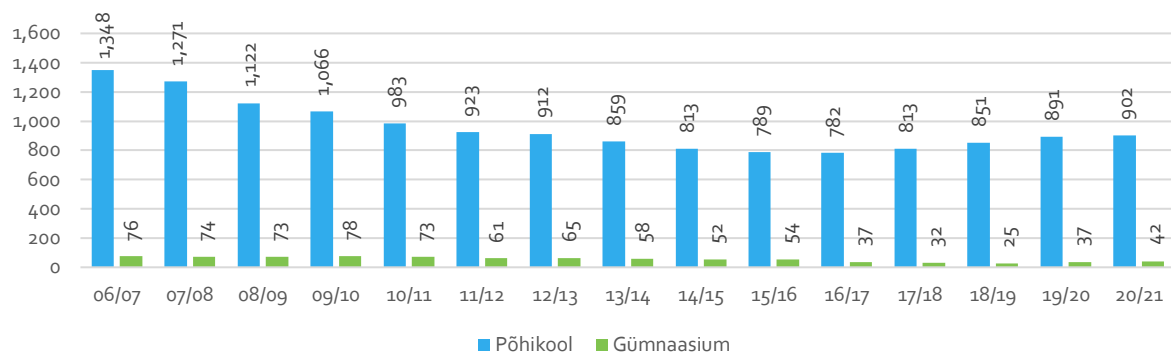
Üldharidust pakuvad Viljandi vallas 9 kooli, millest 4 on ühendasutused lasteaedadega:

1. Heimtali Põhikool
2. Holstre Kool (ühendasutus)
3. Kalmetu Põhikool
4. Kolga-Jaani Kool (ühendasutus)
5. Leie Põhikool (plaanis on ühendada Leie Lasteaed Sipelgapesaga)
6. Paistu Kool (ühendasutus)
7. Saarepeedi Kool (ühendasutus)
8. Tarvastu Gümnaasium
9. Viiratsi Kool

Üldharidusasutuste paiknemine on kujutatud kaardil peatükis 5.2.2 (Joonis 24).

Viimase 15 aasta vältel on õpilaste arv koolides märgatavalt kahanenud (Joonis 28). Kogu perioodi vaates on põhikoolis käivate õpilaste arv vähenenud 446 (33%) ja gümnasistide oma 34 (45%) õpilase võrra. Suurem kahanemislaine on olnud perioodi alguses, viimased viis aastat on näidanud mõningat kasvu – põhikooliõpilaste arv on kasvanud 125 ja gümnasistide oma 5 lapse võrra.

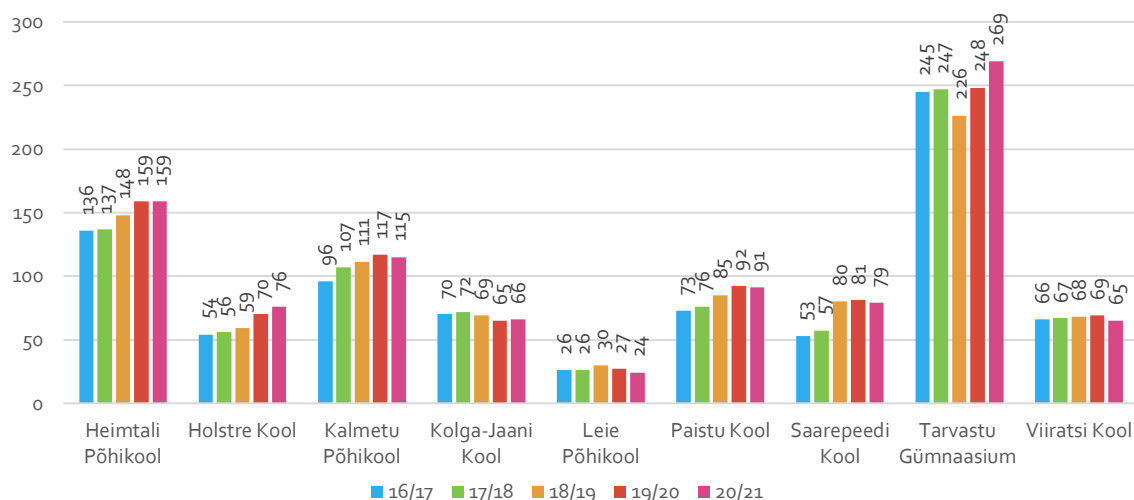
Perioodil on suletud 5 kooli: Kärstna Kool (8 õpilasega õppeaastal 13/14), Puiatu Lasteaed-Algkool (20 õpilasega õppeaastal 14/15), Pärsti Lasteaed-Algkool (5 õpilasega õppeaastal 11/12), Ramsi Lasteaed-Algkool (5 õpilasega õppeaastal 14/15) ja Suislepa Lasteaed-Algkool (15 õpilasega õppeaastal 13/14).

Joonis 28. Õpilaste arv Viljandi valla koolides 06/07–20/21 (EHIS)

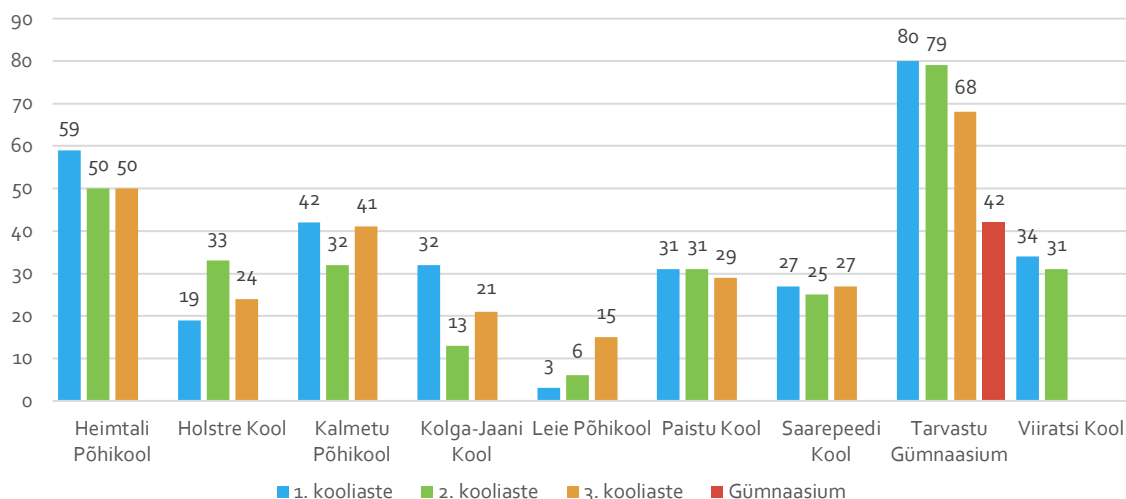
Kokku õppis Viljandi valla koolides 20/21 õppeaastal 944 õpilast, sh 42 gümnaasiumis. Suurima õpilaste arvuga kool oli 269 õpilasega Tarvastu Gümnaasium (Joonis 29). Väga väikese õpilaste arvuga olid Leie Põhikool (24), samuti Viiratsi Kool (65), Kolga-Jaani Kool (66), Holstre Kool (76) ja Saarepeedi Kool (79). Viiratsi puhul tuleb arvestada, et tegemist on 6-klassilise kooliga.

Õpilaste arv on koolides viimasel viiel aastal enamasti kasvanud, v.a Leie Põhikooli, Viiratsi Kooli ja Kolga-Jaani Kooli puhul.

Joonis 29. Õpilaste arv Viljandi valla koolides 16/17–20/21 (EHIS)

Esimesed kooliastmed on sagedamini järgmistest suuremad (Joonis 30). Erandiks on siinkohal Holstre Kool, kus esimeses astmes on vähem lapsi kui kolmandas, samuti Leie Põhikool, kus vahed on veelgi reljeefsemad. See tähendab, et nende koolide jätkusuutlikkus on kõige enam küsitav, sest järgmistel aastatel on esimesest astmest peale tulemas vähem, kui järgmisest väljumas.

Joonis 30. Õpilaste arv kooliastmeti 20/21 (EHIS)

Keskmiselt õpib ühes klassis 11,3 õpilast (Tabel 13). Koolide lõikes on aga erinevused märkimisväärsed. Kõige väiksemad klassid on Leie Põhikoolis, kus mitmes klassis õpilasi polegi. Samuti on klassid väikesearvuselised Holstre Koolis, Saarepeedi Koolis ja Viiratsi Koolis.

Tabel 13. Õpilaste arv klassis 20/21 (EHIS)

Kool/klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Kokku
Heimtali Põhikool	18	22	19	15	17	18	21	15	14	159
Holstre Kool	4	8	7	15	7	11	7	8	9	76
Kalmetu Põhikool	10	15	17	12	9	11	16	10	15	115
Kolga-Jaani Kool	10	9	13	4	3	6	7	6	8	66
Leie Põhikool	1	0	2	4	0	2	5	5	5	24
Paistu Kool	5	15	11	7	9	15	11	11	7	91
Saarepeedi Kool	7	7	13	7	6	12	7	10	10	79
Tarvastu Gümnaasium	18	26	20	25	18	21	22	24	22	196
Tarvastu Gümnaasium	16				15					31
Viiratsi Kool	13	12	9	8	10	13				65
Õpilasi kokku	102	114	111	97	94	109	96	89	90	902
Klassikomplektide arv	10	9	9	9	10	9	8	8	8	80
Õpilasi klassikomplekti kohta	10,2	12,7	12,3	10,8	9,4	12,1	12,0	11,1	11,3	11,3

Ligi pooltes (45%) klassides on kuni 9 last (Tabel 14). Seejuures on 2 õpilasteta klassi Leie Põhikoolis. Suuri klasse, kus on enam kui 20 last, on vallas 9 ehk 11% kõikidest klasside arvust. Selles vaates eristub teistest koolidest Tarvastu Gümnaasium, kus alla 15 õpilasega klasse ei ole.

Tabel 14. Klassikomplektid õpilaste arvu lõikes 20/21 (EHIS)

Kool/laste arvu vahemik	Õpilasteta	Kuni 4 last	5-9 last	10-14 last	15-19 last	20-24 last	25 või enam last	Klassikomplekte kokku
Heimtali Põhikool				1	6	2		9
Holstre Kool		1	6	1	1			9
Kalmetu Põhikool			1	4	4			9
Kolga-Jaani Kool		2	5	2				9
Leie Põhikool	2	4	3					9
Paistu Kool			4	3	2			9
Saarepeedi Kool			5	4				9
Tarvastu Gümnaasium					4	5	2	11
Viiratsi Kool			2	4				6
Klasse kokku	2	7	26	19	17	5	4	80
Osakaal	3%	9%	33%	24%	21%	6%	5%	100%

Põhikoolis õppivatest õpilastest käib koduomavalitsuse koolides 67%, oma piirkonnas 62% lastest (Tabel 15). Kõige paiksemad on Tarvastu piirkonna õpilased, enim rändavad Viiratsi-Leie piirkonna omad. Viimase puhul tuleb arvestada ka asjaolu, et piirkonna kool on 6-klassiline ja tegemist on Viljandi linnale lähedase alaga.

Kõige paiksemad on ootuspäraselt põhikooli esimese astme õpilased, kus oma vallas õpib 80% lastest, teises ja kolmandas astmes liikuvus suureneb ja oma vallas õpib teises astmes 61% ja kolmandas 62% õpilastest.

Täpsem vaade astmete ja kantide lõikes on leitav **lisast 9**.

Tabel 15. Põhikooli õpilaste ränne piirkonniti 20/21 (EHIS)

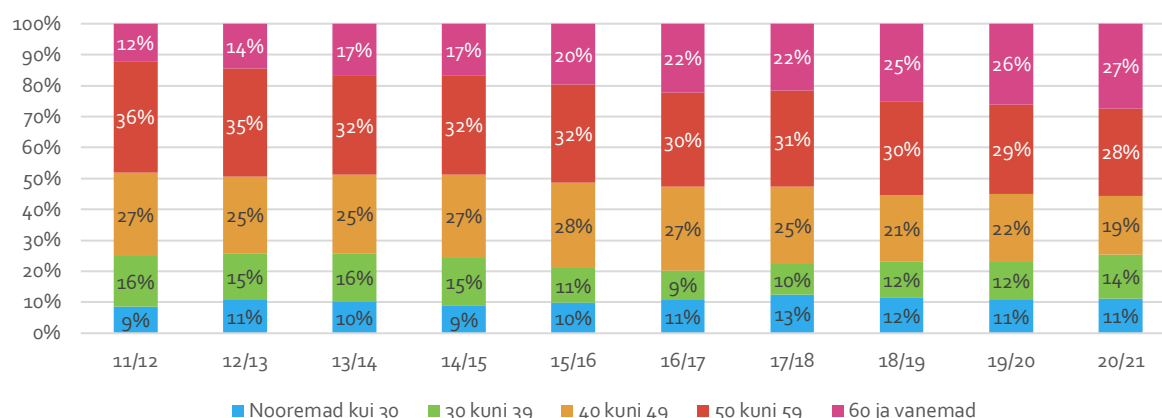
Õpilase elukoha piirkond	Koolide asukoha piirkond									
		Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi - Leie	Õpilased valla koolides	Õpilased mujal	Õpilasi piir-konnas kokku	Õpib oma piir-konnas	Õpib oma vallas
	Kolga-Jaani - Saarepeedi	122	4		17	143	56	199	61%	72%
	Pärsti -Paistu	3	232	1	3	239	170	409	57%	58%
	Tarvastu		16	219	4	239	24	263	83%	91%
	Viiratsi -Leie	7	5	2	152	166	133	299	51%	56%
	Muu KOV	13	69	5	28	115				
	Kokku	145	326	227	204	902	383	1170	62%	67%
	Piirkonna õpilasi	84%	71%	96%	75%					

Gümnaasiumiastme õpilaste arv on viimase kolme aasta jooksul kasvanud 25-lt 42-ni (Tabel 16). Kokku käib vastavast eagrupist (390 last) gümnaasiumis 211 last ehk 54%. Seega 178 gümnaasisti õpib väljaspool koduomavalitsust. Muudest omavalitsustest õpib Viljandi vallas 9 gümnaasisti. Tarvastu Gümnaasium teenindab peamiselt oma piirkonna õpilasi, vaid 3 gümnaasisti on pärit Viiratsi-Leie piirkonnast.

Tabel 16. Gümnaasiumiastme õpilaste ränne (EHIS)

	18/19	19/20	20/21
Tarvastu Gümnaasium	25	37	42
Valla koolides kokku	25	37	42
sh valla õpilased	21	29	33
sh teise omavalitsuse õpilased	4	8	9
Valla õpilaste osakaal koolis	84%	78%	79%
Valla õpilased kokku	220	214	211
Valla õpilased mujal	199	185	178
Valla õpilastest paikne	10%	14%	16%

20/21 õppeaastal oli 55% õpetajatest vanem kui 50 aastat (Joonis 31). Kuni 39-aastaseid õpetajaid oli veerand. Ka ei ole nooremapoolsete õpetajate osakaal oluliselt muutunud. Niisiis on õpetajaskond pigem vanemaeline.

Joonis 31. Kooliõpetajate vanuseline jaotus (EHIS)

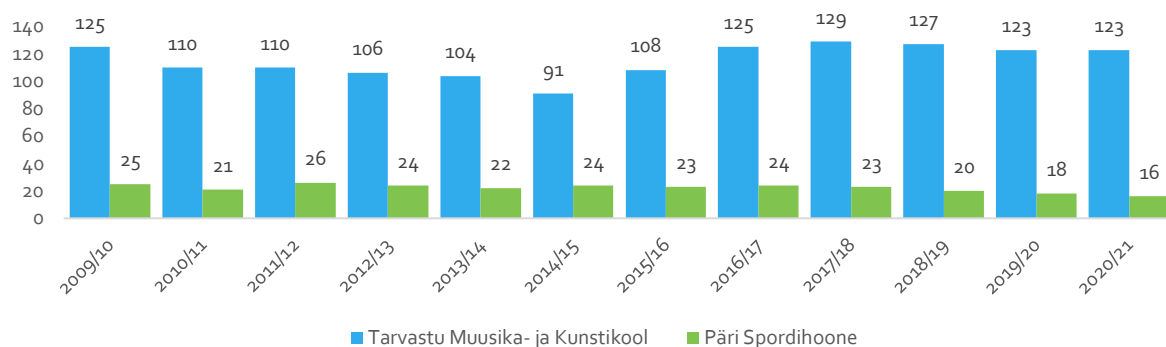
Õppepinda õpilase kohta on Viljandi vallas keskmiselt 20 m² (Tabel 17). Haridus- ja Teadusministeerium peab optimaalseks 11 m² lapse kohta. Selle kriteeriumi lähedal on Paistu Kool, Kalmetu Põhikool ja Heimtali Põhikool, mujal on pinda märgatavalt rohkem. Eriti torkab selles osas silma Leie Põhikool.

Tabel 17. Koolide tegevusnäitajad 20/21

	Õpilaste arv	Pind kooli kasutuses (m ²)	Pinda lapse kohta (EHIS)
Heimtali Põhikool	159	2 266	14
Holstre Kool	76	1 579	21
Kalmetu Põhikool	115	1 462	13
Kolga-Jaani Kool	66	2 147	33
Leie Põhikool	24	2 153	90
Paistu Kool	91	1 029	11
Saarepeedi Kool	79	1 730	22
Tarvastu Gümnaasium	269	5 538	21
Viiratsi Kool	65	1 111	17
Vald kokku	944	19 015	20

5.2.4 Huviharidus ja noorsootöö

Viljandi vallas tegutseb üks huvikool – Tarvastu Muusika- ja Kunstikool. Huvikoolina on veel ka kirjas Päre Spordihoone, kuid selle osas on olemas otsus tegevuse lõpetamise kohta tulenevalt vähesest õpilaste arvust. Tarvastus on seevastu õpilaste arv püsinud stabiilselt üle 100, v.a õppeaastal 14/15 (Joonis 32).

Joonis 32. Õpilaste arv valla huvikoolides (EHIS)

Lisaks pakuvad valla koolid mitmesuguseid huvitegevuse võimalusi – kokku 132 erinevat ringi (Tabel 18). Keskmiselt osaleb üks õpilane kahes ringis. Osalus on mõnevõrra madalam Saarepeedi Koolis ja Tarvastu Gümnaasiumis, kuid nende puhul tuleb arvestada, et Saarepeedi Rahvamaja asub kooli vahetus läheduses ja pakub samuti mitmesugust tegevust, Tarvastu Gümnaasiumi kõrval paikneb aga muusika- ja kunstikool. Seega on vallas olemas laialdased võimalused huvitegevuses osalemiseks.

Tabel 18. Huvitegevus koolides

Asutus	Huviringide arv	Osalevate õpilaste arv	Keskmiselt õpilasi ringis	Õpilaste arv koolis	Õpilaste keskmine osalus ringides
Heimtali Põhikool	22	375	17	159	2,4
Holstre Kool	11	158	14	76	2,1
Kalmetu Põhikool	17	251	15	115	2,2
Kolga-Jaani Kool	13	211	16	66	3,2
Leie Põhikool	9	93	10	24	3,9
Paistu Kool	11	148	13	91	1,6
Saarepeedi kool	10	95	10	79	1,2
Tarvastu Gümnaasium	30	360	12	269	1,3
Viiratsi kool	9	176	20	76	2,3
Kokku	132	1867	14	955	2,0

Noorsootöö sihtgrupp on noored vanuses 7–26 eluaastat. Kokku on neid Viljandi vallas 2746 (Tabel 19).

Tabel 19. Noored vanuses 7–26 Viljandi vallas seisuga 1.01.2021

Vanuserühm	Pärsti-Paistu	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Viiratsi-Leie	Tarvastu	Vallas kokku
7 kuni 12	270	126	206	184	786
13 kuni 19	346	182	241	187	956
20 kuni 26	313	181	258	252	1004
Kokku	929	489	705	623	2746

Vallas on kolm noortekeskust (Kolga-Jaani, Leie, Tarvastu) ja kaks noortetuba (Ramsi, Saarepeedi). Kogu valla noorsootööd koordineerib noorsootööspetsialist. Noortekeskuste tegevusnäitajad on lünklikud, kuna valla noortekeskused ei kasuta logiraamatut (Tabel 20). Üldiselt on aga olemasolevatele andmetele tuginedes noortekeskuste külastatavus madalapoolne.

Vajalik on asjakohase statistika kogumine, et tekiks parem ülevaade, kui palju ja millise profiiliga lapsed noortekeskustes käivad, et teenuseid paremini planeerida.

Tabel 20. Noortekeskuste tegevusnäitajad

Noortekeskus	Avatud (päeva nädalas)	Avatud (tundi nädalas)	Külastusi 2019	Külastusi 2020	Unikaalseid isikuid	Külastajate vanusevahemik	Päritolu
Kolga-Jaani Avatud Noortekeskus	5	20	u 13 päevas	1262	u 70	7 kuni 24	Peamiselt Kolga-Jaani Kooli õpilased
Leie Avatud Noortekeskus	5	25	u 8 päevas	u 8 päevas	u 30-50	7 kuni 16 (18)	Peamiselt Leie Põhikooli õpilased
Ramsi Noortetuba	5	20	u 15 päevas	u 17 päevas	Info puudub	7 kuni 21	Peamiselt Heimtali koolist ja Viljandi linna koolidest
Saarepeedi Noortetuba	3	9	u 7 päevas	u 60 kuus			Info puudub
Tarvastu Avatud Noortekeskus	5	22	u 20 päevas	u 400 kuus	Info puudub	info puudub	Info puudub

2019. aastal on läbi viidud noorsootöö kvaliteedi hindamine, mis toob välja tugevused ja peamised parendusvajadused. Peamiselt on viimased seotud noorsootöö sisulise ümbermõtestamise ja võrgustikutöö arendamisega, mis ei ole siinse analüüsi fookuseks. Küll aga on välja toodud, et noortekeskuste arv peaks olema suurem, kuna arvestuslikult peaks iga 300 noore kohta olema üks keskus. Lähemalt võib seega edaspidi analüüsida Viiratsisse noortetoa/-keskuse rajamist, kuna selles piirkonnas on noorte hulk kõige suurem.

Tähelepanu tuleb pöörata ka haridusasutuste ja noortekeskuste asukohtadele. Noorte kontsentratsioon on reeglina suurem asustusüksustes, kus asub kool. Praegu see üldiselt nii ka on, v.a Ramsi puhul. Haridusvõrgu ümberkorralduste puhul tuleb hinnata noortekeskuse otstarbekust piirkonnas.

5.2.5 Kultuuritegevus

Viljandi vallas tegutseb 13 rahva- ja külamaja (Joonis 33).

Joonis 33. Kultuuri- ja muude teenuste paiknemine

Tegevusnäitajad puuduvad Holstre magasiaida, Puiatu rahvamaja ja Soe külamaja puhul.

Kokku tegutseb 10 rahvamajas 82 püsikollektiivi ligi 900 osalejaga (Tabel 21). Kõige väiksem tegevusaeg nädalas on Valma Infopunktis, Kärstna Vaba Aja Keskuses, Tännassilma Rahvamajas ja Saarepeedi Rahvamajas (vähem kui 15 tundi nädalas). Valma puhul tuleb arvestada, et tegemist on väikse hoonega, mis täidab ka infopunkti ülesandeid. Kärstnas ja Saarepeedil on pööratud kultuurisündmustel.

Erinevaid sündmusi toimus 2019. a kokku 397, mis teeb aasta peale jaotatuna veidi üle ühe sündmuse päevas. Kokku osales sündmustel 17 034 inimest ehk 47 päeva kohta. Kõige rohkem sündmusi toimus Kärstna Vaba Aja Keskuses, mida ka kõige sagedamini (55 korda aastas) välja renditi.

Tabel 21. Rahvamajade tegevusnäitajad 2019 (Viljandi Vallavalitsus)

	Püsi-kollektiive	Osalejaid	Tegevusaeg nädalas (tundi)	Kultuuri-sündmuste arv aastas	Kultuuri-sündmustel osalejate arv	Muude sündmuste arv aastas	Muudel sündmustel osalejaid	Ruumide rendikorrad aastas
Kolga-Jaani Rahvamaja	2019 ei tegutsenud ja 2020 puudus oma maja			13	2 192	4	542	Puudus oma maja
Kärstna Vaba Aja Keskus	6	64	12	38	1 852	83	2 350	55
Mustla Rahvamaja	10	120	20,5	33	Info puudub	Info puudub	Info puudub	Info puudub
Paistu Rahvamaja	9	109	19	23	1 190	13	391	9
Ramsi Vaba Aja Keskus	15	165	31,5	15	524	32	726	41
Saarepeedi Rahvamaja	5	58	14	38	2 140	3	75	11
Tännassilma Rahvamaja	7	66	13	15	335	9	650	9
Uusna Külamaja	8	72	13,5	19	641	8	258	4
Valma Infopunkt (külamaja)	6	86	10	14	554	2	640	14
Viiratsi Rahvamaja	16	153	56	21	1 674	14	300	4
Kokku	82	893	189,5	229	11 102	168	5 932	147

Spordisaale kasutavad enamjaolt koolid ja lasteaiad (Tabel 22). Kokku kasutatakse valla spordisaale 352 tunnil nädalas, sh renditakse neid välja 74,5 h ja antakse kohalikele elanikele tasuta kasutada 51,5 h nädalas.

Teistest eristuvad väga väikese kasutusega Leie Põhikooli spordihoone (12 h nädalas) ja Kärstna võimla (13 h nädalas).

Tabel 22. Spordisaalide kasutus (Viljandi Vallavalitsus)

Asutus	Kasutusaeg nädalas (tundi)			
	Välja renditud	Kooli või lasteaia kasutuses	Tasuta kasutus (kogukond jms)	Kokku
Heimtali Põhikool	7,5	23	1,5	32
Holstre Kool		32	7	39
Kalmetu Põhikool		26		26
Kolga-Jaani Spordisaal	9	17	4	30
Kärstna võimla	7	6		13
Leie Põhikool		8	4	12
Paistu Kool	2	31	5	38
Saarepeedi rahvamaja spordisaal	5	35	15	55
Päri spordihoone	25	12	5	42
Tarvastu Gümnaasium	19	36	10	65
Kokku	74,5	226	51,5	352

5.2.6 Raamatukogud

Viljandi vallas on neli raamatukogu 12 haruraamatukogu ja 2 teeninduspunktiga. Raamatukogude paiknemine on kujutatud kaardil peatükis 5.2.5 (Joonis 33).

Raamatukogude lõikes suuri erinevusi ei esine (Tabel 23). Kõige suurem külastuste arv on Viiratsi Rahvaraamatukogus, kõige väiksem Paistus. Külastuse maksumus varieerub 7 eurost 11-ni.

Eraldi välja toomist väärivad haruraamatukogud, kus teenindatavate arv on väike, s.o alla 500. Nendeks on Väluste (245 teenindatavat), Vana-Võidu (363), Leie (399), Puiatu (408) ja Tänavassilma (464). Võrdluseks: 2021. a suletud Oius ja Meleskis oli kasutajaid vastavalt 289 ja 149. Seega võib perspektiivis kaaluda nimetatud laenutuskohdade sulgemist, kuid kuna töötajaskond on väike, poleks rahaline sääst suur.

Tabel 23. Raamatukogude tegevusnäitajad 2020³

	Kolga-Jaani Rahva-raamatukogu	Paistu Rahva-raamatukogu	Tarvastu Raamatukogu	Viiratsi Rahva-raamatukogu	Kokku / keskmine
Kasutajate arv	931	995	995	1 331	4 252
sh laste arv(kuni 16 a)	291	303	264	271	1 129
Kasutaja maksumus	106	108	130	84	105
Kasutajate osakaal teenindatavatest	29%	30%	27%	40%	31%
Külastuste arv	12 477	9 819	13 047	16 185	51 528
sh laste arv	3 519	3 249	3 522	2 218	12 508
Külastuse maksumus	8	11	10	7	9
Külastusi päevas	39	41	53	81	51
Laenutusi tunnis	7	3	6	6	6
Ürituste arv	47	36	35	62	180
Üritustel osalejate arv	802	454	969	1 079	3 304
Lahtiolekuaeg nädalas	85	105	100	68	358

³ Aruanne ei kajasta Karula ja Valma tegevuskohti. Samas lõpetasid Oiu ja Meleski tegevuskohad töö alles 2021. a, seega sisalduvad kokkuvõttes veel nende andmed.

5.2.7 Sotsiaalteenused

Viljandi vallas tegutseb kolm hoolekandeesutust, kolm sotsiaalmaja ja kaks päevakeskust:

- Hoolekandeesutused (üldhooldus):
 - Kolga-Jaani Hooldekodu
 - Pärsti Pansionaat
 - Kärstna Hooldekodu
- Sotsiaalmajad (eluruumi tagamine):
 - Paistu Sotsiaalkeskus
 - Kärstna Sotsiaalmaja
 - Viiratsi Tugikeskus
- Päevakeskused (lihtsamad teenused):
 - Viiratsi Päevakeskus
 - Tarvastu Päevakeskus

Sotsiaalasutuste paiknemine on kujutatud kaardil peatükis 5.2.5 (Joonis 33).

65+ vanuses elanikke on Viljandi vallas 3013 ehk 22% kogu elanikkonnast (Tabel 24). Suurim eakate osakaal on Viiratsi-Leie piirkonnas.

Aastaks 2040 suureneb peamiselt vanusegrupi 80+ arv – kasv on ligikaudu 40%. Eagrupi 65–79 suurus jääb seejuures peaaegu muutumatuks. Seega suureneb eeldatavalt ka nõudlus hooldekodude kohtadele. Perspektiivis võib vaja minna 45–50 täiendavat kohta. See aga ei tähenda, et need peab tingimata looma avalik sektor – kui erahooldekodudes on piisavalt kohti, on võimalik neid vastavalt vajadusele osta.

Tabel 24. Eakad Viljandi vallas seisuga 1.01.2021

	Pärsti-Paistu	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Viiratsi-Leie	Tarvastu	Vallas kokku 2021	Prognoos 2040	Muutus 2021-2040
65+ vanusrühm	939	485	877	712	3013	3314	10%
80+ vanusrühm	228	122	228	205	783	1083	38%
65+ osakaal kogurahvastikust	22%	22%	23%	22%	22%	31%	
80+ osakaal kogurahvastikust	5%	5%	6%	6%	6%	10%	

Viljandi vallale kuuluvates hooldekodudes on kokku 116 kohta (Tabel 25). 2020. aastal tasus vald 78 hooldekodu koha eest, sh 28-le vallale mittekuuluvates. Keskmine kulu inimese kohta oli kuus 447 eurot. Seejuures torkab silma, et vallale mittekuuluvates hooldekodudes tuli kliendi eest tasuda märksa rohkem (648 eurot kuus).

2021. a juunis moodustasid oma valla elanikud hooldekodude klientidest 78%. Valla poolt tasuti neist 47% eest.

Silma torkab asjaolu, et valla hooldekodudes on 23 klienti, kes ei ole omavalitsuse registreeringuga, samal ajal viibis 28 vallaelaniku muudes hoolekandeesutustes.

Tabel 25. Hoolekandeesutuste tegevusnäitajad

	Kolga-Jaani Hooldekodu	Pärsti Pansionaat	Kärstna Hooldekodu	Vallale mittekuuluvad hooldekodud	Kokku
2020. a täitmine					
Valla tasutud klientide arv	6	27	17	28	78
Valla kulud 2020	14 952	125 177	60 167	217 887	418 184
Valla kliendi kohta kuus	208	386	295	648	447
2021. a juuni seis					
Hooldekodus kohti kokku	20	72	24		116
Vallaelanikke	19	50	21		90
Mitte valla elanikke	1	19	3		23
Valla tasutud klientide arv	8	22	12		42
Oma valla elanike osakaal	95%	69%	88%	0%	78%
Valla poolt tasutavate klientide osakaal	42%	44%	57%		47%

Valla hooldekodude ööpäevaringse hooldusteenuse maksumus kliendile on 730–820 eurot kuus, mis on suhteliselt kõrge. Samas tuleb arvestada, et hooldekodud on küllalt väikesed, mistõttu peavad hinnad äramajandamiseks kõrgemad olema.

Sotsiaalmajades on kokku 49 elukohta, millest peaaegu kõik on ka täidetud.

Viiratsi Päevakeskuses (lahti 36 h nädalas) on pesu pesemisel ja tervisetool 30 püsiklienti, saunateenusel 50. Tarvastu Päevakeskuses (lahti 20 h nädalas) on pesupesemisel 6 püsiklienti ja duši kasutamise teenusel 12.

Sotsiaalteenuste puhul kulub enim vahendeid üldhooldekoduteenusle, asendushooldusele, koduteenusle ja eluruumi tagamise teenusele. Kokku rahastati 2020. a Viljandi valla eelarvest teenuseid ligi 950 tuhande euro vääringus.

Sotsiaaltoetusi maksti 2020. a omavalitsuse eelarvest 214 tuhat eurot. Suurima osa moodustasid sellest eluruumi kohandamise toetus, sünnitoetus ja puudega inimese toetus.

6 EELARVED JA TÖÖTAJAD

6.1 Valla eelarvepositsioon

Avalike teenuste osutamiseks on oluline valla finantsvõimekus. Viljandi valla põhitegevuse tulude maht oli 2020. aastal ligi 21 miljonit eurot (Tabel 26). Viimase kuue aasta jooksul on tulude maht kasvanud ligi 7 miljoni euro ehk 50% võrra. Samuti on kasvanud tulud elaniku kohta.

Põhitegevuse tuleml on olnud läbivalt vahemikus 11%-18% ehk väga hea, võimaldades omavalitsusel võtta laenu kuni 100% põhitegevuse tulude mahust. 2020. a lõpu seisuga oli maksimaalne netovõlakkoormus ligi 21 miljonit eurot.

Valla võlakohustused olid 2020. a lõpu seisuga veidi üle 10 miljoni euro. Vaadeldaval perioodil on võlakohustuste maht aasta-aastalt suurenenud, sh kohustused elaniku kohta. Samas näeb 2021. a eelarve ette nende vähenemist. Netovõlakkoormuse määr oli 2020. a 35,5%, mis on võrreldav Eesti keskmisega. Võttes arvesse maksimaalset netovõlakkoormust ja võlakohustusi 2020. a lõpu seisuga, oli valla teoreetiline laenuvõimekus kuni 11 miljonit eurot.

Viimasel kuuel aastal on vald põhivarasse investeerinud 14 miljonit eurot, mis teeb elaniku kohta 1186 eurot. Sihtfinantseeringute osakaal investeringute kogumahust on tagasihoidlik – 12%. See tähendab, et valdav osa investeringutest on tehtud valla põhitegevuse tuludest.

Tabel 26. Viljandi valla eelarvenäitajad (Rahandusministeerium, Viljandi Vallavalitsus)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ⁴
Põhitegevuse tulud	13 926 000	14 742 000	16 040 000	18 946 000	20 162 000	20 918 000	20 694 000
Põhitegevuse kulud	12 181 000	12 936 000	14 259 000	15 485 000	17 145 000	17 642 000	20 319 000
Põhitegevuse tuleml	1 745 000	1 806 000	1 781 000	3 461 000	3 018 000	3 276 000	376 000
Tulemi osakaal tuludest	13%	12%	11%	18%	15%	16%	2%
Põhitegevuse tulud elaniku kohta	970	1 035	1 142	1 358	1 460	1 537	1 513
Põhitegevuse tuleml elaniku kohta	122	127	127	248	219	241	27
Võlakohustused aasta lõpu seisuga	4 931 000	5 635 000	7 517 000	6 754 000	5 773 000	10 273 000	8 569 000
Likviidsed varad aasta lõpu seisuga	1 592 000	1 852 000	1 612 000	2 555 000	1 303 000	2 844 000	4 000
Netovõlakkoormus (eurodes)	3 339 000	3 783 000	5 905 000	4 199 000	4 470 000	7 428 000	8 565 000
Netovõlakkoormuse %	23,98%	25,66%	36,81%	22,16%	22,17%	35,51%	41,39%
Võlakohustused elaniku kohta	343	395	535	484	418	755	626
Põhivara soetus	811 000	1 721 000	3 362 000	1 411 000	3 624 000	3 107 000	5 329 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	236 000	175 000	162 000	413 000	680 000	342 000	2 857 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	282 000	438 000	515 000	169 000	434 000	730 000	1 082 000
Põhivara soetus elaniku kohta	76	152	276	113	294	282	469

⁴ 2021. a andmed põhinevad eelarvel, eelmised aastad eelarvete täitmisel.

Maksumaksjate arv kuude lõikes varieerub. 2020. a detsembris moodustasid maksumaksjad 47% valla elanikkonnast. Elanike keskmine brutotulu 2020. a oli 1201 eurot kuus, mis oli pisut madalam maakonna keskmisest (1211), jäädes aga 179 euro võrra alla Eesti keskmisele (1380).

Viljandi valla eelarvepositsioon on kokkuvõttes hea. Põhitegevuse tuleml võimaldab kasutada maksimaalset netovõlakkoormuse määra, samuti on vaba investeerimisvõimekust piisavalt. Pigem on möödunud aastate vältel toimunud eelarve üleplaneerimine, nii et aasta lõpuks jääb vallale likviidseid varasid üle miljoni euro.

Valla tuludest üle poole (55% 2021. a eelarve alusel) moodustavad maksutulud (Tabel 27). Saadavad toetused on 33%. Tulud kaupade ja teenuste müügist on 11%. Eestis keskmiselt on maksutulude osakaal eelarves 61%, toetuste osakaal 28% ja kaupade ja teenuste müügist saadavate tulude osakaal 10%. Seega on valla omatulud võrreldes riigi keskmisega madalamad ja toetuste osakaal eelarves suurem.

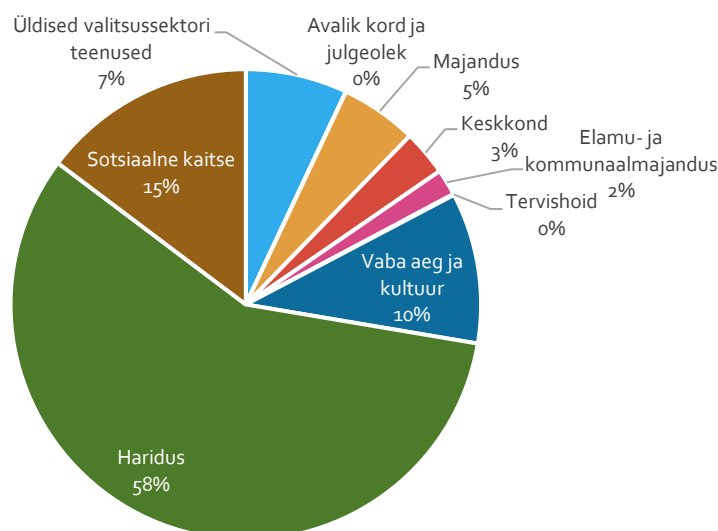
Kulueelarvest moodustavad tööjõukulud 56%, majandamiskulud 38% ja antavad toetused 4% (2021. a eelarve põhjal). Eestis keskmiselt on tööjõukulude osakaal eelarves 53%, majandamiskuludel 33% ja toetustel 12%. Viljandi vallas on seega võrreldes Eesti keskmisega tööjõukulude osakaal kõrgem ning majandamiskulude ja antud toetuste osakaal madalam, kuigi mitte olulisel määral.

Põhitegevuse tulude ja kulude struktuuris on viimase kuue aasta vältel aset leidnud mõningad muutused. Kuigi need on osaliselt põhjustatud ka raamatupidamislikest faktoritest, on saadavate toetuste osakaal tulueelarves suurenenud. Kulueelarves on kasvanud majandamiskulude osakaal. Seda eelkõige antuavate toetuste vähenemise, kuid ka muude kulude määratluse kadumise tõttu.

Tabel 27. Viljandi valla tulude ja kulude struktuur (Rahandusministeerium, Viljandi Vallavalitsus)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Maksutulud	60%	59%	57%	54%	55%	54%	55%
Kaupade ja teenuste müük	10%	11%	11%	11%	10%	9%	11%
Saadavad toetused	28%	28%	30%	34%	35%	36%	33%
Muud tulud	2%	2%	1%	1%	1%	1%	1%
Antud toetused	8%	8%	9%	6%	5%	4%	4%
Tööjõukulud	56%	56%	56%	56%	58%	58%	56%
Majandamiskulud	32%	32%	31%	38%	37%	38%	38%
Muud kulud	4%	4%	4%	0%	0%	0%	1%

Konkurentsilt kulub suurim osa põhitegevuse kuludest haridusvaldkonnale – 11,7 miljonit eurot ehk 58% kõikidest kuludest (Joonis 34). Mahult järgmine on sotsiaalkaitse valdkond 3 miljoni euroga (15%). Vaba aja ja kultuuri kulud moodustavad 2,1 miljonit eurot ehk 10%. Ülejäänud valdkonnad on oluliselt väiksema osakaaluga. Seega on olulist mõju omavad kokkuhoiukohad seotud eelkõige haridusvaldkonnaga, kuna seal on kõige enam suuremad kulud.

Joonis 34. Põhitegevuse kulude struktuur 2021. a eelarve põhjal (Viljandi Vallavalitsus)

6.2 Asutuste eelarved ja töötajad

Viljandi valla hallatavate asutuste ja eelarveliste üksuste põhitegevuse kulude suurus 2021. a eelarves on 12,8 miljonit eurot (Tabel 28). Keskmiselt moodustavad personalikulud 72% ja hoonete kulud 12% kõikidest kuludest. Koolide ja lasteaeade puhul on personalikulude osakaal keskmisest suurem (75–77%). Suur hoonekulude osakaal torkab silma noortekeskuste, eriti Tarvaste puhul. Ka rahvamajade hoonete kulud moodustavad kõikidest kuludest märkimisväärse osa.

Tabel 28. Hallatavate asutuste eelarvekulud (Viljandi Vallavalitsus)

Asutuse liik ja asutus	Majandamis- kulud	sh hoone ja kinnistu- kulud (5511)	Personali- kulud	Kulud kokku	Personali- kulude osakaal kogu- kuludest	Hoonekulude osakaal kogu- kuludest
Huvikool	85 000	66 000	205 000	290 000	71%	23%
Päri Spordihoone	51 000	45 000	31 000	82 000	38%	54%
Tarvaste Muusika- ja Kunstikool	34 000	21 000	174 000	207 000	84%	10%
Kool	1 392 000	618 000	4 588 000	5 980 000	77%	10%
Heimtali Põhikool	234 000	99 000	711 000	945 000	75%	10%
Holstre Kool	91 000	39 000	419 000	510 000	82%	8%
Kalmetu Põhikool	171 000	70 000	585 000	755 000	77%	9%
Kolga-Jaani Kool	146 000	83 000	435 000	580 000	75%	14%
Leie Põhikool	89 000	53 000	243 000	331 000	73%	16%
Paistu Kool	128 000	64 000	442 000	570 000	78%	11%
Saarepeedi Kool	128 000	55 000	424 000	552 000	77%	10%
Tarvaste Gümnaasium	289 000	102 000	981 000	1 270 000	77%	8%
Viiratsi Kool	118 000	53 000	348 000	466 000	75%	11%
Lasteaed	936 000	388 000	2 853 000	3 789 000	75%	10%
Holstre Kool	24 000	9 000	105 000	130 000	81%	7%
Kolga-Jaani Kool	41 000	17 000	154 000	195 000	79%	8%
Leie Lasteaed	12 000	2 000	71 000	83 000	85%	3%
Paistu Kool	55 000	32 000	171 000	225 000	76%	14%
Ramsi Lasteaed Taruke	83 000	36 000	342 000	425 000	80%	9%
Saarepeedi Kool	37 000	14 000	131 000	168 000	78%	8%

Tarvasto Lasteaed	196 000	54 000	630 000	825 000	76%	6%
Uusna Lasteaed Tõruke	37 000	9 000	214 000	252 000	85%	4%
Vana-Võidu Lasteaed	32 000	11 000	163 000	196 000	83%	5%
Viiratsi Lasteaed Rüblik ⁵	220 000	140 000	499 000	719 000	69%	20%
Viljandi valla lasteaed Päikesekiir	198 000	64 000	373 000	571 000	65%	11%

Asutuse liik ja asutus	Majandamis- kulud	sh hoone ja kinnistu- kulud (5511)	Personali- kulud	Kulud kokku	Personali- kulude osakaal kogu- kuludest	Hoonekulude osakaal kogu- kuludest
Muu teenus	18 000	4 000	23 000	41 000	57%	10%
Soe külamaja	0	0	6 000	6 000	100%	0%
Tarvasto Muuseum	7 000	0	1 000	8 000	9%	4%
Valma Infopunkt	11 000	4 000	16 000	27 000	60%	14%
Noortekeskus	41 000	21 000	46 000	87 000	52%	24%
Kolga-Jaani Avatud Noorte Keskus	3 000	0	6 000	9 000	69%	4%
Leie Avatud Noorte Keskus	3 000	0	6 000	9 000	68%	5%
Ramsi noortetuba	10 000	2 000	9 000	18 000	47%	13%
Saarepeedi noortetuba	7 000	2 000	7 000	14 000	52%	15%
Tarvasto Avatud Noortekeskus	19 000	15 000	18 000	37 000	47%	41%
Raamatukogu	171 000	72 000	282 000	453 000	62%	16%
Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	44 000	16 000	64 000	108 000	59%	15%
Paistu Rahvaraamatukogu	50 000	25 000	71 000	120 000	59%	21%
Tarvasto Raamatukogu	37 000	19 000	86 000	123 000	70%	15%
Viiratsi Rahvaraamatukogu	39 000	12 000	62 000	101 000	61%	12%

Asutuse liik ja asutus	Majandamis- kulud	sh hoone ja kinnistu- kulud (5511)	Personali- kulud	Kulud kokku	Personali- kulude osakaal kogu- kuludest	Hoonekulude osakaal kogu- kuludest
Rahvamaja	343 000	183 000	381 000	724 000	53%	25%
Kolga-Jaani Kultuurimaja	42 000	11 000	42 000	84 000	50%	14%
Kärstna Vaba Aja Keskus	62 000	44 000	41 000	103 000	40%	43%
Mustla Rahvamaja	46 000	28 000	45 000	90 000	50%	31%
Paistu Rahvamaja	30 000	14 000	44 000	74 000	59%	18%
Ramsi Vaba Aja Keskus	27 000	16 000	55 000	82 000	67%	20%
Saarepeedi Rahvamaja	50 000	23 000	44 000	94 000	47%	24%
Tänassilma Rahvamaja	37 000	27 000	38 000	75 000	51%	36%
Uusna Külamaja	18 000	7 000	25 000	43 000	57%	17%
Viiratsi Rahvamaja	31 000	13 000	48 000	78 000	61%	17%
Sotsiaalasutus	587 000	239 000	865 000	1 452 000	60%	16%
Kolga-Jaani Hooldekodu	64 000	23 000	142 000	206 000	69%	11%
Kärstna Hooldekodu	84 000	29 000	155 000	239 000	65%	12%
Kärstna Sotsiaalmaja	18 000	14 000	13 000	31 000	41%	47%
Paistu Sotsiaalkeskus	87 000	71 000	38 000	125 000	31%	57%
Pärsti Pansionaat	291 000	69 000	471 000	762 000	62%	9%
Saarepeedi sotsiaalkorterid	6 000	5 000	2 000	8 000	28%	65%
Tarvasto Päevakeskus	7 000	4 000	12 000	18 000	63%	24%
Viiratsi Päevakeskus	13 000	8 000	18 000	31 000	59%	25%
Viiratsi Tugikodu	18 000	15 000	13 000	32 000	42%	48%
Viljandi vald kokku	3 573 000	1 591 000	9 243 000	12 816 000	72%	12%

⁵ Hoonekulude suur maht tuleneb moodulmajade rendi kajastamisest (tegemist ei ole investeeringu, vaid põhitegevuse kuluga).

Viljandi Vallavalitsuses ja hallatavates asutustes on kokku 580 töökohta (Tabel 29). Tegemist on koormuse, mitte inimeste arvuga, keda on mõnevõrra rohkem (kõik ei tööta täiskoormusega). Kõige enam (42%) töökohti on õppetöö valdkonnas. Samuti on asutuse tüübi lõikes kõige rohkem töökohti just hariduses – koolides 230 ja lasteaedades 162, mis kokku moodustavad 68% kõikidest töökohtadest. Ülejäänud valdkondades ja asutuse tüüpides on töökohti märksa vähem. Küll aga torkab silma juhtide suur arv (43), mis tuleneb asutuste rohkusest.

Tabel 29. Töökohad asutuse tüübi ja töökoha valdkonna järgi (Viljandi Vallavalitsus)

	Huvi-kool	Kool	Lasteaed	Muu teenus	Noorte-keskus	Raamatu-kogu	Rahva-maja	Sotsiaal-asutus	Valla-valitsus	Kokku	%
Õppetöö	7	116	120							242	42%
Vallaametnik									52	52	9%
Korrashoid	2	30	5	2			7	5	1	51	9%
Juhtimine	1	10	12			4	7	3	5	43	7%
Majandushaldus	0	13	9				0	2	15	39	7%
Hooldustöö								32		32	5%
Toitlustamine		16	10					6		32	5%
Tugiteenused		14	6						3	22	4%
Raamatukoguhoidja		1				14				15	3%
Õppe tugitegevused		15								15	3%
Ringijuhendaja		9					3			12	2%
Administratsioon	0	7								8	1%
Sotsiaaltöö								6		6	1%
Hooldustöötaja									4	4	1%
Kultuuritöö							4			4	1%
Noorsootöö					3					3	1%
Spordikorraldus		1							1	2	0%
Kokku	11	230	162	2	3	18	21	53	81	580	
Osakaal	2%	40%	28%	0%	1%	3%	4%	9%	14%	100%	

Keskmine töötasu kuus on 1115 eurot (Tabel 30). Kõige enam teenivad palka vallaametnikud (1538), kõige vähem korrashoiu valdkonnas tegutsevad töötajad (646). Kõrgema teenistusega on ka veel peamiselt haridusvaldkonnas töötavad inimesed, teistes valdkondades jääb palgatase 1000 eurost allapoole.

Asutuste palgatase töötajate arvu järgi on leitav **lisast 10**.

Tabel 30. Palgatase töökoha valdkondades (Viljandi Vallavalitsus)

	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Vallaametnik	52	1 283 677	1 538
Juhtimine	43	1 003 219	1 458
Ringijuhendaja	12	276 725	1 408
Tugiteenused	22	468 012	1 310
Spordikorraldus	2	34 047	1 247
Õppetöö	242	4 578 168	1 177
Õppe tugitegevused	15	259 465	1 114
Administratsioon	8	116 820	964
Kultuuritöö	4	52 583	936
Sotsiaaltöö	6	93 326	930
Noorsootöö	3	44 555	925
Hooldustöö	32	460 406	910
Raamatukoguhoidja	15	204 666	864
Majandushaldus	39	530 562	851

Hooldustöötaja	4	49 774	775
Toitlustamine	32	390 964	773
Korrashoid	51	529 158	646
Kokku/keskmine	580	10 376 127	1 115

Koolide, huvikoolide ja lasteaedade töötajate palgad on enam-vähem võrdsed, kuigi lasteaedades töötavad inimesed teenivad ligikaudu 100 euro võrra kuus vähem (Tabel 31). Teistes asutustes on palkade varieeruvus suurem. Noortekeskuste töötajate palkade puhul on amplituud 300 eurot kuu lõikes, rahvamajade töötajatel 480 ja sotsiaalasutuste töötajatel 316. Üksnes raamatukogude töötajate palgad on ühesuursed.

Palgatasemed asutuste lõikes on ära toodud **lisas 11**.

Tabel 31. Palgataase asutuse tüübi järgi (Viljandi Vallavalitsus)

	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Huvikool	11	196 301	1 143
Kool	230	4 197 474	1 135
6-klassiline kool	17	311 252	1 166
Gümnaasium	50	908 739	1 140
Põhikool	164	2 977 482	1 131
Lasteaed	162	2 715 093	1 043
Muu teenus	2	18 866	783
Noortekeskus	3	44 555	925
Raamatukogu	18	266 481	948
Rahvamaja	21	331 034	997
Sotsiaalasutus	53	780 803	918
Hoolekandeaustus	46	694 101	940
Päevakeskus	4	43 351	720
Sotsiaalmaja	3	43 351	831
Vallavalitsus	81	1 825 519	1 404
Finantsvaldkond	7	179 024	1 593
Haridus- ja kultuurivaldkond	7	170 194	1 514
Majandusvaldkond	28	555 939	1 255
Sotsiaalvaldkond	19	407 020	1 334
Valla teenuskeskus	3	42 099	778
Vallakantselei	11	256 093	1 450
Vallavalitsus	6	215 150	2 233
Kokku/keskmine	580	10 376 127	1 115

Lasteaedade isikkoosseisudest ja tegevusnäitajatest ilmneb, et kõige vähem on lapsi töötaja kohta Leiel, Uusnas, Vana-Võidus ja Päikesekiires (Tabel 32). Samuti on nendes kõige väiksemad rühmad.

Koolide puhul on kõige vähem õpilasi töötajate kohta samuti Leiel, aga ka Kolga-Jaanis ja Holstres (Tabel 33). See näitab, et lapsi on nendes asutustes ebamõistlikult vähe.

Tabel 32. Lasteaedade isikkoosseis ja tegevusnäitajad (Viljandi Vallavalitsus)

Lasteaiad	Holstre	Kolga-Jaani	Leie	Paistu	Ramsi	Saarepeedi	Tarvastu	Uusna	Vana-Võidu	Viiratsi	Päikesekiir	Kokku
Õppetöö	5,2	6,5	3,3	9,5	14,5	6,5	29,0	9,8	6,3	16,3	13,0	119,8
Juhtimine	0,8	0,8	0,4	0,5	1,0	0,8	2,0	1,0	1,0	2,0	2,0	12,2
Toitlustamine		1,0			1,0		3,0	1,0	1,0	1,0	2,0	10,0
Majandushaldus					2,0		3,5		1,0	1,0	1,6	9,1
Tugiteenused		0,3	0,2		0,5		1,0	0,5	0,3	2,0	1,0	5,8
Korrashoid		0,8	0,1		1,0			0,3		1,8	1,5	5,4
Kokku	5,9	9,3	4,0	10,0	20,0	7,3	38,5	12,6	9,6	24,1	21,1	162,1
Lapsi töötaja kohta	4,4	3,6	2,5	4,3	3,6	5,0	4,0	2,9	2,9	3,7	2,8	3,6
Lapsi õppetöö töökoha kohta	5,0	5,1	3,1	4,5	4,9	5,5	5,3	3,7	4,5	5,5	4,5	4,9
Rühmade arv	2	2	1	3	4	2	9	3	2	5	4	37
Laste keskmine arv rühmas	13,0	16,5	10,0	14,3	17,8	18,0	17,2	12,0	14,0	18,0	14,8	15,9
Õppetöö töökohti rühma kohta	2,6	3,3	3,3	3,2	3,6	3,3	3,2	3,3	3,1	3,3	3,3	3,2
Rühmakulu aastas	59 200	90 200	78 800	68 900	97 300	76 400	83 900	79 000	91 000	112 800	134 900	94 700
Asutuse liik	LAK	LAK	LAK	LAK	LA	LAK	LA	LAK	LA	LA	LA	

Tabel 33. Koolide isikkoosseis ja tegevusnäitajad (Viljandi Vallavalitsus)

Koolid	Heimtali	Holstre	Kalmetu	Kolga-Jaani	Leie	Paistu	Saarepeedi	Tarvastu	Viiratsi	Kokku
Õppetöö	18,3	11,7	12,3	12,3	5,4	12,4	9,8	25,5	7,9	115,6
Korrashoid	4,5	2,5	4,0	3,3	3,0	2,7	1,0	6,5	2,2	29,6
Toitlustamine	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0	2,0	3,0	teenus	16,0
Õppe tugitegevused	3,0	1,1	1,5	1,2	0,6	1,4	1,0	3,5	1,3	14,5
Tugiteenused	2,0	1,0	2,5	1,8	0,5	1,0	1,5	2,0	1,3	13,5
Majandushaldus	2,0	1,5	2,0	0,3	1,0	1,0	1,8	2,0	1,0	12,6
Juhtimine	1,5	0,8	1,5	0,8	0,5	1,0	0,8	2,0	1,5	10,3
Ringijuhendaja	1,5	1,0	0,9	0,7	0,3	1,0	0,9	3,2	0,3	9,8
Administratsioon	0,5	0,8	1,0	0,9	0,5	1,0	0,7	2,0	1,3	8,6
Kokku	35,3	22,2	27,7	23,2	12,8	23,4	19,4	49,6	16,6	230,2
Õpilasi töötaja kohta	4,5	3,4	4,1	2,9	1,9	3,9	4,1	5,4	3,9	4,1
Õpilasi õppetöö ametikoha kohta	8,7	6,5	9,3	5,4	4,4	7,3	8,0	10,6	8,2	8,2

Lasteaedade kohamaksumuse vaates on kõige kallim lasteaed Päikesekiir, kus ühes kuus on kulu ühe lapse kohta 737 eurot (Tabel 34). Kõige väiksem kulu ühe lapse kohta on Tarvastu lasteaias – 386 eurot kuus, s.o 351 euro võrra vähem. Kõrge maksumusega torkab silma ka Leie Lasteaed Sipelgapesa (656).

Tabel 34. Kohamaksumus lasteaedades (Viljandi Vallavalitsus, EHIS)

Lasteaia nimi	Tegevuskulud peale tulude mahaarvamist	Laste arv EHIS	Kohamaksumus kuus (EHIS)
Holstre Kool	136 544	26	438
Kolga-Jaani Kool	171 291	33	433
Leie Lasteaed Sipelgapesa	78 720	10	656
Paistu Kool	233 010	43	452
Ramsi Lasteaed Taruke	369 502	71	434
Saarepeedi Kool	169 910	36	393
Tarvastu Lasteaed	717 302	155	386
Uusna Lasteaed Tõruke	226 184	36	524
Vana Võidu Lasteaed	173 513	28	516
Viiratsi Lasteaed Rüblik	540 580	90	501
Viljandi Valla Lasteaed Päikesekiir	521 796	59	737
Kokku / keskmine	3 338 352	587	474

Koolide puhul on kõige kõrgema kohamaksumusega õpilase kohta kuus Leie Põhikool (Tabel 35). See erineb madalaimast – Tarvastu Gümnaasiumi omast – 385 euro võrra. Sarnaselt lasteaedadele on ka koolide puhul läbiv loogika sama – mida vähem lapsi on asutuses, seda kõrgem on kulu lapse kohta.

Tabel 35. Kohamaksumus koolides (Viljandi Vallavalitsus)

Kooli nimi	Kulud kokku	Tegevuskulud peale tulude mahaarvamist	Õpilaste arv 11.01.2021	Tegevuskulu aastas (õpilase kohta)	Tegevuskulu kuus (õpilase kohta)
Heimtali Põhikool	489 150	435 730	159	2 740	228
Holstre Kool	218 010	195 360	76	2 571	214
Kalmetu Põhikool	388 680	360 240	115	3 133	261
Kolga-Jaani Kool	293 040	277 450	66	4 204	350
Leie Põhikool	163 420	156 640	24	6 527	544
Paistu Kool	246 100	225 700	91	2 480	207
Saarepeedi kool	227 420	208 330	79	2 637	220
Tarvastu Gümnaasium	620 960	526 270	276	1 907	159
Viiratsi Kool	243 190	217 520	65	3 346	279
Kokku / keskmine	2 889 970	2 603 240	951	2737	228

Riigieelarve toetusfondi eraldis üldhariduskoolide ülalpidamiseks oli 2020. a ligi 3 miljonit eurot (Tabel 36). Omavalitsusel on vabadus jaotada toetusfondi vahendid asutuste vahel vastavalt vajadusele. Jagades toetusfondi eraldise asutuste lõikes vastavalt õpilaste arvule koolis, on näha, et õpilasepõhises vaates toimub Tarvastu Gümnaasiumi vahendite ümberjagamine mahus 169 tuhat eurot. Samuti jagatakse ümber Heimtali Põhikooli (56 tuhat), Kalmetu Põhikooli (3 tuhat) ja Paistu Kooli (6 tuhat) vahendeid. Kõige enam jaotatakse vahendeid ümber Leie Põhikooli tarbeks – 3600 eurot õpilase kohta aastas.

Tabel 36. Toetusfondi 2020. a eraldise arvestuslik jaotus õpilaste arvu alusel (Rahandusministeerium, EHIS)

	PK õp töötasu	G õp töö- tasu	Juhti- mine	Koolitus	Õppe- kirjandus	Tugi	Toetusfond kokku	Jaotus 2020 eelarves	Vahe	Õpilase kohta
Heimtali Põhikool	446 400	0	25 500	3 000	9 100	27 400	511 500	455 700	-55 800	-351
Holstre Kool	213 400	0	12 200	1 400	4 400	13 100	244 500	268 500	24 000	316
Kalmetu Põhikool	322 900	0	18 400	2 200	6 600	19 800	369 900	366 800	-3 100	-27
Kolga-Jaani Kool	185 300	0	10 600	1 300	3 800	11 400	212 300	287 400	75 100	1 138
Leie Põhikool	67 400	0	3 800	500	1 400	4 100	77 200	164 000	86 800	3 617
Paistu Kool	255 500	0	14 600	1 700	5 200	15 700	292 700	286 300	-6 400	-70
Saarepeedi Kool	221 800	0	12 700	1 500	4 500	13 600	254 100	299 700	45 500	576
Tarvastu Gümnaasium	637 400	77 500	43 100	5 100	15 400	39 200	817 700	649 000	-168 700	-627
Viiratsi Kool	182 500	0	10 400	1 200	3 700	11 200	209 100	222 500	13 400	206
Kokku	2 532 600	77 500	151 300	18 000	54 000	155 700	2 989 000	3 000 000	11 000	

Viljandi valla noortekeskustes on kokku 3 ametikohta, raamatukogudes 17,5, rahvamajades 20,7 ja sotsiaalasutustes 53 (Tabel 37). Tarvastu Muusika- ja Kunstikoolis on kokku 8,7 ametikohta. Raamatukogude reform on vallas tehtud ja moodustatud neli piirkonda, mille juht töötab ühtlasi raamatukogus. Rahvamajad on aga kõik eraldi asutused oma juhatajaga. Kaaluda tasuks rahvamajade ühendamist üheks asutuseks. See eeldab omakorda töötajate tööülesannete ja -aja üksikasjalikku analüüsi, mõistmaks, kas ühendamine tooks kaasa efektiivsuse kasvu ning rahalise kokkuhoiu.

Tabel 37. Noortekeskuste, raamatukogude, rahvamajade ja sotsiaalasutuste töötajaskond (Viljandi Vallavalitsus)

Noortekeskused	Kolga-Jaani	Leie	Ramsi	Saarepeedi	Tarvastu	Kokku
Noorsootöötaja	0,5	0,5	0,5	0,5	1	3
Kokku	0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	3,0

Raamatukogud	Kolga-Jaani	Paistu	Tarvastu	Viiratsi	Kokku
Juht-raamatukoguhoidja	1	1	1	1	4
Raamatukoguhoidja	3	3,5	4	3	13,5
Kokku	4,0	4,5	5,0	4,0	17,5

Rahvamajad	Kolga-Jaani Rahva- maja	Kärstna Vaba Aja Keskus	Mustla Rahva- maja	Paistu Rahva- maja	Ramsi Vaba Aja Keskus	Saarepeedi Rahva- maja	Tänassilma Rahva- maja	Uusna Küla- maja	Viiratsi Rahva- maja	Kokku
Juhtimine		1		1	1	1	1	1	1	7,0
Kultuuritöö	1		1		0,5				1	3,5
Ringijuhendaja			0,93	0,62	0,62	0,45	0,14	0,14	0,27	3,2
Korrashoid	0,5	2	0,5	0,75	1	1	1			6,8
Majandushaldus						0,25				0,3
Kokku	1,5	3,0	2,4	2,4	3,1	2,7	2,1	1,1	2,3	20,7

Sotsiaal- asutused	Kolga-Jaani Hoolde- kodu	Kärstna Hoolde- kodu	Kärstna Sotsiaal- maja	Paistu Sotsiaal- keskuses	Pärsti Pansionaat	Tarvastu Päeva- keskus	Viiratsi Päeva- keskus	Viiratsi tugikodu	Kokku
Hooldustöö	6	5,5			19	1			31,5
Sotsiaaltöö		0,75		2	2,5			1	6,3
Juhtimine	1	1			1				3,0
Korrashoid			0,75	0,5	3,25				4,5
Majandushaldus		0,5					1,75		2,3
Toitlustamine	1,5	2			2				5,5
Kokku	8,5	9,8	0,8	2,5	27,8	1,0	1,8	1,0	53,0

6.3 Majandushalduse korraldus

Majandusvaldkonna tegevust Viljandi vallas saab vaadata neljas erinevas kategoorias:

- Toitlustamine
- Majandusjuhtimine ja remonttööd
- Koristamine ja heakord
- Vallavalitsuse majandusüksuse tegevus

Loetelus ei hõlma kinnisvara eriteenuseid (elektrikait, ventilatsiooni- ja kütteseadmete hooldus jms eritööd, mida asutused tellivad üldjuhul erialaspetsiifikaga eraettevõtetelt). Seetõttu neid valdkondi siinses analüüsis ka ei käsitleta.

6.3.1 Toitlustamine

Toitlustamine lasteaedades ja koolides on korraldatud viisil, kus igas asutuses on olemas köök ning töötajad (erandina tuleb Puiatu lasteaiaühma söök Päre lasteaiast ja Viiratsi Põhikooli toitlustab eraettevõtte). Valla haridusasutustes on kokku 18 kööki 26 töötajaga. Toitlustamise korralduse palgafondi suurus on 318 tuhat eurot aastas. Toitlustatavaid lasteaialapsi ja kooliõpilasi on kokku enam kui 1460. Toitlustatavaid ühe töökoha kohta on keskmiselt 56 (lasteaedades 49 ja koolides 60). Kõige väiksem on näitaja Vana-Võidus ja Päikesekiires ning Leie ja Kolga-Jaani Koolis (sh lasteaed). Sarnaselt on ka personalikulu ühe toitlustatava kohta neis kohtades kõrgem (Tabel 38).

Tabel 38. Toitlustuse näitajad (Viljandi Vallavalitsus)

	Toitlustuse töökohti	Toitlustatavaid lapsi	Toitlustatavaid töökoha kohta	Personalikulu aastas toitlustatava kohta
Kool	17	1027	60	200
Heimtali Põhikool	2	159	80	147
Holstre Kool	2	102	51	228
Kalmetu Põhikool	2	115	58	237
Kolga-Jaani Kool	3	99	33	340
Leie Põhikool	1	34	34	376
Paistu Kool	2	134	67	174
Saarepeedi Kool	2	115	58	203
Tarvastu Gümnaasium	3	269	90	143
Lasteaed	9	439	49	256
Ramsi Lasteaed „Taruke“	1	71	71	192
Tarvastu Lasteaed	3	155	52	248
Uusna Lasteaed „Tõruke“	1	36	36	311
Vana-Võidu Lasteaed	1	28	28	429
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	1	90	90	151
Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	2	59	30	395
Kokku	26	1466	56	267

6.3.2 Majandusjuhtimine ja remonttööd

Sarnaselt toitlustusele asuvad majandushalduse ja korrashoiuga seotud inimeste töökohad asutuste juures. Mõnel puhul teenindavad asutusi ka vallavalitsuse koosseisus olevad spetsialistid.

Majandushalduse töökohti on 23 palgafondiga ligi 300 tuhat eurot aastas (v.a vallavalitsuse majandusüksuse töötajad) (Tabel 39).

Tabel 39. Majandushalduse töökohad ja aastane palgakulu asutustes, v.a majandusüksus (Viljandi Vallavalitsus)

	Majandus- juhataja	Majandus- remondi- töötaja	Töö- kohti kokku	Majandus- juhataja	Majandus- remondi- töötaja	Palga- kulu kokku
Koolid	6	6,55	12,55	87 400	72 200	159 600
Heimtali Põhikool	1	1	2	15 300	10 400	25 700
Holstre Kool	0,5	1	1,5	7 200	12 800	20 100
Kalmetu Põhikool	1	1	2	14 800	10 400	25 200
Kolga-Jaani Kool		0,3	0,3	0	3 100	3 100
Leie Põhikool		1	1	0	11 200	11 200
Paistu Kool	0,5	0,5	1	6 800	5 200	12 000
Saarepeedi Kool	1	0,75	1,75	14 500	8 400	22 900
Tarvastu Gümnaasium	1	1	2	14 500	10 400	24 900
Viiratsi Kool	1		1	14 500	0	14 500
Lasteaiad	5	4,1	9,1	70 500	44 700	115 200
Ramsi Lasteaed „Taruke“	1	1	2	14 500	9 600	24 100
Tarvastu Lasteaed	1	2,5	3,5	14 000	27 700	41 700
Vana-Võidu Lasteaed	1		1	12 800	0	12 800
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	1		1	14 500	0	14 500
Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	1	0,6	1,6	14 800	7 400	22 200
Muud asutused	0,1	1,5	1,6	1 400	16 300	17 700
Saarepeedi Rahvamaja		0,25	0,25	0	2 600	2 600
Kärstna Hooldekodu		0,5	0,5	0	6 400	6 400
Viiratsi Päevakeskus		0,75	0,75	0	7 200	7 200
Tarvastu Muusika- ja Kunstikool	0,1		0,1	1 400	0	1 400
Kokku	11,1	12,15	23,25	159 400	133 200	292 500

6.3.3 Koristamine ja heakord

Ruumide ja kinnistute korrashoiuga on asutustes hõivatud u 50 töötajat palgafondiga u 520 tuhat eurot aastas (Tabel 40). Asutuseti on praktikad erinevad. Koolides on enamasti olemas koristajad-aednikud, osades lasteaedades lisaks pesupesemisega tegelevad töötajad.

Tabel 40. Koristamise ja heakorraga seotud töökohad ja aastane palgakulu asutustes (Viljandi Vallavalitsus)

	Töökohti					Palgakulu aastas				
	Admini- straator	Koristaja- aednik	Majahoidja- perenaine	Pesu- masinist	Töökohti kokku	Admini- straator	Koristaja- aednik	Majahoidja- perenaine	Pesu- masinist	Palgakulu kokku
Koolid	3	23,3	3,25	0	29,55	31 300	227 400	35 500		294 200
Heimtali Põhikool	1	3,5			4,5	10 400	33 700			44 200
Holstre Kool		2,45			2,45		23 600			23 600
Kalmetu Põhikool		4			4		38 500			38 500
Kolga-Jaani Kool		3	0,25		3,25		31 800	2 600		34 400
Leie Põhikool		2	1		3		19 300	10 400		29 700
Paistu Kool		2,7			2,7		26 000			26 000
Saarepeedi Kool			1		1			12 800		12 800
Tarvastu Gümnaasium	2	3,5	1		6,5	20 900	33 700	9 600		64 200
Viiratsi Kool		2,15			2,15		20 700			20 700
Lasteaiad	0	2,25	2,5	0,6	5,35		12 000	37 800	5 800	55 600
Kolga-Jaani Kool			0,25	0,5	0,75			2 400	4 800	7 200
Leie Lasteaed „Sipelgapesa“				0,1	0,1				1 000	1 000
Ramsi Lasteaed „Taruke“		1			1			9 600		9 600
Uusna Lasteaed „Tõruke“		0,25			0,25		2 400			2 400
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“		1	0,75		1,75		9 600	7 200		16 900
Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“			1,5		1,5		0	18 500		18 500
Rahvamajad	0	5	1,75	0	6,75		48 200	17 300		65 500
Kolga-Jaani Rahvamaja		0,5			0,5		4 800			4 800
Kärstna Vaba Aja Keskus		1	1		2		9 600	10 100		19 700
Mustla Rahvamaja		0,5			0,5		4 800			4 800
Paistu Rahvamaja			0,75		0,75			7 200		7 200
Ramsi Vaba Aja Keskus		1			1		9 600			9 600

Saarepeedi Rahvamaja		1			1		9 600			9 600
Tänassilma Rahvamaja		1			1		9 600			9 600
Sotsiaalasutused	0	1,5	2	1	4,5		18 100	23 500	13 600	55 300
Kärstna sotsiaalmaja			0,75		0,75			9 600		9 600
Paistu Sotsiaalkeskuses		0,5			0,5		4 800			4 800
Pärsti Pansionaat		1	0,25	1	2,25		13 300	3 400	13 600	30 400
Viiratsi Päevakeskus			1		1			10 400	0	10 400
Muud asutused	0	3,37	1,5	0	4,87		32 500	18 900		51 300
Kolga-Jaani Teenuskeskus		0,87			0,87		8 400			8 400
Tarvastu Teenuskeskus		0,5			0,5		4 800			4 800
Päri Spordihoone		1			1		9 600			9 600
Tarvastu Muusika- ja Kunstikool		1			1		9 600			9 600
Soe Külamaja			0,5		0,5			6 200		6 200
Valma Infopunkt			1		1			12 700		12 700
Kokku	3,0	35,4	11,0	1,6	51,0	31 300	338 200	133 000	19 400	521 900

Ametikohtade nimetused on mitmekesised ja milliseid ülesandeid nende raames täpselt täidetakse, on teadmata. Seega on tegemist üldistusega.

Alljärgnevas tabelis (Tabel 41) olevates andmetes ei sisaldu administraatorid ja pesupesemise eest vastutavad isikud. Aednikud, koristaja-administraatorid ja perenaised on arvesse võetud. Viimaste puhul ei pruugi korrashoiu funktsioon olla peamine.

Minimaalselt võiks ühe töökoha kohta olla 600 m² pinda. Samas on alla selle jäävates asutustes olukord selgitatav asjaoluga, et et perenaiste peamine funktsioon ei ole seotud korrashoiuga.

Tabel 41. Koistamise ja heakorraga seotud töökohad ja aastane palgakulu asutustes (Viljandi Vallavalitsus)

Asutus	Töökohti	Pind m ²	Hoone pinda töökoha kohta
Mustla Rahvamaja	0,5	1 068	2 136
Saarepeedi Kool	1	1 966	1 966
Uusna Lasteaed „Tõruke“	0,25	363	1 452
Tarvastu Gümnaasium	4,5	6 436	1 430
Päri Spordihoone	1	1 425	1 425
Kolga-Jaani Villem Reimani nimeline Rahvamaja	0,5	675	1 350
Paistu Sotsiaalkeskuses	0,5	661	1 321
Saarepeedi Rahvamaja	1	1 284	1 284
Ramsi Lasteaed „Taruke“	1	1 175	1 175
Kolga-Jaani Kool	3,5	3 902	1 115
Pärsti Pansionaat	2,25	2 086	927
Heimtali Põhikool	3,5	3 202	915
Leie Põhikool	3	2 729	910
Holstre Kool	2,45	2 136	872
Soe Külamaja	0,5	402	804
Ramsi Vaba Aja Keskus	1	730	730
Valla teenuskeskused	1,37	996	727
Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	1,5	1 051	701
Paistu Kool	2,7	1 866	691
Paistu Rahvamaja	0,75	459	612
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	1,75	997	570
Kalmetu Põhikool	4	2 240	560
Viiratsi Kool	2,15	1 111	517
Kärstna Vaba Aja Keskus	2	994	497
Tarvastu Muusika- ja Kunstikool	1	300	300
Kärstna sotsiaalmaja	0,75	212	283
Tänassilma Rahvamaja	1	211	211
Valma Infopunkt	1	101	101
Kokku	46	40 778	878

6.3.4 Valla majandusüksuse tegevus

Viljandi Vallavalitsuse majandusvaldkonna koosseisus on mitmeid majandushaldusega seotud töökohti, mida saab nimetada ka nn majandusüksuseks.

Valla majandusüksuses on kokku 11 töötajat:

- Majandusnõunik ja majandusspetsialist⁶
- 2 heakorratöötajat
- 7 majandustöölisi

Töökohtade palgakulu aastas kokku on umbes 184 tuhat eurot.

Valla majandusüksus täidab järgnevaid ülesandeid:

- Suvine ja talvine teehooldus, teeäärte niitmine
- Üldised heakorratööd, haljastustööd ja bussijaamade hooldus
- Sanitaartechnilised ja remonttööd
- Sotsiaalosakonna tegevust toetavad tegevused (kolimised jms)

Töötaja jaotus on välja toodud alljärgnevas tabelis (Tabel 42). Kõige enam võtavad aega remonttööd (18,3%), kõige vähem juhtimine (2%). Teedega seotud töödele kulub hinnanguliselt 23% ajast. See on osa, mis on teoreetiliselt võimalik hangetega katta. Samuti on võimalik hankida bussijaamade hooldust ja haljastustööd. Kokkuvõtvalt oleks võimalik hangete koondamisega töömahtu ligi 40% võrra vähendada.

Tabel 42. Majandusüksuse töötaja jaotus (Viljandi Vallavalitsus)

Tegevus	Heakorratöötajad	Majandustöölised	Majandusnõunik	Kokku
Remonttööd	10%	23%	3,00%	18,30%
Üldised heakorratööd	20%	16%	3,00%	15,30%
Sotsiaalosakonna abistamine	20%	16%		15,00%
Haljastustööd	20%	10%	3,00%	11,30%
Suvine teehooldus		11%	15,00%	9,50%
Teeäärte niitmine	20%	4%	3,00%	7,30%
Bussijaamade hooldus	10%	6%		6,00%
Talvine teehooldus		7%	10,00%	6,00%
Administratiivne tegevus		1%	43,00%	5,30%
Sanitaartechnilised tööd		6%		4,00%
Juhtimine ja töökäsk			20,00%	2,00%
Kokku	100%	100%	100%	100%

⁶ Majandusspetsialisti täpne tööjaotus ei ole analüüsi koostajale teada.

Teehoolduse ja heakorratööde korraldamisel kasutatakse nii hangete korras ostetud teenuseid kui ka majandusüksuse tegevust.

Hööveldustööde tegemine valla kruusakattega teedel jaotub võrdses mahus valla majandusüksuse ja eraettevõttelt tellitud teenuse vahel. Valla hoovliga tehakse töid u 520 km ulatuses (2 korda 260 km), aega kulub aastas u 400 tundi. Eraettevõttelt ostetakse teenust 540 km ulatuses (2 korda aastas 270 km). Töö maksumus on 66 eurot/tund, aega kulub aastas u 400 tundi. Hööveldamistööde aastakulu on kokku u 45 tuhat eurot (ise tehtava töö maksumuseks kujuneb 46 eurot/tund⁷). Vallavalitsuse tööpraktika on näidanud, et hooaja kõige olulisematel perioodidel (kevadest peale lume sulamist) esineb teenuse tellimisel turutõrge, mistõttu on oma võimekuse olemasolu hööveldamistööde teostamiseks vajalik.

Teeäärte niitmine ja võsa lõikamine toimub igal aastal kaks korda. Teede pikkus on u 700 km ehk hooaja jooksul niidetakse u 1400 km teeääri. Suurema osa tööst teevad ära valla kaks traktorit. Lisaks on Tarvastu piirkonnas kokkulepe kahe ettevõtjaga hinnaga 60 eurot/tund ning Kolga-Jaani piirkonnas 1 ettevõtjaga hinnaga 39 eurot/tund.

Niidetavate haljasalade pinda on vallas kokku u 84 ha. Sellest on hangetega kaetud 64 ha, ülejäänud pinnal (20 ha) korraldab niitmist vallavalitsuse majandusüksus. Niitmistegevuse kogukulu vallale on 114 tuhat eurot aastas (s.o 1357 eurot ha kohta aastas). Ohtlike puude raie parkides ja kalmistutel teostatakse eraldi hankega (2021. aastal mahus ligi 20 tuhat eurot).

Muude väiksemate heakorratööde elluviimiseks on sõlmitud käsunduslepingud aastakuluga u 12 tuhat eurot.

Teederemont, säilituspindamine, tolmutõrje ja erakorralised tööd tellitakse üldjuhul kord aastas läbiviidavate hangetega:

- Teederemondi kogukulu on 240 tuhat eurot aastas (kruusa maksumus u 20–23 eurot/m³). Igal aastal viiakse läbi üks hange.
- Säilituspindamise kulu on u 100 tuhat eurot aastas (u 3–4 eurot/m² kohta). Mustkatte paigaldamiseks kruusateedele kulub u 180 tuhat eurot aastas (u 5,5–7 eurot/m² kohta). Igal aastal viiakse läbi üks hange.
- Tolmutõrje tegemiseks kulub u 50 tuhat eurot hooaja kohta, sh kuni 7 tuhat eurot vallaelanikele jagatavatele soolakottidele ning u 45 tuhat eurot eest tellitakse töid kas Sakala Teed OÜ-lt või Eesti Keskkonnateenused AS-lt. Kord hooajal tehakse tolmutõrjet u 40 km valla teedel ja kaks korda aastas 8 km teedel.
- Erakorralised teetööd tellitakse vastavalt vajadusele (kogumaht u 50 tuhat eurot aastas).

Ka talvine hooldus tellitakse valdavalt hanke korras. Vallas on 25 piirkonda, millest ainult ühes piirkonnas lükkab vald lund enda traktoritega. Hangete tulemusel saadud hinnavahe on suur – odavaim teenus on 51 eurot/tund ja kalleim 126,96 eurot/tund.

⁷ Tõenäoliselt ei sisalda tunni maksumus töötajate palka ja amortisatsiooni. Neid arvestades oleks tunni maksumus märksa kõrgem. Võrdluseks: Harjumaal on hööveldamise tunni maksumus sõltuvalt hooajast 90–100 eurot/tund.

Keskmine maksumus valla peale 92 eurot/tund⁸. Talvise hoolduse korraldamise aastane kogukulu on u 160 tuhat eurot. Kolmeaastane hankeperiood lõpeb 2021. aastaga.

Masinatest on majandusüksuse kasutuses kaks traktorit (Case 160 ja Case) koos niidukitega ja lumesahkadega, teehöövel, kaubik, kastiauto ning muu väikevara. Üksuse tegevusbaasi asub Viiratsi alevikus. Tegemist on tänapäevase viilhalliga pinnaga 390 m².

Vallas on viis kalmistut ning valla palgal on 4,6 kalmistuvahti:

- Tarvastu kalmistul (6,2 ha, kogu kinnistu 10,5 ha) on tööl kalmistuvaht. Suuremad niitmiseed ja heakord on kaetud Tarvastu piirkonna hankega.
- Tännassilma (1,6 ha), Kolga-Jaani (3 ha) ja Paistu kalmistul (4,6 ha). Kõik tööd teevad ära kalmistuvahid.
- Juudikalmistu (0,9 ha) on MTÜ haldamisel, vald toetab 1200 euroga aastas. Kalmistu on suletud.

Valla asutustele viiakse kesksed hanked läbi elektri, kütuse ja kindlustuse soetamiseks. Muus osas hangivad asutused vajamineva iseseisvalt.

Kokkuvõtteks, praegu on vallas kasutusel n-ö segasüsteem, kus osa töödest on korraldatud asutustepõhiselt, osa tsentraalselt (valla majandusüksus) ja osa on kaetud hangetega. Ühtne läbiv praktika puudub. Selguse, kvaliteedi ja parema ülevaatlikkuse huvides on otstarbekas süsteemi toimimine tervikuna üle vaadata.

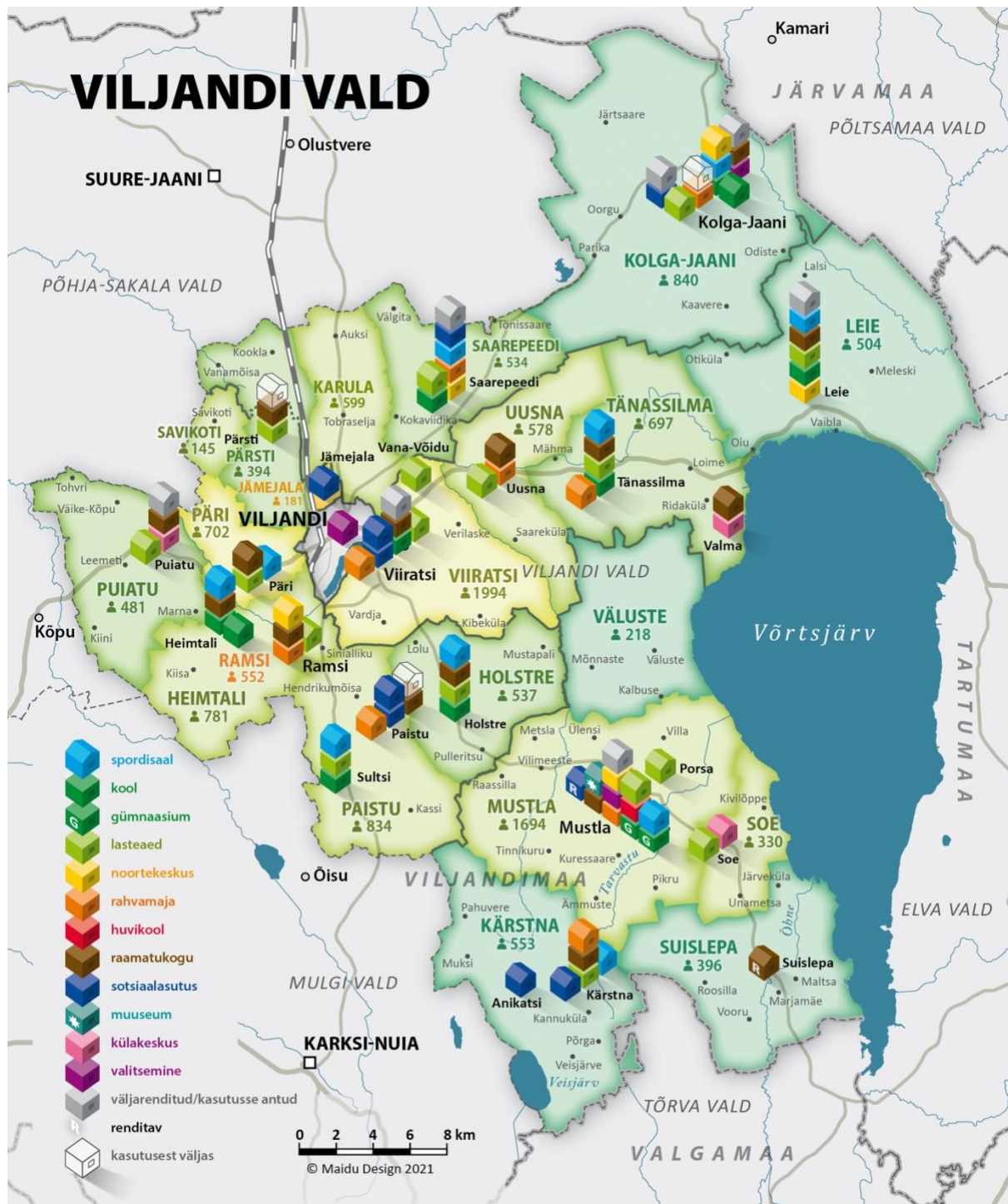
Samuti on andmed lünklikud, mistõttu ei ole võimalik ammendavaid hinnanguid anda. Seega vajab loomist register, mis kajastaks adekvaatselt töid ja mahtusid.

⁸ Keskmine hind on ebamõistlikult kõrge. Optimaalseks võiks pidada 70 eurot/tund.

7 KASUTATAV KINNISVARA

7.1 Hoonete ja teenuste andmed

Viljandi vallas pakutakse avalikke teenuseid 49 hoones (Tabel 43 ja Joonis 35).

Joonis 35. Viljandi valla kinnisvara asukohad

Vallale kuulub 45 hoonet, 4 on eraomandis. Kokku on vallale kuuluvat pinda 52 tuhat m², mis teeb elaniku kohta 3,9 m². Piirkondade lõikes ülemäära suuri erinevusi ei ole. Võrdluseks: Riigikontrolli 2016. a auditi kohaselt on Eestis keskmiselt elaniku kohta 4,2 m². Seega ülemäära palju kinnisvara Viljandi vallal selles vaates ei ole.

Hoonete loetelu funktsioonide lõikes on leitav **lisast 12**.

Tabel 43. Analüüsi aluseks olev kinnisvara (Viljandi Vallavalitsus)

Piirkond	Hoonete arv	Teenused	Hoonete suletud netopind (m ²)	Elanike arv	Pinda elaniku kohta (m ²)
Kolga-Jaani-Saarepeedi	9	20	11 661	2 224	5,2
Pärsti-Paistu	13	28	14 946	4 356	3,4
Tarvastu	11	22	13 345	3 191	4,2
Viiratsi-Leie	11	23	11 587	3 773	3,1
Viljandi linn	1	1	666		
Kokku /keskmine	45	94	52 205	13 544	3,9

Kõige enam pinda on koolide käsutuses – 19 tuhat m² (Tabel 44). Palju on ka spordisaale (ligi 8 tuhat m²) ja lasteadu (ligi 7 tuhat m²). Piirkondade lõikes on kinnisvara jaotunud enam-vähem ühtlaselt. Kõige rohkem pinda on Pärsti-Paistu piirkonnas, kus on ühtlasi üle 1000 ruutmeetri kasutusest väljas.

Tabel 44. Kinnisvara pind funktsiooni järgi piirkondade lõikes (Viljandi Vallavalitsus)

	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi linn	Kokku
Lasteaed	891	2 631	1 500	1 724		6 746
1 rühmaga lasteaed		432	80	287		800
2 rühmaga lasteaed	891	744	558	440		2 632
3 rühmaga lasteaed		281				281
4 rühmaga lasteaed		1 175	863			2 038
5 rühmaga lasteaed				997		997
Kool	3 877	4 873	5 538	4 727	0	19 015
6-klassiline kool				1 111		1 111
Põhikool	3 877	4 873		3 615		12 365
Gümnaasium			5 538			5 538
Huvikool			300			300
Spordisaal	1 517	3 350	1 708	1 354	0	7 929
Noortekeskus	184	100	120	60		464
Raamatukogu	217	1 006	652	426		2 301
Rahvamaja	1 542	1 190	2 062	1 239		6 033
Hoolekandeaustus	2 532		466			2 999
Päevakeskus		161		296		457
Sotsiaalmaja	151	500	212	482		1 345
Vallavalitsus	200		130		666 ⁹	996
Külaakeskus			402	101		503
Muuseum			125			125
Väljarenditav pind	550		130	1 180		1 859
Kasutusest väljas		1 135				1 135
Kokku	11 661	14 946	13 345	11 587	666	52 205

⁹ Lisaks renditakse Viljandi linnas aadressil Vaksali 2 169 m² suurust pinda finantsosakonnale ja veel lisaks ruume vallavalitsuse hoone vastas.

7.2 Seisukord ja investeerimisvajadus

Hinnanguliselt on väga heas seisukorras 10% hoonetest, heas 50%, rahuldavas 30% ja amortiseerunud 11% (Tabel 45). Piirkondade lõikes esinevad olulised erinevused. Kolga-Jaani-Saarepeedi ja Pärsti-Paistu piirkondade hoonetest on väga heas ja heas seisus üle 85% hoonetest. Tarvastu piirkonnas on vastav osakaal 36% ja Viiratsi-Leie omas kõigest 20%.

Tabel 45. Kinnisvaraobjektide hinnanguline seisukord

	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi linn	Kokku	Osakaal
Väga hea	2 741	1 175	1 075			4 991	10%
Hea	7 146	12 082	3 664	2 361	666	25 919	50%
Rahuldav	1 047	1 758	3 598	9 227		15 630	30%
Amortiseerunud	727		4 898			5 624	11%
Kokku	11 661	14 946	13 345	11 587	666	52 205	100%
Väga hea ja hea osakaal	85%	89%	36%	20%	100%	59%	

A-energiamärgisega on üksnes 6% avalikest hoonetest, 68-l protsendil on energiamärgis D, sellest madalam või puudub (Tabel 46). Märgisega A–C on 32% hoonetest.

Tabel 46. Kinnisvaraobjektide energiamärgiste ülevaade

	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi linn	Kokku	Osakaal
A		2 600	402			3 002	6%
B		1 753	2 311			4 064	8%
C	4 370	1 773	466	3 063		9 672	19%
D	5 445	3 673	7 182	6 087		22 387	43%
E		1 866	511			2 378	5%
F				2 126	666	2 792	5%
H	516					516	1%
Ei ole nõutud		2 905	1 552	211		4 668	9%
Puudub	1 330	444	810	101		2 685	5%
Kokku	11 661	14 946	13 345	11 587	666	52 205	
A kuni C osakaal	37%	41%	24%	26%	0%	32%	

Viljandi valla avalike teenuste pakkumiseks kasutatavate hoonete eeldatav investeeringuvajadus¹⁰ 10 aasta perspektiivis on ligi 29 miljonit eurot (Tabel 47). Kõige suurem investeerimisvajadus on Tarvastu piirkonnas – 40% ehk ligikaudu 11,5 miljonit kõikidest investeeringutest.

¹⁰ Hinnangu eeldus on, et olemasolevad hooned rekonstrueeritakse, mitte ei rajata uusi. Hinnangu aluseks on rekonstrueerimise ruutmeetri maksumus. Hoonete kogumaksumused tõenäoliselt muutuvad, kui otsustatakse vana lammutada ja rajada uus, mis mõnel puhul kahtlemata otstarbekas on, nagu näiteks Tarvastu Gümnaasiumi puhul.

Tabel 47. Kinnisvaraobjektide hinnanguline investeeringuvajadus piirkondades

	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Viljandi linn	Kokku	Osakaal
Väga hea	0	0	0			0	0%
Hea	2 134 000	5 392 000	666 000	629 000	200 000	9 021 000	31%
Rahuldav	524 000	879 000	4 533 000	6 851 000		13 304 000	45%
Amortiseerunud	581 000		6 367 000			6 948 000	24%
Kokku	3 239 000	6 271 000	11 566 000	7 480 000	200 000	28 756 000	100%
Osakaal kogumahust	11%	22%	40%	26%	1%	100%	

Asustusüksuste vaates on konkurentsilt kõige suurema investeerimisvajadusega Mustla alevik (Tabel 48). Seal vajavad märkimisväärseid investeeringuid kool ja rahvamaja.

Kinnisvaraobjektide hinnanguline investeerimisvajadus hoonete lõikes on leitav **lisast 13**.

Tabel 48. Kinnisvaraobjektide hinnanguline investeeringuvajadus asustusüksustes

Asustusüksus	Investeeringuvajadus
Mustla alevik	8 199 000
Kärstna küla	3 085 000
Leie küla	3 063 000
Viiratsi alevik	2 815 000
Kolga-Jaani alevik	2 334 000
Sulsi küla	2 053 000
Tänassilma küla	1 398 000
Holstre küla	1 102 000
Päri küla	955 000
Saarepeedi küla	905 000
Pärsti küla	854 000
Heimtali küla	506 000
Paistu küla	437 000
Ramsi alevik	294 000
Viljandi linn	200 000
Anikatsi küla	140 000
Vana-Võidu küla	107 000
Porsa küla	102 000
Uusna küla	97 000
Puiatu küla	70 000
Soe küla	40 000
Kokku	28 756 000

8 MUUDATUSPROJEKTID

Viljandi vald on üldiselt heas seisus. See tähendab, et 10 aasta perspektiivis ei ole tingimata tarvis suuri muudatusi teha. Mitmedki optimeerimisotsused on tehtud juba varasemalt:

- Suletud on 5 kooli (Kärstna Kool, Puiatu Lasteaed-Algkool, Pärsti Lasteaed-Algkool, Ramsi Lasteaed-Algkool ja Suislepa Lasteaed-Algkool).
- Suletud on kaks lasteaia tegevuskohta, samuti viidud asutusi ühe juhtimise alla.
- Raamatukogude reform on tehtud.

Ka maakonnas on tervikuna häid otsuseid tehtud, millest üks olulisemaid on Viljandi Riigigümnaasiumi rajamine, mis hoiab omavalitsustel iga-aastaselt märkimisväärselt kulusid kokku.

Samuti on Viljandi valla finantspositsioon hea – põhitegevuse tulemligineb 3 miljonile eurole, vaba laenuvõimekust on kuni 11 miljonit eurot. Kui seda positsiooni on võimalik hoida, on mõttekas jätkata senise hajusa teenuste pakkumise muustriga – kohalikele elanikele jäävad need paremini kättesaadavaks. Kaugem tulevik viitab aga asustumusmuutust tulenevalt ühinemisele Viljandi linnaga, kuna vallal endal puudub üks tugev keskus ja juba praegu on inimeste igapäevaelu maakonnakeskusega tihedalt seotud.

Teisalt on investeerimisvajadus sotsiaalse infrastruktuuri objektidesse küllalt suur (25–30 miljonit eurot 10 aasta perspektiivis). Olulisel määral vabu vahendeid on võimalik leida üksnes konkreetsetest objektidest tervikuna loobumise (müük, lammutus või rent) kaudu. Sellest tulenevalt on aruteluks välja pakutud mõningad võimalikud muudatusprojektid.

Muudatusprojektid on välja selekteeritud, arvestades teenuse tarbijate olemasolu praegu ja tulevikus, alternatiivide kättesaadavust, maksumust ning teenuse osutamiseks kasutatava kinnisvara seisukorda ja investeerimisvajadust. Lisaks siinsele kvantitatiivsele analüüsile arutati kõik teenused ükshaaval läbi ka Viljandi Vallavalitsusega, andes igale hinde n-ö valgusfoori-skaalal:

- Roheline – teenusel on tarbijaid nii praegu kui ka tulevikus; alternatiiv on ruumiliselt mõistlikul kaugusel; teenuse maksumus on madal; kinnisvara on võrdlemisi heas seisus ja investeerimisvajadus väike.
- Kollane – teenusel on keskmiselt tarbijaid ja nende arv tulevikus oluliselt ei vähene; alternatiiv on olemas, kuigi mitte hõlpsasti kättesaadav; teenuse maksumus on keskmine; kinnisvara on keskmises seisus, samuti investeerimisvajadus.
- Punane – teenusel on vähe tarbijaid ja nende arv kahaneb tulevikus veelgi; teenusele pole head alternatiivi; teenus on kallis; kinnisvara on kehvast olukorras ja investeerimisvajadus suur.

Muudatusprojektid on jagatud kaheks:

- Otstarbekad, s.o need, mis on mõistlik igal juhul lähiaastatel ette võtta, kuna teenuse tarbijaskond on väike ega suurene ka tulevikus, ning kinnisvarakulud on suured.
- Kaalumist väärivad, s.o need, mille elluviimine tooks kaasa rahalise säästu, kuid mida pole tingimata tarvis ellu viia.

Lisaks on mõistlik ellu viia mõned arendustegevused, mis ei kvalifitseeru muudatusena, kuid mis parandavad teenuse kvaliteeti ja vähendavad perspektiivis hoonete ülalpidamiskulusid. Nendeks on:

- Saarepeedi Kooli küttesüsteemi vahetus ja vana katlamaja lammutamine
- Mustla Rahvamaja rekonstrueerimine
- Valma infopunkti juurdeehitus

Eraldi teema on kahe mõisa – Kärstna ja Pärsti – tulevik. Seal tegutsevad lasteaiad, samuti kasutatakse neid kogukonnakeskustena. Teisalt on investeerimisvajadus märkimisväärne (ligi 4 miljonit eurot). Kuna tegemist on mõisatega, ei ole mõistlik ka nende tühjana seisma jätmine – neil on kultuuriväärtus. Seega vajab edaspidi lahti mõtestamist (n-ö äriplaani koostamist), kuidas oleks neid kõige otstarbekam kasutada – kas müüa arenduskohustusega või teha ise korda ja leida võimalused omatulu teenimiseks (rentimine sündmusteks jms).

8.1 Otstarbekad projektid

8.1.1 Leie Põhikool

Leie kandis elas 2021. alguse seisuga kokku 504 inimest, rahvaarv on kandis kuue aastaga vähenenud 8% võrra. Kuni 18-aastaseid oli elanike hulgas 58 (sh kuni 6-aastaseid 20) ja nende osakaal kogurahvastikus 12%, mis on valla madalaim näitaja (keskmine on 19%). Kuigi tööelisi on 63%, siis vaadates vanusjaotust, on näha, et suurem osa neist on väljaspool fertiilset iga. Seega saab ka tuleviku sündide arv kandis olema vähene.

Leie Kooli hoones (3063 m²) tegutseb 9-klassiline põhikool, üks lasteaiaühm, Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu haruraamatukogu ja Leie Avatud Noortekeskus. Hoones on spordisaal ja üks ruum on antud kasutada ilustuudiole. Arvestades teenuste kasutajate arvu, on hoone alakasutatud.

Leie Põhikooli õpilaste arv on viimased kuus aastat olnud allpool 40 õpilase piiri. Õppeaastal 20/21 oli koolis õpilasi 24, nendest kolmandas kooliastmes 15, teises kooliastmes 6 ja esimeses kooliastmes 3 õpilast.

Leie Koolis õpivad peamiselt Leie kandist (11) ja Kolga-Jaani kandist (9) pärit lapsed, 4 õpilast on pärit teistest omavalitsusest. Leie kandis on põhikoolis käivaid lapsi kokku 22 ehk kodukoha koolis käib pool õpilastest. Liigutakse ka Kalmetu (5) ja Kolga-Jaani koolidesse (3). Kolga-Jaani kandi laste kodukool on eelkõige Kolga-Jaani Kool (60 last 83-st kandi lapsest).

Leie Lasteaed „Sipelgapesa“ ühes liitrühmas käib viimastel aastatel 10 last. Neist 7 on Leie kandi ja 3 Kolga-Jaani kandi lapsed, Leie kandis on lasteaias käivadi lapsi kokku 11.

Lasteaia ja koolikohtadele on olemas alternatiiv Kalmetu Kooli ja Kolga-Jaani kooli näol, samuti raamatukoguteenusele. Noortekeskused tegutsevad üldjuhul kooliga asulates.

Asutuste tegevuse lõpetamisel ja kinnisvarast väljumisel on Viljandi valla eelarvele järgnev mõju:

- Kooli eelarve kulud on u 330 tuhat eurot aastas. Valdav osa hoonega seotud kinnisvarakulusid sisaldub kooli eelarves.

- Toetusfond on vallaeelarvepõhises jaotuses 165 tuhat eurot (õpilasepõhises arvestuses 70 tuhat eurot). Kui õpilased jätkavad kooliteed mõnes teises valla koolis, siis läheb eraldi 165 tuhat eurot ümberjagamisele valla teiste koolide vahel.
- Personali- ja majandamiskulude arvel väheneks valla kulubaas ligi 200 tuhande euro võrra (sh kulud teiste hoones tegutsevate asutuste eelarves).
- Arvestades hoone olemasolevat seisukorda, kaoks ära investeringuvajadus kuni 3 miljonit eurot (olemasoleva hoone täielik rekonstrueerimine).
- Arvestatud ei ole lasteaiaühma personalikuludega (ligi 80 tuhat eurot), kuna sõltuvalt laste jaotumisest võib tekkida täiendav vajadus rühma avamiseks Kalmetul või Kolga-Jaanis.

8.1.2 Kolga-Jaani teenuskeskus

Kolga-Jaani teenuskeskuses tegutses varem Kolga-Jaani Vallavalitsus, praegu on seal valla teeninduspunkt, raamatukogu ja osa ruume on välja renditud kohalikele ettevõtjatele. Hoones on netopinda 727 m² (ehitusaasta 1974). Hinnanguliselt on hoone kasutuskõlblik, kuid funktsionaalselt ja esteetiliselt vananenud ehk ei sobi valla esindushooneks. Vajalik oleks täielik rekonstrueerimine.

Hoone pinnast u 200 m² on teenuskeskuse ja 109 m² raamatukogu kasutuses. Ülejäänud on välja renditud. Viljandi Vallavalitsuse Kolga-Jaani teenuskeskuses on 5,5 ametikoha jagu valla töötajaid (piirkonnajuht, sotsiaaltöö spetsialist, lastekaitsespetsialist majandustööline (0,5), tugiisik ja koduhooldustöötaja), vajalike püsitöökohti on maksimaalselt neli. Raamatukogu on avatud 25 tundi nädalas, töökoha koguhoidja töökoormus on 0,7 ametikohta.

Kolga-Jaani alevikus on kahes olemasolevas valla teenuseid pakkuvas hoones vaba ja kasutuseta pinda. 2019. aastal omavalitsusele soetatud rahvamajas on pinda 675 m², hoone teine korrus on välja ehitamata (ei sisaldu hoone pinnas). Raamatukogu tarbeks oleks võimalik võtta kasutusse ruume hoone esimese korruse vasakpoolses tiivas.

Kolga-Jaani Kooli hoonete kogupind on ligi 4000 m². Õpilaste arv on vähem kui 70, pinda õpilase kohta enam kui 30 m² (ilma spordisaalita). Peale Kolga-Jaani lasteaia rekonstrueerimistöode lõppu jääb tõenäoliselt kooli hoonesse tegutsema üks lasteaiaühm. Siiski on hoones piisavalt ülepinda, et mahutada täiendavaid funktsioone 200–300 ruutmeetrile – nt spordihoone fuajee, vana muuseumihoone, mis vajab niikuinii rekonstrueerimist vms.

Ümberkorralduse mõju ei peitu niivõrd iga-aastases kokkuhoius, kuivõrd teenuste tingimuste parendamises, ruumi otstarbekamas kasutamises Kolga-Jaani alevikus ja vajalike tulevikuinvesteeringute mahu vähendamises. Kuigi teenuskeskuse majandamis- ja kinnisvarakulud ei ole vallaeelarves täpselt eristatud, saab eeldada, et need jäävad suurusjärku kuni 30 tuhat eurot aastas (40 eurot/m²) aastas. Olemasoleva teenuskeskuse täieliku rekonstrueerimise maksumus võib hinnanguliselt küündida kuni 450 tuhande euroni ja varem või hiljem on hoonesse investeerimine niikuinii vajalik. Ruumide kohandamine rahvamajas ja/või koolis eeldab samuti asendusinvesteeringuid, kuid eeldatavalt olulisemalt väiksemas suurusjärgus – kuni 100 tuhat eurot.

8.1.3 Kalmetu koolihoone

Kalmetu Põhikooli hoone netopind on 2586 m². Sellest on kooli kasutuses 1462 m², spordisaali 778 m², Kolga-Jaani rahvaraamatukogu Tănassilma haruraamatukogu 120 m² ja Uusna Lasteaia „Tõruke“ 226 m² (kaks rühma). Kümnenend tagasi toimunud rekonstrueerimistöde halb kvaliteet on tinginud olukorra, kus 10 aasta perspektiivis on hoone hinnanguline investeeringuvajadus kuni 1,3 miljonit eurot. Koolis on õpilasi 115, pinda õpilase kohta on 12,7 m², mis on Paistu kooli kõrval väikseim näitaja vallas. Lasteaiarühmade mahutavused on vastavalt 18 last (liitrühm) ja 13 (koolirühm).

Uusna Lasteaia „Tõruke“ kolmest rühmast üks liitrühm (kuni 18 last) paikneb Uusna külas. Kuigi rühmaruumid on heas seisukorras, asub Uusna rühm 1947. aastal ehitatud 24 korteriga kortermajas, mis on pigem amortiseerunud. Lasteaiaks on kohandatud kaks korterit hoone esimesel korrusel (pinda 137 m²).

Tănassilma Rahvamaja tegutseb vanas kivihoones (netopinda 211 m²) vahetult Kalmetu koolihoone lähedal (üle Tartu-Viljandi mnt). Hoone seisukord on rahuldav, samas on saal madala laega, ventilatsiooni pole võimalik mõistlikult paigaldada. Hoones on vajalikud soojustuse paigaldus ja avatäidete vahetamine. Hinnanguline investeeringuvajadus on u 100 tuhat eurot. Rahvamaja majandamiskulud on 37 tuhat eurot aastas (sh kinnistukulud 27 tuhat), asutuses on 2,14 töökohta (juhataja, koristaja ja ringijuhendaja 0,14). Rahvamaja juures tegutseb seitse püsikollektiivi enam kui 60 osalejaga, tegevusaeg nädalas on 13 tundi.

Leies asuva kooli ja lasteaia tegevuse lõpetamisel on kättesaadavaim alternatiivvalik Kalmetu Põhikool Viljandi suunal. Soovitav on ka rahvamaja funktsiooni ja Uusnas asuva lasteaia rühma toomine kooli juurde ning nende pindade realiseerimine. Kuna koolihoone vajab niikuinii parendustöid, on need mõistlik ühendada juurdeehituse rajamisega. Juurdeehituse maht on hinnanguliselt u 300 m² - koolisaal, ühe uue lasteaia rühma ruumid ja olemasoleva 13 last mahutava rühma laiendus. Kaaluda võib ka olemasoleva spordisaali kohandamist multifunktsionaalseks saaliks. Arvestades tegutsemist samal pinnal, on otstarbekas kooli ja lasteaia juhtimise ühendamise.

Ümberkorralduse elluviimisel:

- Vähenevad vallaeelarve kulud majandamis- ja personalikulude arvelt vähemalt 50 tuhande euro võrra aastas.
- Ära kaob investeeringuvajadus mahus u 130 tuhat eurot.
- Vajalik on asendusinvesteering suuruses kuni 600 tuhat eurot.

8.2 Kaalumist vääri vad projektid

8.2.1 Tarvastu Gümnaasium

Tarvastu Gümnaasiumis käis 20/21. õppeaastal 42 gümnasisti, kellest 9 ei olnud Viljandi valla elanikud. Viimase kolme aasta jooksul on koolis gümnaasiumiastme õpilaste arv kasvanud 25-lt 42-ni. Samas on absoluutnumbrid siiski väiksed.

Rahvastikuproгноosi rände-stsenaariumi (B, mis on tõenäolisem) kohaselt gümnaasiumiealiste laste arv vallas kasvab kuni aastani 2025 (eagrupis on siis lapsi 430 ringis), mille järel saabub langusperiood. Aastaks 2040 väheneb gümnaasiumiealiste arv vallas 16% võrra (325-ni).

Viljandi valla 16–18-aastastest lastest käis õppeaastal 20/21 gümnaasiumis 54% ehk 211 last. Proportsiooni samaks jäädes võiks laste arv Tarvastu Gümnaasiumis aastaks 2025 tõusta kuni 50 lapseni, mis pole samuti piisav mitmekülgse gümnaasiumihariduse võimaldamiseks.

Seniks, kuniks omavalituse finantspositsioon on samaväärne praegusega, ei ole samas otsest põhjust gümnaasiumiosa sulgemiseks. Tuleb aga teadvustada, et tegemist on teenusega, mida omavalitsusel ei ole kohustust osutada, ja mille osutamine on seotud täiendavate kuludega. Gümnaasiumiosa sulgemine tooks endaga kaasa:

- Palgakulude vähenemise vääringus kuni 30 tuhat eurot aastas, mille arvelt saaks tõsta põhikooliõpetajate tasusid.
- Väiksema hoone rekonstrueerimise või uue ehitamise kulu, kuna ruumivajadus on väiksem. Hinnanguliselt võiks pinda vähendada 300 m² võrra, mis tooks ühtlasi kokkuhoidu 0,5 miljonit eurot.
- Mõtteliselt vabaneks 80 tuhat eurot majandamis- ja muid personalikulud aastas (kohamaksumus 159 eurot kuus korrutatuna õpilaste arvuga (42) aastas), kui vähendataks ka muid töökohti ja kinnisvara ning õpilased siirduksid gümnaasiumiharidust omandama Viljandi Riigigümnaasiumisse.

8.2.2 Viiratsi Kool

Viiratsi Koolis käis 20/21. õppeaastal 65 õpilast. Viimase viie aasta jooksul on see arv püsinud stabiilsena. Tulenevalt väiksest õpilaste arvust on klasside suurused vahemikus 5–14 õpilast. Viiratsi-Leie piirkonna lastest käib oma piirkonna koolis 51%. Seejuures on selgelt eristatavad esimene ja teine kooliaste – kui esimeses astmes käib oma piirkonna koolis 68% lastest, siis teises langeb see 42%-ni. Seega siirduvad õpilased vanemaks saades mujale, eeskätt Viljandisse. Kandipõhises vaates on osakaal veelgi madalam – Viiratsi kandi õpilastest vaid 25% õpib oma kodukohas ja 35% oma vallas. Peamiselt on see tingitud asjaolust, et Viiratsi alevik on Viljandi linnale väga lähedal ja ka ühistranspordiühendus on hea.

Rahvastikuproгноosi rände-stsenaariumi kohaselt väheneb põhikooliealiste arv 2040. aastaks kolmandiku võrra. Viiratsi-Leie piirkonnas tähendab see põhikooliealiste laste arvu vähenemist 85 võrra ehk 300-lt 220-ni.

Viiratsi Kooli hoone üldine seisukord on rahuldav, mis tähendab, et tegevust on mõnda aega võimalik jätkata. Samas puudub koolil sisuliselt võimla. 10 aasta perspektiivis on hoone hinnanguline investeeringuvajadus 1,8 miljonit eurot.

Kuna suurem osa piirkonna ja kandi lastest ei käi Viiratsi Koolis, hoone ei ole kooliks funktsionaalselt kõige paremini sobiv ja investeeringuvajadus on märkimisväärne, on kaalumist väärt kooli tegevuse lõpetamine. Eeldusel, et Viiratsi õpilased hakkavad käima Viljandi linna koolides ja et neile seal kohti leidub, tooks kooli tegevuse lõpetamine endaga kaasa:

- Rahalise kokkuhoiu 140 tuhat eurot aastas (õpilaskoha maksumus 279 eurot kuus korrutatuna õpilaste arvuga (65) aastas).

Investeeringuvajadus langeks ära juhul, kui hoone võõrandada ja raamatukogu kolida üle tee asuvasse rahvamajja.

8.2.3 Kärstna spordihoone

Kärstna kandis elas 2021. a alguses 553 inimest. Viimase kuu aasta jooksul on elanike arv vähenenud 12% võrra. Rahvastikuproгноosi rände-stsenaariumi järgi jätkab valla elanikkond tervikuna kahanemist. 2040. aastaks on elanikkond ligikaudu 10% võrra praegusest väiksem. Eeldatavasti on Kärstna kandis trend samasuunaline.

Kärstna Võimla on eraldiseisev hoone Kärstna mõisa lähedal. Seda kasutavad Tarvastu Lasteaia lapsed, samuti renditakse võimlat aeg-ajalt välja. Kokku kasutatakse võimlat nädalas 13 tundi, mis on väga madal näitaja. Seetõttu võiks kaaluda hoone realiseerimist, et kulusid kokku hoida. See tooks endaga kaasa:

- Investeeringuvajaduse ärajäämise vääringus 0,5 miljonit eurot.
- Iga-aastase kinnisvarakulude kokkuhoiu vääringus kuni 20 tuhat eurot¹¹.

Teisalt tuleb arvestada, et head alternatiivi sportimiseks Kärstna kandi elanikel pole – lähim spordihoone asub Mustlas 13 km kaugusel. Seega on vajalik hoone kasutusaktiivsus väga täpselt üle kontrollida.

8.2.4 Raamatukogud

Vallas tegutseb 4 rahvaraamatukogu 12 haruraamatukogu ja 2 teeninduspunktiga. Kokku on seega 18 asukohta vallas, kust raamatuid laenutada saab.

Raamatukogude kinnisvarakulu on kokku 72 tuhat eurot aastas. Personalikulu aastas kokku on 282 tuhat eurot.

Enamasti on ühe asukoha teenindatavate inimeste arv 500-st suurem. Mõnedes haruraamatukogudes on aga nende arv väike. Nendeks on Väluste (245 teenindatavat), Vana-Võidu (363), Leie (399), Puiatu (408) ja Tänassilma (464). 2021. a suletud Oius ja Meleskis oli teenindatavate arv vastavalt 289 ja 149. Lisaks on kaks haruraamatukogu teineteisele geograafiliselt väga lähedal – Päri ja Heimtali.

Arvestades raamatukogude suurt arvu ja teenindatavate vähesust, on otstarbekas neid mõnevõrra vähendada. Esmajoones tulevad kõne alla Väluste ja Vana-Võidu, kuna seal on teenindatavate arvud kõige väiksemad. Vana-Võidu vaates on alternatiiviks lähedal paiknev Viiratsi raamatukogu, Väluste puhul on soovitatav lahendada teenus mobiilselt. Leie haruraamatukogu sulgemist on mõttekas vaadata koos Leie Põhikooliga, kuna need asuvad samas hoones. Tänassilma sulgemine jätkaks aga Leie kandi elanikud teenuseta, seega seal

¹¹ Kärstna Võimla kinnisvarakulud ei ole eelarves eraldatud, vaid kajastuvad Kärstna Vaba Aja Keskuse eelarves, kus nende kulude suurus on 43 tuhat eurot aastas. Hinnanguliselt kulub kuni pool sellest võimlale.

on vajalik haruraamatukogu säilitamine. Kõne alla tuleb ka Heimtali sulgemine, kuna see asub Pärile väga lähedal, samuti lahendaks see osaliselt ruumipuudust Heimtali Põhikoolis.

Kokkuvõtvalt tooks viie haruraamatukogu (näiteks Väluste, Vana-Võidu, Leie, Puiatu ja Heimtali) sulgemine kaasa:

- Iga-aastase kulude vähenemise suurusjärgus 75–80 tuhat eurot (kinnisvara- ja personalikulude vähenemine neljandiku võrra).

Eraldi võiks kaaluda ka Paistu raamatukogu ümberkolimist rahvamajja, kuna praegu asub see teisel korrusel. Ümberkolimine võimaldaks senise hoone jätta täies mahus sotsiaalvaldkonna kasutada. Olulist rahalist mõju see muudatus kaasa ei tooks.

Ligipääsetavuse seisukohast vaadates võiks samuti kaaluda praegu teisel korrusel asuvate Ramsi raamatukogu ruumide toomist hoone esimesele korrusele.

8.2.5 Majandushaldus

Üldjuhul on otstarbekas koondada toitlustuse ja haldusega tegelevad inimesed selleks eraldi loodud organisatsiooni (nt valla ettevõtte või sihtasutus). Mitmed omavalitsused, nagu näiteks Viimsi ja Kiili vallad, on seda ka teinud. Viljandi valla puhul tuleb aga arvestada olulist eripära – nimelt on haldusterritoorium suur ja vahemaad pikad, mis tingib mõnevõrra teistsuguse olukorra.

Praegu on vallas kasutusel n-ö segasüsteem – osa teevad asutused ise, osa tehakse keskselt, läbivat vallaülest praktikat ei ole. See tähendab ühtlasi, et puudub terviklik info täpsete mahtude ja tööülesannete kohta. Teenuse kvaliteedi huvides on seega vajalik alustada andmete koondamisest.

Põhimõttelisel tasandil on olemas kahte liiki alternatiivid:

- Otsustada, milliste valdkondadega üleüldse tegeleda – toitlustamine, heakord, remonttööd või veel midagi.
- Otsustada, millisel kujul valitud valdkondadest muudatusi teha. Siinkohal on omakorda erinevad võimalused:
 - Täielik tsentraliseerimine
 - Piirkondlik tsentraliseerimine
 - Täielik asutustepõhine mudel
 - Olemasoleva olukorraga, s.o segasüsteemiga jätkamine

Toitlustamine

Toitlustamise vaates on vahemaad toidu veo mõistlikuks korraldamiseks liiga pikad. Tsentraliseerida võiks toiduainete hanked ja menüüde koostamise. Tihtipeale on just lasteaedade majandusjuhatajate ülesanne toidu hankimine ja menüüde koostamine, mõningane tsentraliseerimine võimaldaks tõenäoliselt mõne töökoha kokku hoida.

Kõne alla tuleks ka kogu teenuse sisseostmine ja köökide üleandmine erasektorile, kuid selle kahjuks räägib asjaolu, et valdav osa asutusi ja koole on selle majandusliku mõttekuse vaates liialt väikesed.

Majandusjuhtimine ja remonttööd

Analüüsi koostamise raames toimunud ringkäigul küsiti asutuste juhtidelt hinnangut majandushalduse korraldusele. Sõltumata meetodist olid juhid üldiselt olemasoleva korraldusega rahul. Vaid mõnes kohas heideti ette vallapoolse reageerimise aja pikkust.

Lisaks valla majandusüksusele on koolides ja lasteaedades kokku 11 majandusjuhatajat ja 10,5 majandus-remonditöötaja ja ligi 35 koristamise ja heakorraga seotud töökohta. Nendele lisanduvad mõned samalaadsed ametid ka sotsiaalasutustes ja rahvamajades.

Kahtlemata meeldib asutuste juhtidele ühest küljest omada kontrolli oma pinnal tegutsevate töötajate üle, kuid põhifookus peaks ikkagi olema pedagoogilise töö korraldamisel võimalikult parimal moel. Seetõttu on soovitatav vabastada eriti just haridusasutuste juhid remondi ja (heakorra)tööde korraldamisega seotud kohustustest.

Kui spetsiifiline tehnohooldus on juba üle antud eraettevõtetele, siis jääb küsimus, kes on info haldaja ja teenuste hankija, lepingute täitmise järelevalve teostaja – kas asutuse juht või tehakse seda tsentraalselt.

Mõttekas on korraldada see töö keskselt, mis tagab:

- Andmete olemasolu ühes kohas
- Töö- ja investeeringujärjekordade koostamise vastavalt spetsialistide hinnangutele
- Kesksed hoonelepingud

Uuele süsteemile üleminek võib olla mõnevõrra vaevaline ja tekitada asutuste juhtides vastuseisu, kuid keskselt saab olema ülevaade selgem ja tervikpilt koondatud. Töökäskude jagamiseks on otstarbekas kasutusele võtta tsentraalne süsteem, mis võimaldab muuhulgas jälgida, kui kaugel ülesande lahendamisega ollakse. Samuti tekivad analüüsi võimaldavad aegread.

Valla majandusüksus

Katmata hankelõigud teehoolduses ja niitmises tuleks esmalt proovida hankida erasektorilt. Seejuures on soovitatav koondada erinevad tööloigud ühte mitmeaastasesse hankesse, kuna sel viisil saavad potentsiaalsed pakkujad paremini oma töid ja masinaparki kavandada. Ühtlasi toob see tõenäoliselt kaasa madalamad ühikuhinnad. Ühte hankesse¹² võiks koondada:

- Teede hõõveldamise
- Teederemondi
- Säilituspindamise
- Tolmutõrje
- Erakorralised teetööd (ühikuhinna alusel)
- Teeäärte niitmise
- Talvise teehoolduse
- Bussipeatuste hoolduse

¹² Võib kaaluda ka piirkondade kaupa osadeks jaotamist.

Samuti võiks kogu haljastusega, sh niitmise ja puude lõikamisega¹³ seonduva koondada ühte hankesse.

Majandusüksus on praegusel kujul olemas ja töövõimeline. Seni, kuni tehnika on töökorras ja selle remondiks ei kulu ülemäära palju vahendeid, võib üksuse tegevust praeguses vormis jätkata. Paralleelselt tuleks aga komplekshanked ette valmistada ja läbi viia – nii tekib turu olukorrast realistlik ülevaade, mille tulemusel saab otsustada, kas turutõrge eksisteerib jätkuvalt ja valla majandusüksuse senises mahus säilitamine on asjakohane, või saab tegevust kuni poole võrra koomale tõmmata. Selline lähenemine kindlustab ka teenuse olemasolu perioodiks, mil hankeid alles läbi viiakse.

Kokkuvõtteks võiks kaaluda valla majandamisüksuse restruktureerimist, mille haldusallasse kuuluks edaspidi ka:

- Toitlustuse tsentraalsed tegevused (toiduainete hankimine, menüüde koostamine)
- Asutuste haldamine¹⁴ ja remonttööde korraldamine
- Kommunaalvaldkonna hangete läbiviimine
- „Kiirreageerimine“ vastavalt vajadusele

NB! Nii tööde planeerimiseks kui hangete ettevalmistamiseks on esimese sammuna tarvis terviklikud andmed kokku saada, sh geoinfosüsteemid ja registrid¹⁵. Viljandi vald on piisavalt suur omavalitsus selleks, vabanemaks väikse haldusüksuse mentaliteedist, kus andmed ja töökorraldus on isikupõhised.

8.2.6 Vallavalitsuse asukoht

Vallavalitsus tegutseb Viljandi linnas kolmel erineval pinnal (väljaspool linna ka teenuskeskustes). Kauba tn 6 hoone ruumid on olemasoleva personali mahutamiseks liiga väiksed (samuti on probleeme nende helipidavusega). Seetõttu on kasutusele võetud täiendavaid rendipindasid. Tagamaks võimalikult kõrgelt kvalifitseeritud personali olemasolu, tuleb neile pakkuda väärilisi töötingimusi. Selleks on kaks põhimõttelist võimalust:

- Leida Viljandi linnas sobivamad ruumid
- Kolida ümber Viiratsisse, rekonstrueerides selleks endise kolhoosikeskuse ruumid, milleks on olemas ka vajalik ehitusprojekt

Mõneti on loogiline, et vallavalitsus paikneb oma valla haldusterritooriumil selleks otstarbeks rajatud ruumides. Samas on Eestis näiteid, kus rõngasvalla valitsusorganid asuvad keskuslinnas (nt Keila), kuhu on hea ligipääs.

Majanduslikust aspektis on vähemalt keskpikas vaates eeldatavasti soodsam lahendus pindade rentimine (nende olemasolul) linnas. Samas, kui sobivad rendipinnad puuduvad, on

¹³ Puude lõikamine võib olla ka eraldi, kui tegemist on eraldi kutset (arborist) nõudva tegevusega.

¹⁴ Operatiivtöötajate töökohad (nt koristajad) peaksid jääma asutuste juurde, kuna nende pidev kohaololu on vajalik.

¹⁵ S.o georefereerida kommunaalvaldkonna taristu olem.

tarvilik leida lahendus ning Viiratsisse investeeringu tegemiseks on olulisemad eeltööd juba tehtud.

Teisalt tuleb arvestada, et haldusterritoriaalses korralduses võivad järgnevatel aastatel toimuda uued muutused, mis perspektiivis toovad kaasa Viljandi linna ning valla ühinemise. Selles kontekstis muutub praegu linnast väljakolimine perspektiivituks.

Niisiis on olemuslikult on tegemist poliitilise otsusega, kus kummagi variandi puhul võib leida nii poolt- kui ka vastuargumente. Ilma rendialternatiivi rahaliste- ja tehniliste tingimusteta ei ole võimalik üheselt kumbagi varianti eelistada.

8.3 Koondmõju

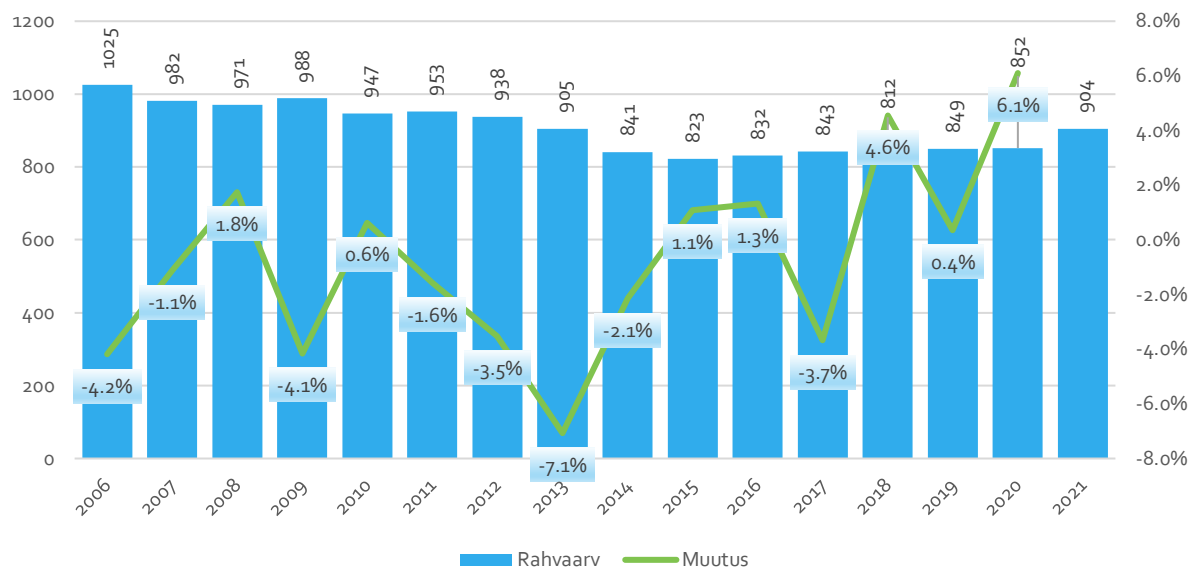
Koondmõju on välja toodud, näitlikustamaks, kui palju väheneksid iga-aastased kulud ja investeeringuvajadus, kui kõik nimetatud muudatusprojektid ellu viia (Tabel 49).

Tabel 49. Muudatusprojektide koondmõju

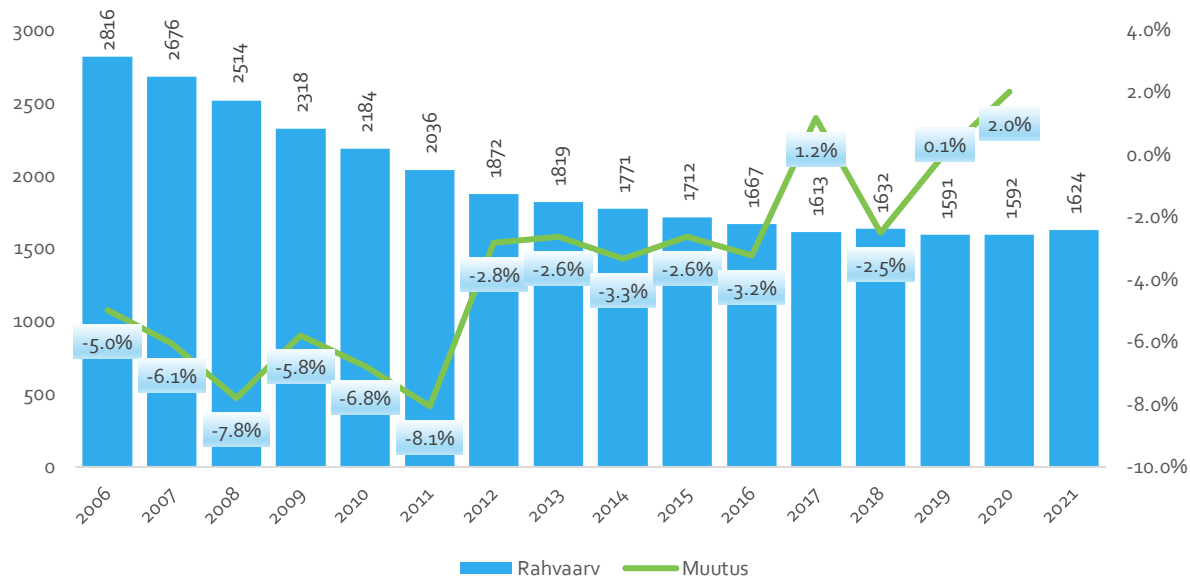
Muudatusprojekt	Kulude vähenemine aastas	Kaduv investeeringuvajadus	Asendusinvesteering
Leie Põhikool	200 000	3 000 000	
Kolga-Jaani teenuskeskus	30 000	450 000	100 000
Kalmetu koolihoone	50 000	130 000	600 000
Tarvastu Gümnaasium	30 000	500 000	
Viiratsi Kool	140 000		
Kärstna spordihoone	20 000	500 000	
Raamatukogud	80 000		
Kokku	550 000	4 580 000	700 000

8.4 Lisa 1. Vanusegruppide dünaamika perioodil 2006–2021

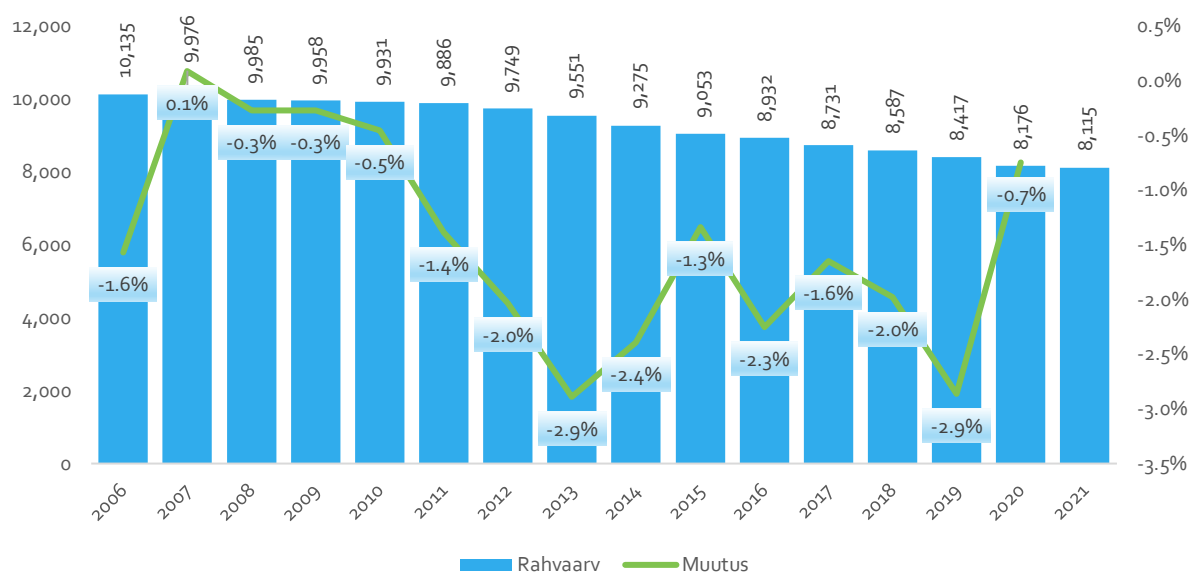
8.4.1 Lisa 1.1 Vanusegrupi 0–6 dünaamika perioodil 2006–2021

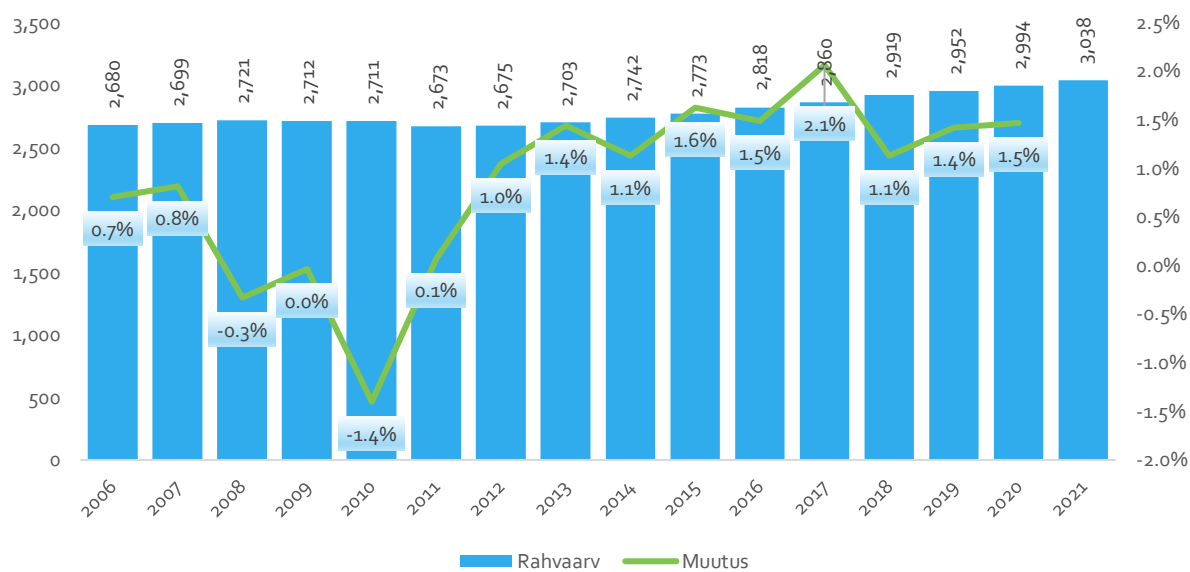
8.4.2 Lisa 1.2 Vanusegrupi 7–18 dünaamika perioodil 2006–2021

8.4.3 Lisa 1.3 Vanusegrupi 19–64 dünaamika perioodil 2006–2021

8.4.4 Lisa 1.4 Vanusegrupi 65+ dünaamika perioodil 2006–2021

8.5 Lisa 2. Rahvaarv ja selle muutus

8.5.1 Lisa 2.1 Rahvaarvu muutus kantides

Piirkond	Kant	0–6	7–18	19–64	65+	Kokku	0–18	19–64	65+	Muutus 2015–2021	Muutuse %
Pärsti - Paistu	Heimtali	45	106	474	156	781	19%	61%	20%	10	1%
Pärsti - Paistu	Holstre	32	81	323	101	537	21%	60%	19%	-19	-3%
Kolga-Jaani - Saarepeedi	Jämejala	9	19	107	46	181	15%	59%	25%	1	1%
Kolga-Jaani - Saarepeedi	Karula	28	70	356	145	599	16%	59%	24%	-48	-7%
Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kolga-Jaani	68	115	484	173	840	22%	58%	21%	-61	-7%
Tarvastu	Kärstna	37	54	329	133	553	16%	59%	24%	-75	-12%
Viiratsi - Leie	Leie	20	38	316	130	504	12%	63%	26%	-46	-8%
Tarvastu	Mustla	140	181	1 012	361	1 694	19%	60%	21%	-68	-4%
Pärsti - Paistu	Paistu	57	106	482	189	834	20%	58%	23%	-23	-3%
Pärsti - Paistu	Puiatu	22	50	282	127	481	15%	59%	26%	-58	-11%
Pärsti - Paistu	Päri	50	98	424	130	702	21%	60%	19%	14	2%
Pärsti - Paistu	Pärsti	18	41	243	92	394	15%	62%	23%	-23	-6%
Pärsti - Paistu	Ramsi	47	76	303	126	552	22%	55%	23%	-50	-8%
Kolga-Jaani - Saarepeedi	Saarepeedi	40	75	321	98	534	22%	60%	18%	-14	-3%
Pärsti - Paistu	Savikoti	12	15	77	41	145	19%	53%	28%	8	6%
Tarvastu	Soe	19	37	191	83	330	17%	58%	25%	-24	-7%
Tarvastu	Suislepa	23	40	235	98	396	16%	59%	25%	-43	-10%
Viiratsi - Leie	Tänassilma	52	96	399	150	697	21%	57%	22%	18	3%
Viiratsi - Leie	Uusna	44	65	350	119	578	19%	61%	21%	-69	-11%
Viiratsi - Leie	Viiratsi	133	220	1 163	478	1 994	18%	58%	24%	-54	-3%
Tarvastu	Väluste	8	33	140	37	218	19%	64%	17%	-36	-14%
Viljandi vald	Kokku	904	1 616	8 011	3 013	13 544	19%	59%	22%	-660	-5%

8.5.2 Lisa 2.2 Enim kasvanud ja kahanenud asulad rahvaarvu muutuse järgi perioodil 2015–2021

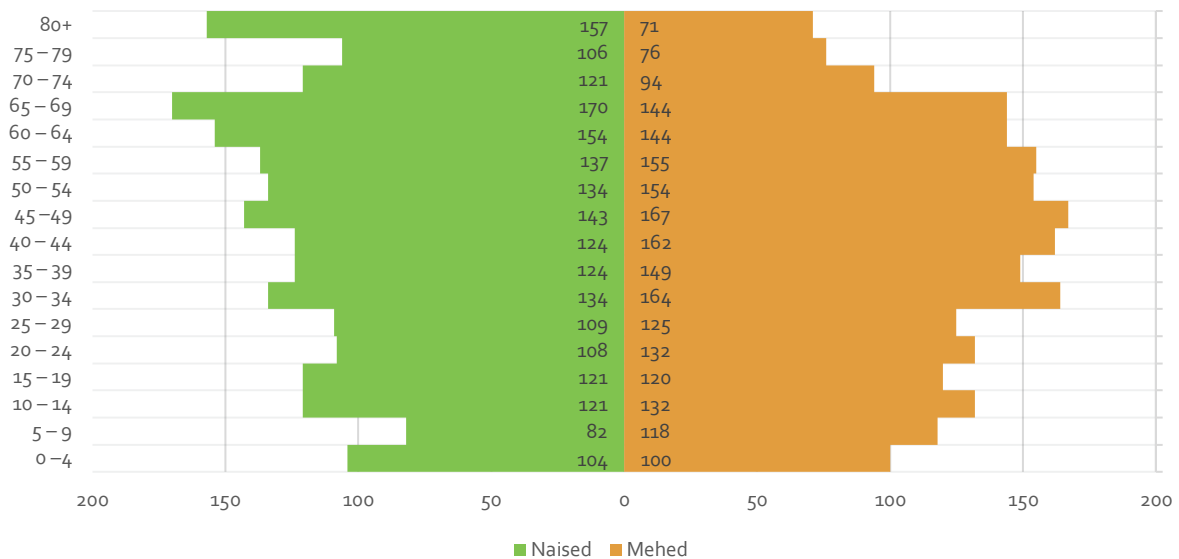
Asustusüksus	Rahvaarv 2021	Rahvaarv 2015	Muutus 15-21	Muutuse protsent	Piirkond	Kant
Sinialliku küla	195	164	31	19%	Pärsti - Paistu	Heimtali
Peetrimõisa küla	262	232	30	13%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Karula
Sultsi küla	145	123	22	18%	Pärsti - Paistu	Paistu
Vardja küla	212	190	22	12%	Viiratsi - Leie	Viiratsi
Mustapali küla	63	42	21	50%	Pärsti - Paistu	Holstre
Pinska küla	173	158	15	9%	Pärsti - Paistu	Päri
Mähma küla	131	120	11	9%	Viiratsi - Leie	Tänassilma
Kannuküla	56	46	10	22%	Tarvastu	Kärstna
Leemeti küla	51	41	10	24%	Pärsti - Paistu	Puiatu
Pärsti küla	155	146	9	6%	Pärsti - Paistu	Pärsti
Soe küla	226	250	-24	-10%	Tarvastu	Soe
Leie küla	187	214	-27	-13%	Viiratsi - Leie	Leie
Anikatsi küla	72	100	-28	-28%	Tarvastu	Kärstna
Suislepa küla	206	236	-30	-13%	Tarvastu	Suislepa
Paistu küla	285	322	-37	-11%	Pärsti - Paistu	Paistu
Puiatu küla	182	226	-44	-19%	Pärsti - Paistu	Puiatu
Uusna küla	315	362	-47	-13%	Viiratsi - Leie	Uusna
Ramsi alevik	552	602	-50	-8%	Pärsti - Paistu	Ramsi
Vana-Võidu küla	339	393	-54	-14%	Viiratsi - Leie	Viiratsi
Karula küla	133	201	-68	-34%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Karula

8.5.3 Lisa 2.3 Enim kasvanud ja kahanenud asulad muutuse protsentuaalse suuruse järgi 2015–2021

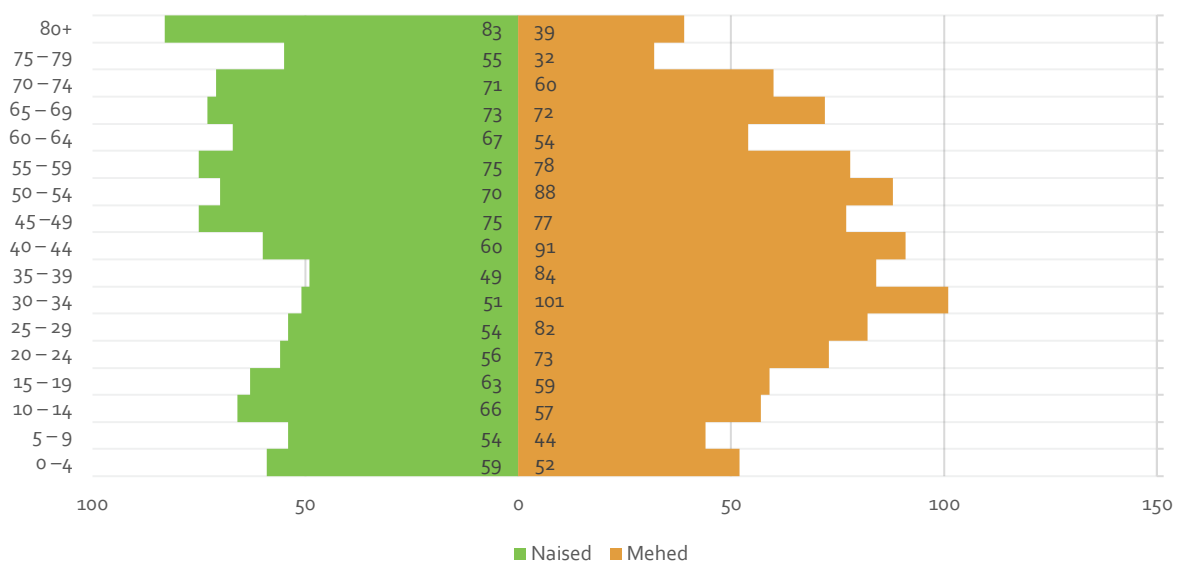
Asustusüksus	Rahvaarv 2021	Rahvaarv 2015	Muutus 15-21	Muutuse protsent	Piirkond	Kant
Mustapali küla	63	42	21	50%	Pärsti - Paistu	Holstre
Leemeti küla	51	41	10	24%	Pärsti - Paistu	Puiatu
Kassi küla	39	32	7	22%	Pärsti - Paistu	Paistu
Kannuküla	56	46	10	22%	Tarvastu	Kärstna
Kingu küla	23	19	4	21%	Pärsti - Paistu	Puiatu
Sinialliku küla	195	164	31	19%	Pärsti - Paistu	Heimtali
Sultsi küla	145	123	22	18%	Pärsti - Paistu	Paistu
Taganurga küla	70	61	9	15%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kolga-Jaani
Oiu küla	64	56	8	14%	Viiratsi - Leie	Leie
Peetrimõisa küla	262	232	30	13%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Karula
Kokaviidika küla	15	20	-5	-25%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Saarepeedi
Oorgu küla	44	61	-17	-28%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kolga-Jaani
Anikatsi küla	72	100	-28	-28%	Tarvastu	Kärstna
Tagamõisa küla	28	39	-11	-28%	Tarvastu	Kärstna
Põrga küla	37	52	-15	-29%	Tarvastu	Kärstna
Rebaste küla	11	16	-5	-31%	Viiratsi - Leie	Tänassilma
Karula küla	133	201	-68	-34%	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Karula
Kiini küla	15	25	-10	-40%	Pärsti - Paistu	Puiatu
Kiisa küla	19	34	-15	-44%	Pärsti - Paistu	Heimtali
Muksi küla	11	20	-9	-45%	Tarvastu	Kärstna

8.6 Lisa 3. Rahvastiku soolis-vanuseline struktuur piirkonniti

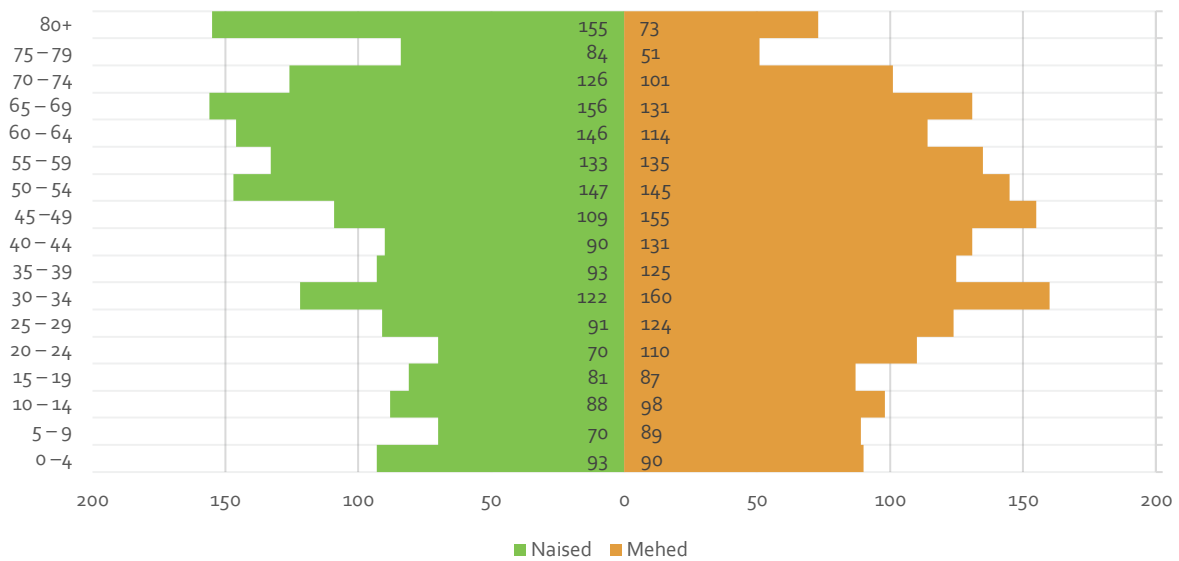
8.6.1 Lisa 3.1 Pärsti-Paistu

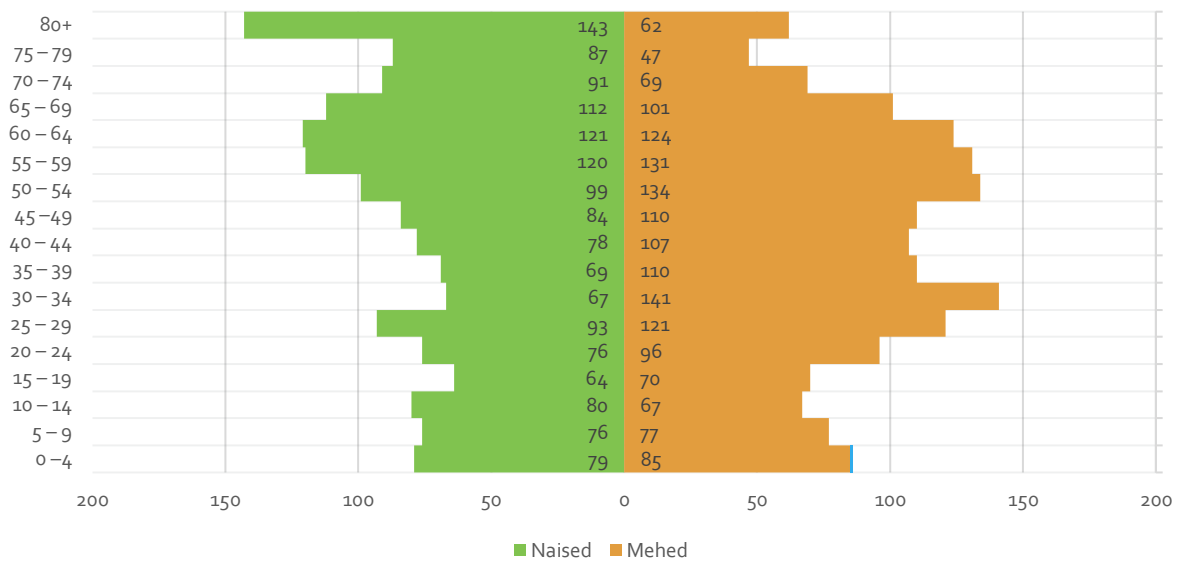
8.6.2 Lisa 3.2 Kolga-Jaani-Saarepeedi

8.6.3 Lisa 3.3 Viiratsi-Leie

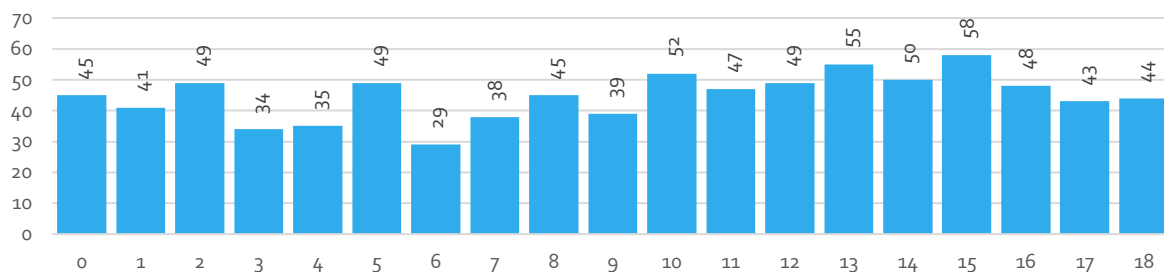

8.6.4 Lisa 3.4 Tarvastu

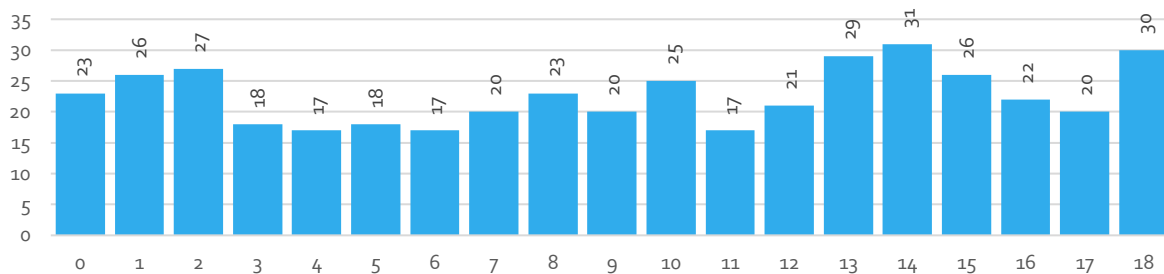

8.7 Lisa 4. Vanusegrupi 0–18 arvukus piirkonniti seisuga 1.01.2021

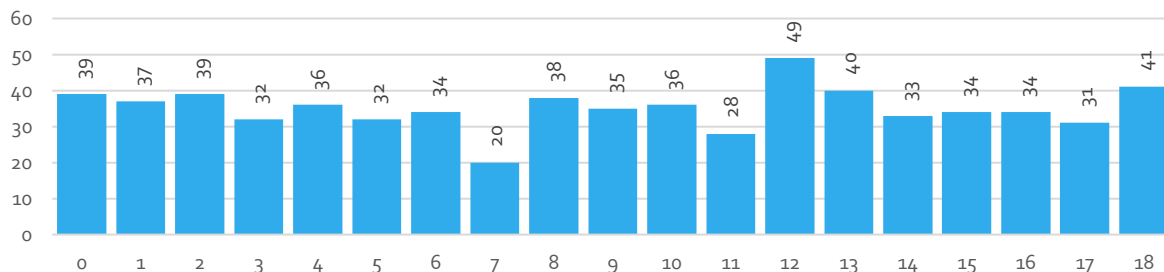
8.7.1 Lisa 4.1 Pärsti-Paistu

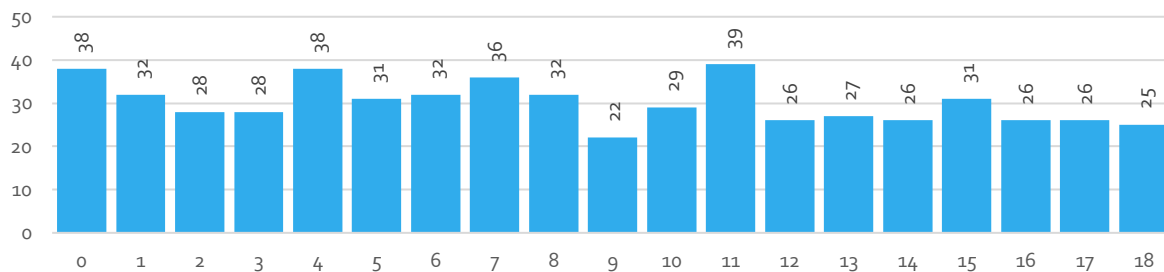
8.7.2 Lisa 4.2 Kolga-Jaani-Saarepeedi

8.7.3 Lisa 4.3 Viiratsi-Leie

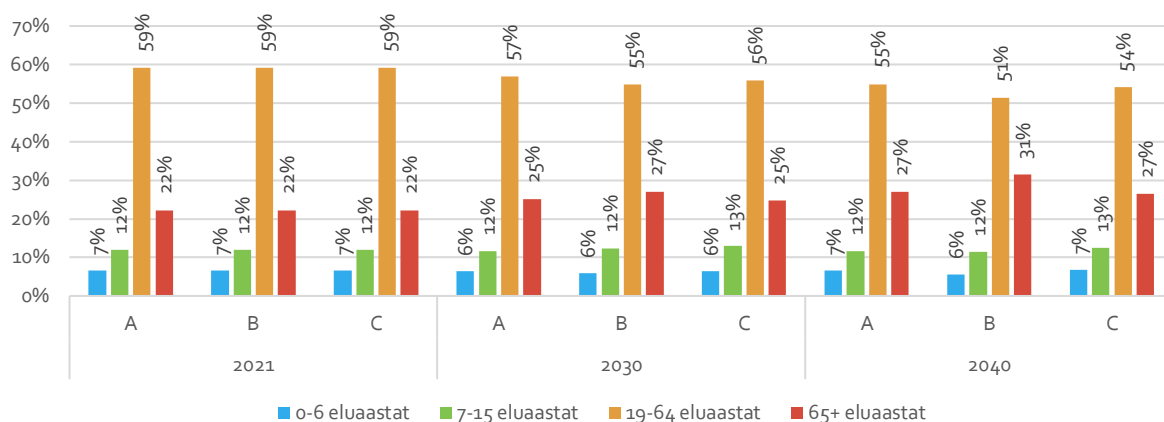

8.7.4 Lisa 4.4 Tarvastu

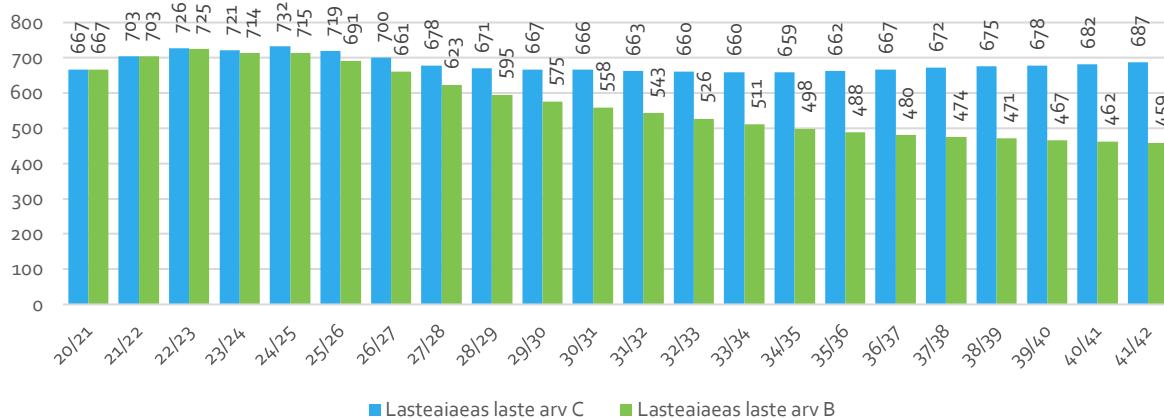

8.8 Lisa 5. Rahvastikuproгноosi lisagraafikud

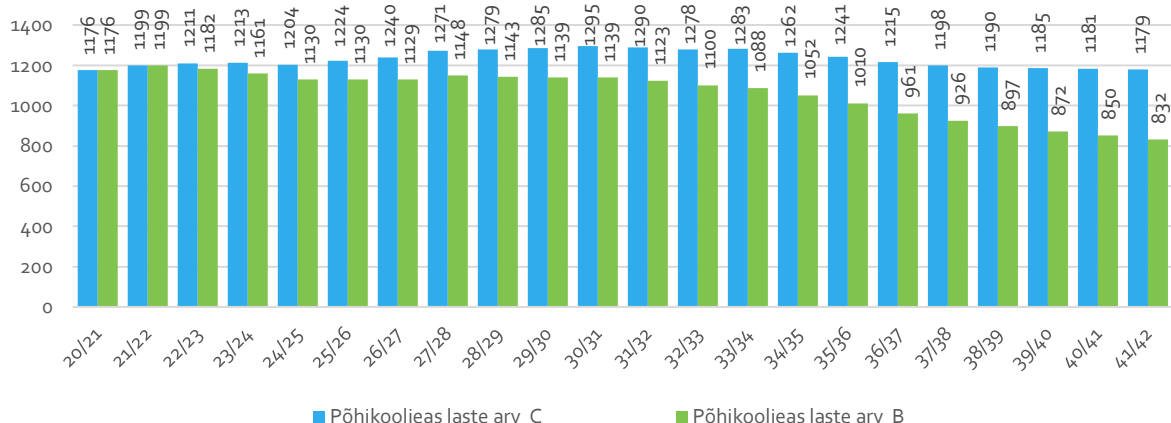
8.8.1 Lisa 5.1 Vanusstruktuuri muutus

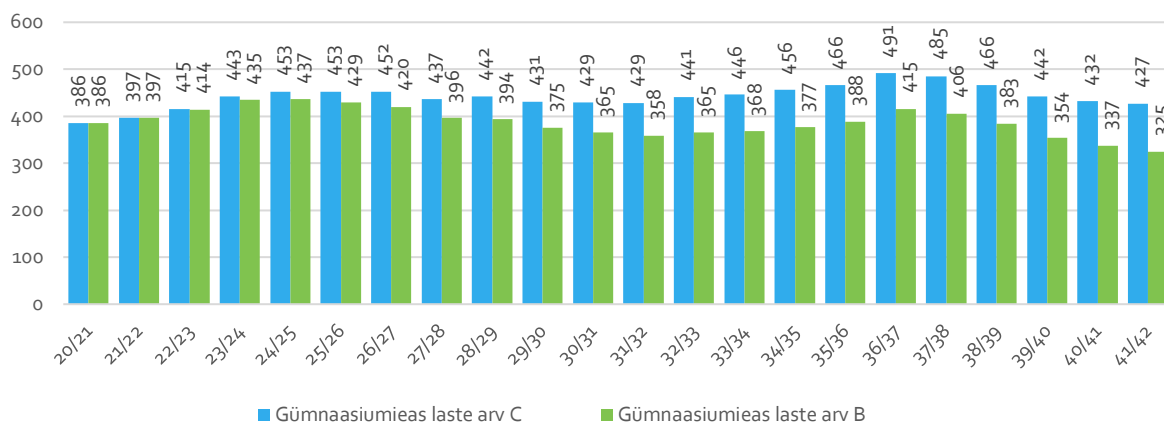
8.8.2 Lisa 5.2 Lasteaiaeliste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

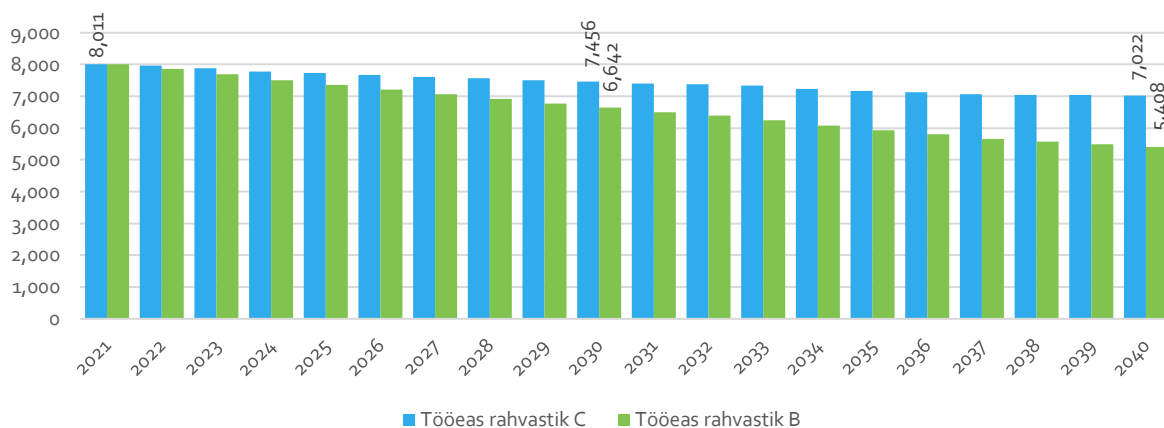
8.8.3 Lisa 5.3 Põhikooliealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

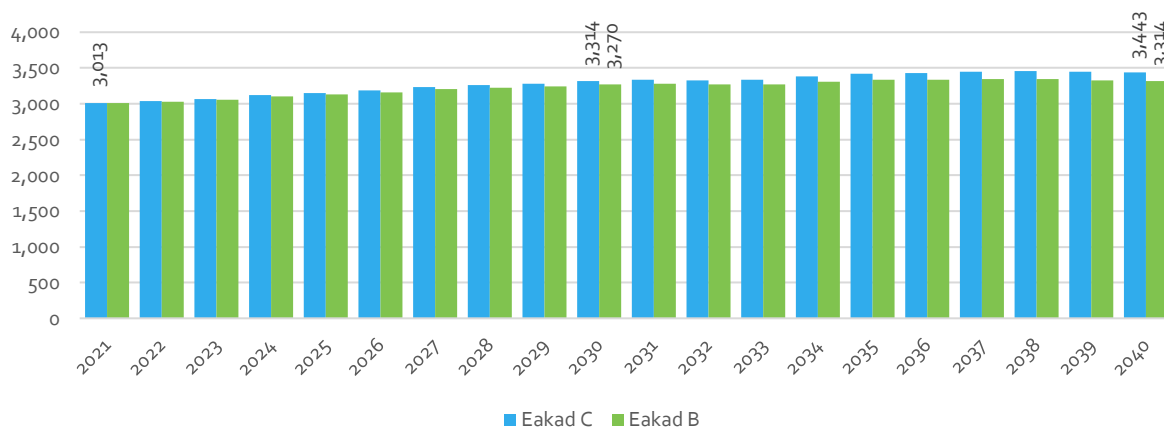
8.8.4 Lisa 5.4 Gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

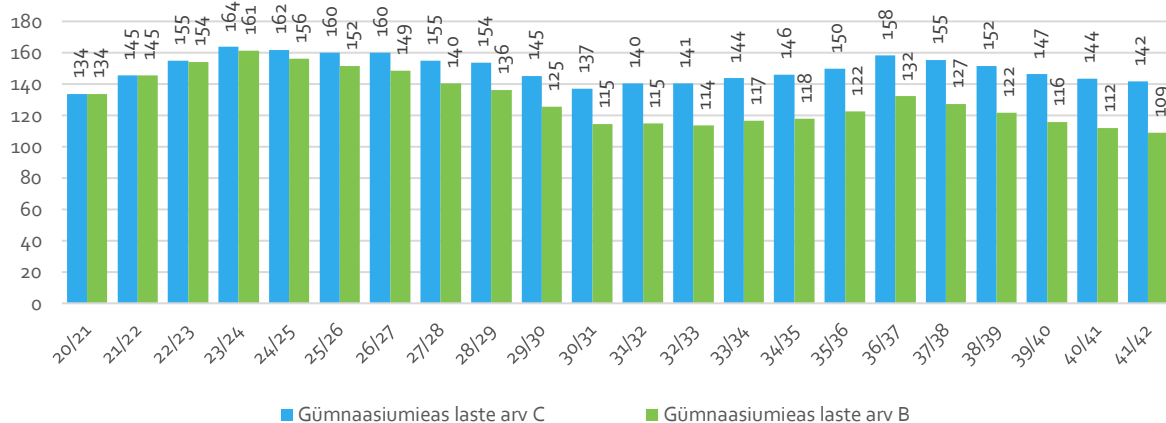
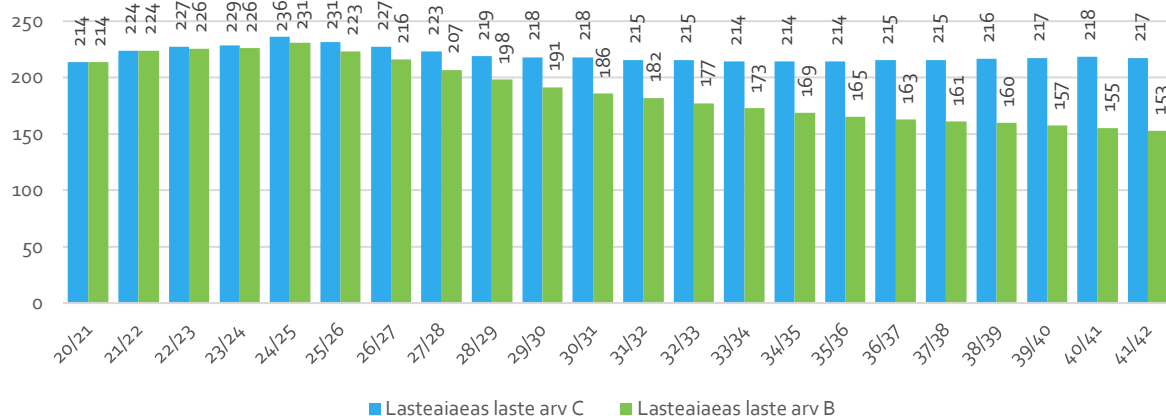
8.8.5 Lisa 5.5 Tööealise elanikkonna arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

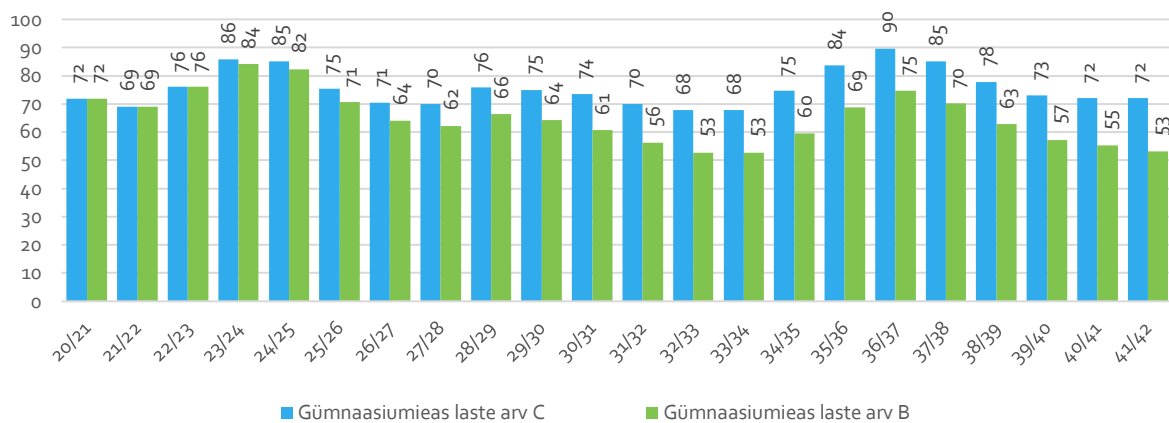
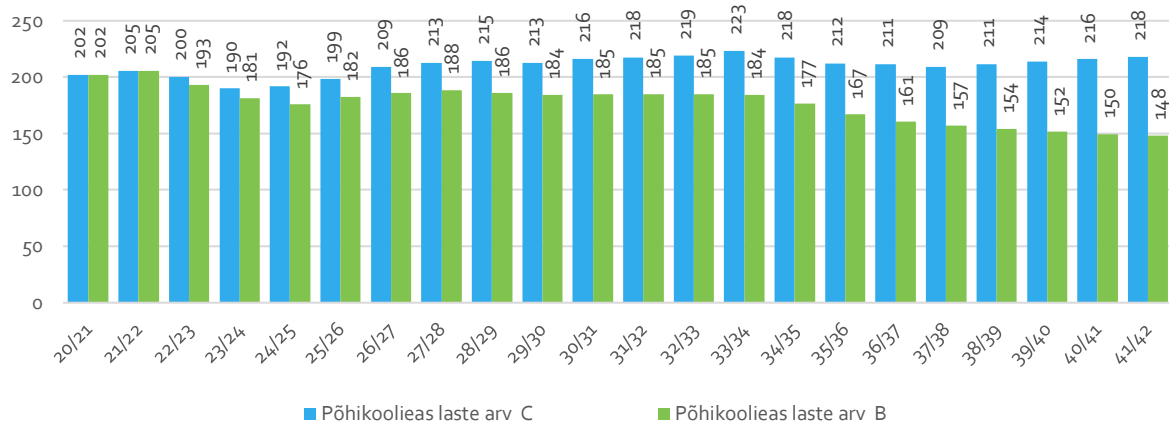
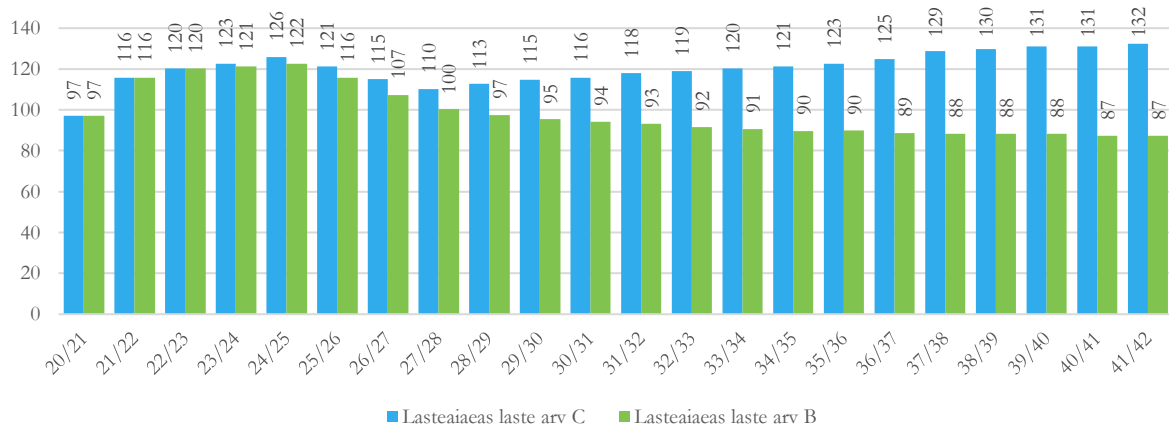
8.8.6 Lisa 5.6 Eaka (65+) elanikkonna arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

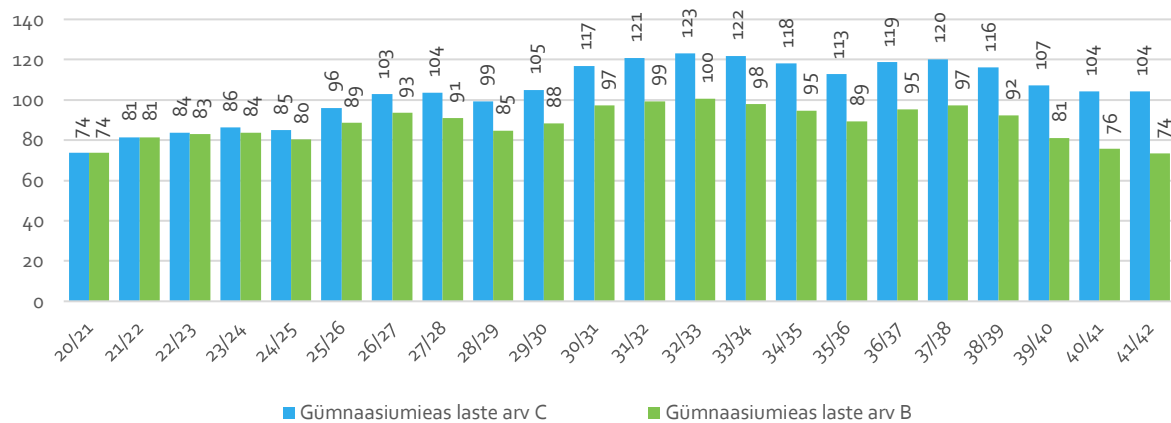
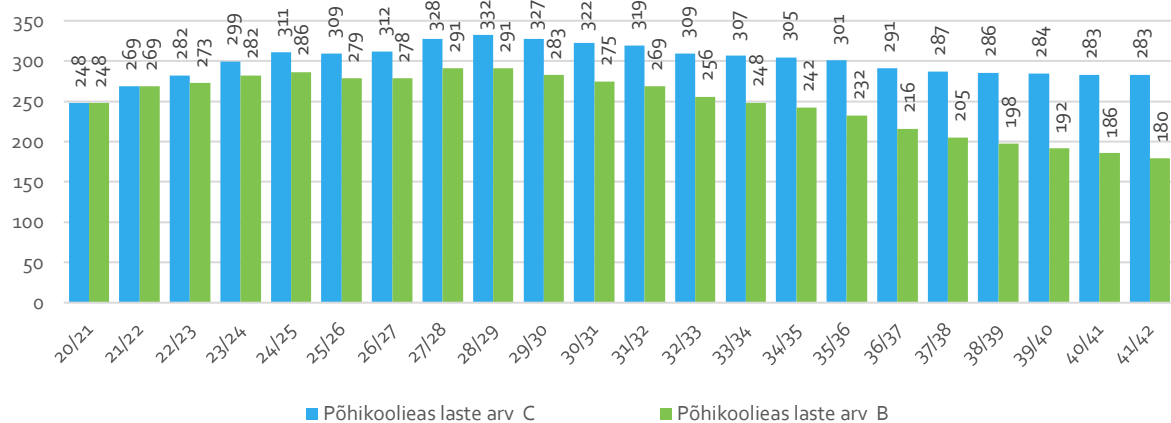
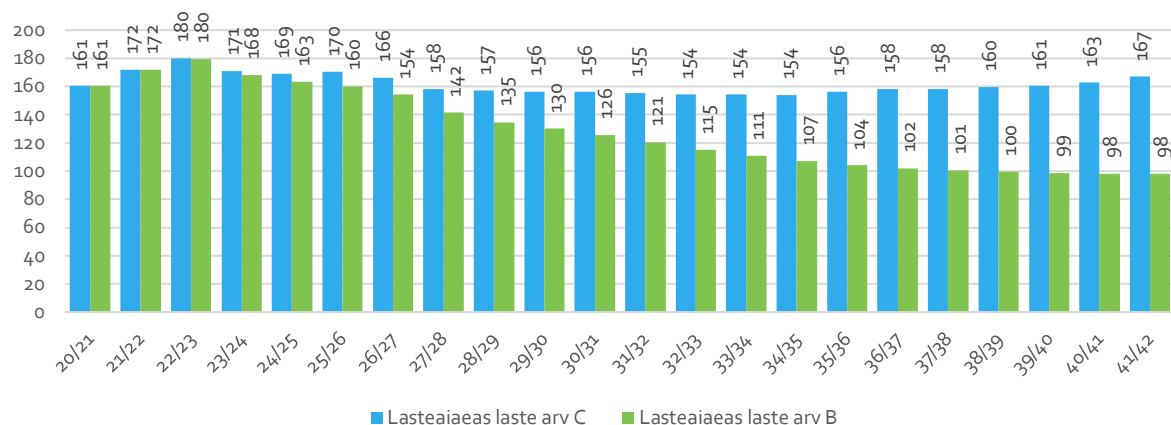
8.8.7 Lisa 5.7 Pärsti-Paistu piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

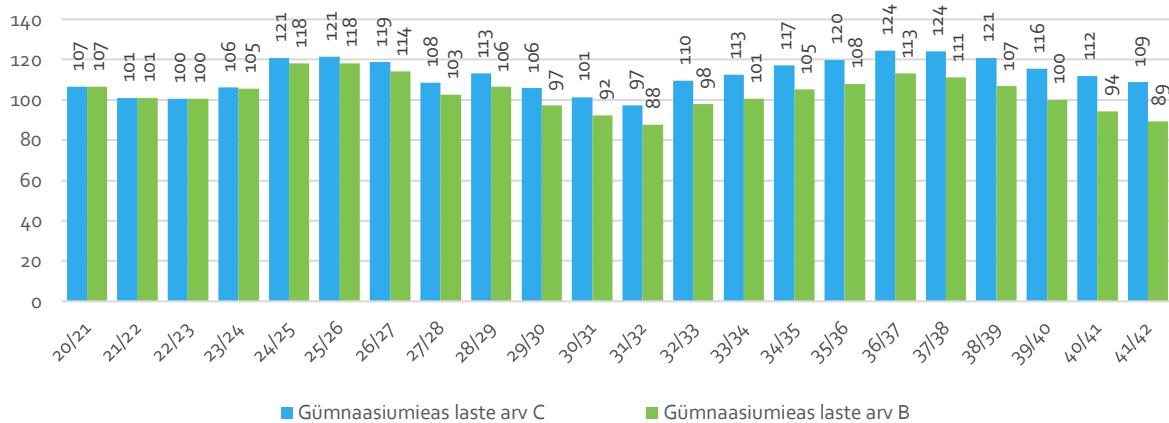
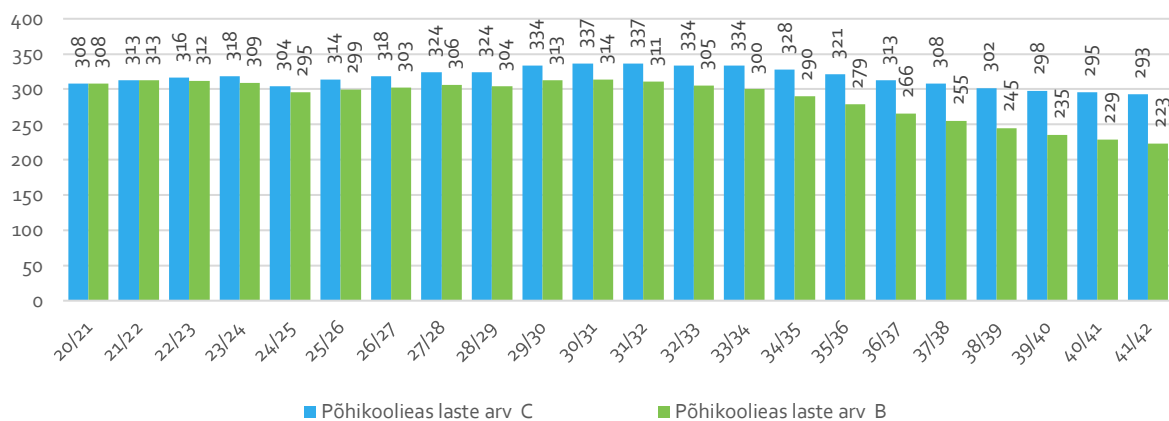
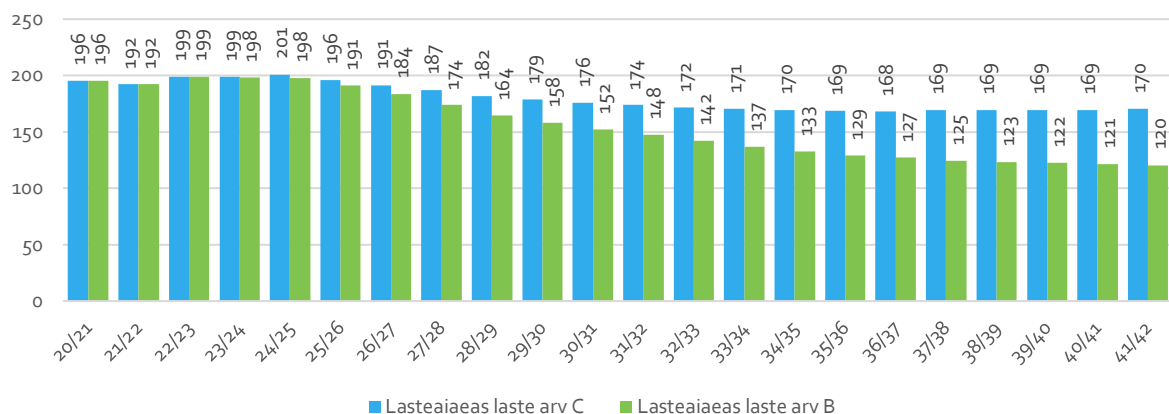
8.8.8 Lisa 5.8 Kolga-Jaani-Saarepeedi piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

8.8.9 Lisa 5.9 Tarvastu piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

8.8.10 Lisa 5.10 Viiratsi-Leie piirkonna lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos (B ja C stsenaariumid)

8.8.11 Lisa 5.11 Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos (B ja C stsenaariumid)

Piirkond	Aasta	Absoluutarvud			Muutus võrreldes 2021. aastaga			Protsentuaalne muutus		
		Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium	Lasteaed	Põhikool	Gümnaasium
Kolga-Jaani - Saarepeedi	20/21	97	202	72						
Optimistlik	2030 A	118	218	70	21	15	-2	21%	8%	-2%
	2040 A	132	218	72	35	16	0	36%	8%	0%
Rände	2030 B	93	185	56	-4	-17	-15	-4%	-8%	-22%
	2040 B	87	148	53	-10	-54	-19	-10%	-27%	-26%
Pärsti - Paistu	2019	214	418	134						
Optimistlik	2030 A	215	416	140	2	-1	7	1%	0%	5%
	2040 A	217	385	142	4	-33	8	2%	-8%	6%
Rände	2030 A	182	358	115	-32	-59	-19	-15%	-14%	-14%
	2040 B	153	281	109	-61	-137	-25	-28%	-33%	-19%
Tarvastu	2019	161	248	74						
Optimistlik	2030 A	155	319	121	-5	72	47	-3%	29%	64%
	2040 A	167	283	104	6	35	30	4%	14%	41%
Rände	2030 A	121	269	99	-40	21	25	-25%	8%	35%
	2040 B	98	180	74	-62	-68	0	-39%	-28%	0%
Viiratsi - Leie	2019	196	308	107						
Optimistlik	2030 A	174	337	97	-22	28	-9	-11%	9%	-9%
	2040 A	170	293	109	-25	-15	2	-13%	-5%	2%
Rände	2030 A	148	311	88	-48	2	-19	-25%	1%	-18%
	2040 B	120	223	89	-75	-85	-17	-38%	-28%	-16%
Vald KOKKU	20/21	667	1176	386						
Optimistlik	2030 A	663	1290	429	-5	114	42	-1%	10%	11%
	2040 A	687	1179	427	20	3	41	3%	0%	10%
Rände	2030 B	543	1123	358	-124	-53	-28	-19%	-5%	-7%
	2040 B	459	832	325	-208	-344	-61	-31%	-29%	-16%

8.9 Lisa 6. Viljandi valla asutused ja üksused eelarves

Registrikood	Asutuse nimi	Asustus-üksus	Kant	Piirkond	Asutuse tüüp	Asutuse tüübi täpsustus
75012200	Tarvastu Muusika- ja Kunstikool	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Huvikool	Huvikool
75005630	Päri Spordihoone	Päri küla	Päri	Pärsti - Paistu	Huvikool	Huvikool
75005601	Heimtali Põhikool	Heimtali küla	Heimtali	Pärsti - Paistu	Kool	Põhikool
75005601	Heimtali Põhikool	Heimtali küla	Heimtali	Pärsti - Paistu	Kool	Spordisaal
75009361	Holstre Kool	Holstre küla	Holstre	Pärsti - Paistu	Kool	Põhikool
75009362	Holstre Kool	Holstre küla	Holstre	Pärsti - Paistu	Kool	Spordisaal
75025006	Kalmetu Põhikool	Tänassilma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Kool	Põhikool
75025006	Kalmetu Põhikool	Tänassilma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Kool	Spordisaal
77001338	Kolga-Jaani Kool	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kool	Põhikool
77001338	Kolga-Jaani Kool	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kool	Spordisaal
75012297	Leie Põhikool	Leie küla	Leie	Viiratsi - Leie	Kool	Põhikool
75012297	Leie Põhikool	Leie küla	Leie	Viiratsi - Leie	Kool	Spordisaal
75009326	Paistu Kool	Sultsi küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Kool	Põhikool
75009326	Paistu Kool	Sultsi küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Kool	Spordisaal
75026336	Saarepeedi Kool	Saarepeedi küla	Saarepeedi	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Kool	Põhikool
75012618	Tarvastu Gümnaasium	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Kool	Gümnaasium
75012618	Tarvastu Gümnaasium	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Kool	Spordisaal
75024998	Viiratsi Kool	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Kool	6-klassiline kool
75009362	Holstre Kool	Holstre küla	Holstre	Pärsti - Paistu	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
77001339	Kolga-Jaani Kool	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75009327	Paistu Kool	Sultsi küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Lasteaed	3 rühmaga lasteaed
75026337	Saarepeedi Kool	Saarepeedi küla	Saarepeedi	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75028832	Leie Lasteaed „Sipelgapesa“	Leie küla	Leie	Viiratsi - Leie	Lasteaed	1 rühmaga lasteaed
75005624	Ramsi Lasteaed „Taruke“	Ramsi alevik	Ramsi	Pärsti - Paistu	Lasteaed	4 rühmaga lasteaed
75039497	Tarvastu Lasteaed	Kärstna küla	Kärstna	Tarvastu	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75039497	Tarvastu Lasteaed	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Lasteaed	1 rühmaga lasteaed
75039497	Tarvastu Lasteaed	Porsa küla	Mustla	Tarvastu	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75039497	Tarvastu Lasteaed	Soe küla	Soe	Tarvastu	Lasteaed	4 rühmaga lasteaed
75025271	Uusna Lasteaed „Tõruke“	Tänassilma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75025271	Uusna Lasteaed „Tõruke“	Uusna küla	Uusna	Viiratsi - Leie	Lasteaed	1 rühmaga lasteaed
75025288	Vana-Võidu Lasteaed	Vana-Võidu küla	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75025265	Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Lasteaed	5 rühmaga lasteaed
75039244	Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	Puiatu küla	Puiatu	Pärsti - Paistu	Lasteaed	1 rühmaga lasteaed
75039244	Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	Päri küla	Päri	Pärsti - Paistu	Lasteaed	2 rühmaga lasteaed
75039244	Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	Pärsti küla	Pärsti	Pärsti - Paistu	Lasteaed	1 rühmaga lasteaed

75034028	Tarvastu Muuseum	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Muu teenus	Muuseum
Üksus eelarves	Valma Infopunkt	Valma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Muu teenus	Infopunkt
Üksus eelarves	Soe Külamaja	Soe küla	Soe	Tarvastu	Muu teenus	Külakeskus
75035536	Tarvastu Avatud Noortekeskus	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Noortekeskus	Noortekeskus
Üksus eelarves	Kolga-Jaani Avatud Noortekeskus	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Noortekeskus	Noortekeskus
Üksus eelarves	Leie Avatud Noortekeskus	Leie küla	Leie	Viiratsi - Leie	Noortekeskus	Noortekeskus
Üksus eelarves	Ramsi Noortetuba	Ramsi alevik	Ramsi	Pärsti - Paistu	Noortekeskus	Noortekeskus
Üksus eelarves	Saarepeedi Noortetuba	Saarepeedi küla	Saarepeedi	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Noortekeskus	Noortekeskus
77001323	Paistu Rahvaraamatukogu	Heimtali küla	Heimtali	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001323	Paistu Rahvaraamatukogu	Paistu küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Raamatukogu
77001323	Paistu Rahvaraamatukogu	Puiatu küla	Puiatu	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001323	Paistu Rahvaraamatukogu	Päri küla	Päri	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001323	Paistu Rahvaraamatukogu	Ramsi alevik	Ramsi	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Karula küla	Karula	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Raamatu-kogu	Raamatukogu
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Leie küla	Leie	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Saarepeedi küla	Saarepeedi	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Tänassilma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Raamatukogu teeninduspunkt
77001352	Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	Valma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Raamatukogu teeninduspunkt
75012647	Tarvastu Raamatukogu	Holstre küla	Holstre	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
75012647	Tarvastu Raamatukogu	Kärstna küla	Kärstna	Tarvastu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
75012647	Tarvastu Raamatukogu	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Raamatu-kogu	Raamatukogu
77001346	Viiratsi Rahvaraamatukogu	Pärsti küla	Pärsti	Pärsti - Paistu	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001346	Viiratsi Rahvaraamatukogu	Uusna küla	Uusna	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001346	Viiratsi Rahvaraamatukogu	Vana-Võidu küla	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Haruraamatukogu
77001346	Viiratsi Rahvaraamatukogu	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Raamatu-kogu	Raamatukogu
75012340	Kolga-Jaani Villem Reimani nimeline Rahvamaja	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Rahvamaja	Rahvamaja
75012624	Kärstna Vaba Aja Keskus	Kärstna küla	Kärstna	Tarvastu	Rahvamaja	Rahvamaja
75012630	Mustla Rahvamaja	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Rahvamaja	Rahvamaja
75009303	Paistu Rahvamaja	Paistu küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Rahvamaja	Rahvamaja
75032733	Ramsi Vaba Aja Keskus	Ramsi alevik	Ramsi	Pärsti - Paistu	Rahvamaja	Rahvamaja
75035235	Saarepeedi Rahvamaja	Saarepeedi küla	Saarepeedi	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Rahvamaja	Rahvamaja
75025319	Tänassilma Rahvamaja	Tänassilma küla	Tänassilma	Viiratsi - Leie	Rahvamaja	Rahvamaja
75036257	Uusna Külamaja	Uusna küla	Uusna	Viiratsi - Leie	Rahvamaja	Rahvamaja
75025302	Viiratsi Rahvamaja	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Rahvamaja	Rahvamaja

75030220	Kolga-Jaani Hooldekodu	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Sotsiaal-asutus	Hoolekandeesutus
75028000	Pärsti Pansionaat	Jämejala küla	Jämejala	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Sotsiaal-asutus	Hoolekandeesutus
75012699	Kärstna Hooldekodu	Anikatsi küla	Kärstna	Tarvastu	Sotsiaal-asutus	Hoolekandeesutus
75038196	Paistu Sotsiaalkeskuses	Paistu küla	Paistu	Pärsti - Paistu	Sotsiaal-asutus	Sotsiaalmaja
Üksus eelarves	Kärstna Sotsiaalmaja	Kärstna küla	Kärstna	Tarvastu	Sotsiaal-asutus	Sotsiaalmaja
Üksus eelarves	Viiratsi Tugikodu	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Sotsiaal-asutus	Sotsiaalmaja
Üksus eelarves	Viiratsi Päevakeskus	Viiratsi alevik	Viiratsi	Viiratsi - Leie	Sotsiaal-asutus	Päevakeskus
Üksus eelarves	Tarvastu Päevakeskus	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Sotsiaal-asutus	Päevakeskus
75005630	Päri Spordihoone	Päri küla	Päri	Pärsti - Paistu	Spordisaal	Spordisaal
Lisaüksus	Kärstna Võimla	Kärstna küla	Kärstna	Tarvastu	Spordisaal	Spordisaal
75038606	Viljandi Vallavalitsus	Kolga-Jaani alevik	Kolga-Jaani	Kolga-Jaani - Saarepeedi	Vallavalitsus	Valla teenuskeskus
75038606	Viljandi Vallavalitsus	Mustla alevik	Mustla	Tarvastu	Vallavalitsus	Valla teenuskeskus
75038606	Viljandi Vallavalitsus	Viljandi linn	Viljandi linn	Viljandi linn	Vallavalitsus	Vallavalitsus

8.10 Lisa 7. Rühmade arv ja täituvus lasteaedades

8.10.1 Lisa 7.1 Rühmade arv

Õppe-aasta	Holstre Kool	Kolga-Jaani Kool	Leie Lasteaed Sipelgapesa	Paistu Kool	Ramsi Lasteaed Taruke	Saarepeedi Kool	Tarvastu Lasteaed	Uusna Lasteaed Tõruke	Vana-Võidu Lasteaed	Viiratsi Lasteaed Rüblik	Viljandi Valla Lasteaed Päikesekiir	Kokku
09/10		2	1	3	4	2	8	1	2	4	4	32
10/11		2	1	3	4	2	8	1	2	4	4	32
11/12	1	2	1	3	4	2	7	2	2	5	4	33
12/13	1	2	1	3	4	2	7	2	2	5	4	33
13/14	1	2	1	3	4	2	6	2	2	5	4	32
14/15	2	2	1	3	4	2	6	2	2	5	4	33
15/16	2	2	1	3	4	2	7	2	2	5	4	34
16/17	2	2	1	3	4	2	7	3	2	5	4	35
17/18	2	2	1	3	4	2	7	3	2	5	4	35
18/19	2	2	1	3	4	2	7	3	2	5	4	35
19/20	2	2	1	3	4	2	8	3	2	5	4	36
20/21	2	2	1	3	4	2	9	3	2	5	4	37

8.10.2 Lisa 7.2 Rühmade täituvus

Õppe- aasta	Holstre Kool	Kolga- Jaani Kool	Leie Lasteaed Sipelgapesa	Paistu Kool	Ramsi Lasteaed Taruke	Saarepeedi Kool	Tarvastu Lasteaed	Uusna Lasteaed Tõruke	Vana-Võidu Lasteaed	Viiratsi Lasteaed Rüblük	Viljandi Valla Lasteaed Päikesekiir	Viljandi vald
09/10	13	16,5	16	14,3	19,3	20,5	15,4	18	15	19,3	17	16,8
10/11	19	14	22	16	18,8	20	14,3	18	15	20	17,3	17
11/12	19	12,5	21	16,3	18	19	15,3	16,5	15	19,8	17	17
12/13	21	11,5	23	16,7	16,8	20	15,6	18,5	13	19,4	17,3	17
13/14	22	11,5	19	16,7	17,5	20	15,7	15,5	14,5	19	14,3	16,6
14/15	12	13,5	15	14	16,5	20	18	17	15	19	16	16,5
15/16	11	18	15	13,3	17,3	18	16,6	18,5	13,5	18,8	17,3	16,5
16/17	15	18,5	17	13,3	17,5	15	17,3	14	15	17,8	15,3	16,2
17/18	10	19,5	11	14,3	17,8	16,5	18,3	15	15	17,8	15	16,3
18/19	10	18	5	13,7	17,8	15,5	16,4	12,7	14,5	17,6	15,8	15,3
19/20	10,5	13,5	10	14,7	17,5	15,5	16,9	12	13,5	17,8	15	15,3
20/21	13	16,5	10	14,3	17,8	18	17,2	12	14	18	14,8	15,9

8.11 Lisa 8. Lasteaialaste ränne kantide lõikes

	Lasteaedade asukoha kant															
		Holstre küla	Kolga-Jaani alevik	Leie küla	Päri küla	Ramsi alevik	Saarepeedi küla	Soe küla	Sultsi küla	Uusna küla	Vana-Võidu küla	Viiratsi alevik	Lapsed KOV lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsed kandis kokku	Käib lasteaia oma vallas
Õpilase elukoha kant	Heimtali				2	24						1	27	2	29	93%
	Holstre	16				2		2					20	2	22	91%
	Jämejala											2	2	2	4	50%
	Karula				2		6				2	4	14	4	18	78%
	Kolga-Jaani	1	32	3			2					1	39	2	41	95%
	Kärstna	3			1			25	1			1	31	1	32	97%
	Leie		1	7			2			1			11		11	100%
	Mustla	2				3		81	1			1	88	4	92	96%
	Paistu	1				8			27			1	37	2	39	95%
	Puiatu				6	2							8	3	11	73%
	Päri				27	5						2	34	4	38	89%
	Pärsti				8						1	2	11	1	12	92%
	Ramsi				2	23							25	2	27	93%
	Saarepeedi						24						24	1	25	96%
	Savikoti				6								6	4	10	60%
	Soe							16					16		16	100%
	Suislepa							15					15		15	100%
	Tänassilma									20	3	6	29	3	32	91%
	Uusna							1	1	15	4	1	22	4	26	85%
	Viiratsi	2									13	64	79	9	88	90%
	Väluste							6					6		6	100%
	Muu KOV	1			5	4	2	9	13		5	4	43			
	Kokku	26	33	10	59	71	36	155	43	36	28	90	587	50	594	92%
	Piirkonna õpilasi	62%	97%	70%	69%	66%	67%	92%	63%	97%	46%	71%				

8.12 Lisa 9. Põhikooliõpilaste ränne kooliastmete ja kantide lõikes

	I aste									
	Koolide asukoha piirkond									
Õpilase elukoha piirkond	I aste	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Õpilased valla koolides	Õpilased mujal	Õpilasi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Kolga-Jaani-Saarepeedi	51	1	1	3	56	8	64	80%	88%
	Pärsti-Paistu		82	1	2	85	38	123	67%	69%
	Tarvastu		5	79	1	85	6	91	87%	93%
	Viiratsi-Leie	5	1		64	70	24	94	68%	74%
	Muu KOV	10	20	6	9	45				
	Kokku	66	109	87	79	341	76	372	74%	80%
	Piirkonna õpilasi	77%	75%	91%	81%					

	II aste									
	Koolide asukoha piirkond									
Õpilase elukoha piirkond	II aste	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Õpilased valla koolides	Õpilased mujal	Õpilasi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Kolga-Jaani-Saarepeedi	30	1		7	38	25	63	48%	60%
	Pärsti-Paistu	3	74		1	78	67	145	51%	54%
	Tarvastu		6	81	2	89	12	101	80%	88%
	Viiratsi-Leie	2	1	4	47	54	57	111	42%	49%
	Muu KOV	9	32	5	12	58				
	Kokku	44	114	90	69	317	161	420	55%	62%
	Piirkonna õpilasi	68%	65%	90%	68%					

	III aste									
	Koolide asukoha piirkond									
Õpilase elukoha piirkond	III aste	Kolga-Jaani-Saarepeedi	Pärsti-Paistu	Tarvastu	Viiratsi-Leie	Õpilased valla koolides	Õpilased mujal	Õpilasi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Kolga-Jaani-Saarepeedi	41	2	1	7	51	29	80	51%	64%
	Pärsti-Paistu		76	3		79	71	150	51%	53%
	Tarvastu		5	67	1	73	9	82	82%	89%
	Viiratsi-Leie	1	3	2	41	47	54	101	41%	47%
	Muu KOV	13	17	10	7	47				
	Kokku	55	103	83	56	297	163	413	54%	61%
	Piirkonna õpilasi	75%	74%	81%	73%					

	Koolid														
		Heimtali Põhikool	Holstre Kool	Kolga- Jaani Kool	Leie Põhikool	Tarvastu Gümnaasium	Saarepeedi Kool	Paistu Kool	Kalmetu Põhikool	Viiratsi Kool	Õpilased KOV-i koolides	Õpilased mujal	Õpilasi kandis kokku	Õpib kandis koolis	Õpib oma vallas
Õpilase elukoha kant	Heimtali	40					1			1	42	33	75	53%	56%
	Holstre	1	37			1	1	3			43	18	61	61%	70%
	Jämejala						1			2	3	10	13		23%
	Karula						16			4	20	25	45		44%
	Kolga-Jaani		4	60	9				2		75	8	83	72%	90%
	Kärstna					23		1	1		25	14	39		64%
	Leie			3	11		1		5		20	2	22	50%	91%
	Mustla	2	9			121		3	2	1	138	9	147	82%	94%
	Paistu	3	4					52			59	18	77		77%
	Puiatu	18								1	19	17	36		53%
	Päri	36								1	37	32	69		54%
	Pärsti						1				1	24	25		4%
	Ramsi	38									38	28	66		58%
	Saarepeedi						45				45	15	60	75%	75%
	Savikoti										0	10	10		0%
	Soe					26					26		26		100%
	Suislepa					28					28	2	30		93%
	Tänassilma						2	1	59		62	12	74	80%	84%
	Uusna								26	4	30	21	51		59%
	Viiratsi	1	2			2	1	1	9	38	54	100	154	25%	35%
	Väluste		1			21					22	2	24		92%
	Muu KOV	20	19	3	4	5	10	30	11	13	115				
	Kokku	159	76	66	24	227	79	91	115	65	902	400	1187	31%	66%
	Piirkonna õpilasi	25%	49%	91%	46%	53%	57%	57%	51%	58%					

8.13 Lisa 10. Asutuste palgatase töötajate arvu järgi

Asutus	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Viljandi Vallavalitsus	78	1 783 420	1 431
Tarvastu Gümnaasium	50	908 739	1 140
Tarvastu Lasteaed	39	631 081	1 021
Heimtali Põhikool	35	648 302	1 145
Paistu Kool	33	585 094	1 090
Kolga-Jaani Kool	32	579 851	1 115
Holstre Kool	28	499 160	1 106
Pärsti Pansionaat	28	420 948	945
Kalmetu Põhikool	28	506 267	1 137
Saarepeedi Kool	27	491 323	1 149
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	24	414 307	1 073
Viljandi valla lasteaed „Päikesekiir“	21	358 142	1 057
Ramsi Lasteaed „Taruke“	20	328 646	1 023
Viiratsi Kool	17	311 252	1 166
Leie Põhikool	13	213 200	1 037
Uusna Lasteaed „Tõruke“	13	208 977	1 037
Kärstna Hooldekodu	10	147 916	945
Vana-Võidu Lasteaed	10	159 167	1 038
Kokku/keskmine	504	9 195 793	1 137

Asutus	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Tarvastu Muusika- ja Kunstikool	9	169 808	1 216
Kolga-Jaani Hooldekodu	9	125 237	918
Tarvastu Raamatukogu	5	75 142	936
Paistu Rahvaraamatukogu	5	68 318	946
Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	4	62 089	967
Viiratsi Rahvaraamatukogu	4	60 933	949
Leie Lasteaed „Sipelgapesa“	4	69 058	1 086
Ramsi Vaba Aja Keskus	3	54 243	1 083
Kärstna Vaba Aja Keskus	3	35 805	743
Saarepeedi Rahvamaja	3	42 412	978
Paistu Sotsiaalkeskuses	3	36 929	920
Mustla Rahvamaja	2	47 717	1 223
Paistu Rahvamaja	2	40 639	1 068
Viiratsi Rahvamaja	2	37 716	1 035
Tänassilma Rahvamaja	2	30 231	880
Päri Spordihoone	2	26 492	825
Kolga-Jaani Teenuskeskus	2	37 282	1 242
Kolga-Jaani Villem Reimani nimeline Rahvamaja	2	21 676	900
Tarvastu Teenuskeskus	2	4 817	200
Uusna Külamaja	1	20 597	1 125
Tarvastu Avatud Noortekeskus	1	16 859	1 050
Kokku/keskmine	68	1 083 998	990

Üksus eelarves	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Viiratsi Päevakeskus	2	17 662	629
Tarvastu Päevakeskus	1	10 436	650
Valma Infopunkt	1	12 684	790
Viiratsi tugikodu	1	12 042	750

Kärstna sotsiaalmaja	1	9 634	800
Kolga-Jaani Avatud Noortekeskus	1	6 021	750
Leie Avatud Noortekeskus	1	6 021	750
Ramsi Noortetuba	1	8 429	1 050
Saarepeedi Noortetuba	1	7 225	900
Soe Külamaja	1	6 182	770
Kokku/keskmine	8	96 336	750

8.14 Lisa 11. Palgad ja töökohad asutuste tüübi lõikes

	Töökohtade arv	Palgakulu aastast	Keskmine töötasu kuus
Lasteaed	162	2 715 093	1 043
Holstre Kool	6	102 300	1 076
Kolga-Jaani Kool	9	149 501	1 007
Leie Lasteaed „Sipelgapesa“	4	69 058	1 086
Paistu Kool	10	166 388	1 036
Ramsi Lasteaed „Taruke“	20	328 646	1 023
Saarepeedi Kool	7	127 525	1 096
Tarvastu Lasteaed	39	631 081	1 021
Uusna Lasteaed „Tõruke“	13	208 977	1 037
Vana-Võidu Lasteaed	10	159 167	1 038
Viiratsi Lasteaed „Rüblük“	24	414 307	1 073
Viljandi valla lasteaid „Päikesekiir“	21	358 142	1 057
Amplituud	35	562 023	89
miinimum	4	69 058	1 007
maksimum	39	631 081	1 096

	Töökohtade arv	Palgakulu aastast	Keskmine töötasu kuus
Kool	230	4 197 474	1 135
Heimtali Põhikool	35	648 302	1 145
Holstre Kool	22	396 860	1 113
Kalmetu Põhikool	28	506 267	1 137
Kolga-Jaani Kool	23	430 350	1 158
Leie Põhikool	13	213 200	1 037
Paistu Kool	23	418 706	1 113
Saarepeedi Kool	19	363 798	1 169
Tarvastu Gümnaasium	50	908 739	1 140
Viiratsi Kool	17	311 252	1 166
Amplituud	37	695 539	131
miinimum	13	213 200	1 037
maksimum	50	908 739	1 169

	Töökohtade arv	Palgakulu aastast	Keskmine töötasu kuus
Noortekeskus	3	44 555	925
Kolga-Jaani Avatud Noortekeskus	0,5	6 021	750
Leie Avatud Noortekeskus	0,5	6 021	750
Ramsi Noortetuba	0,5	8 429	1 050
Saarepeedi Noortetuba	0,5	7 225	900
Tarvastu Avatud Noortekeskus	1,0	16 859	1 050
Amplituud	0,5	10 838	300
miinimum	0,5	6 021	750
maksimum	1,0	16 859	1 050

	Töökohtade arv	Palgakulu aastast	Keskmine töötasu kuus
Raamatukogu	18	266 481	948
Kolga-Jaani Rahvaraamatukogu	4,0	62 089	967
Paistu Rahvaraamatukogu	4,5	68 318	946
Tarvastu Raamatukogu	5,0	75 142	936

Viiratsi Rahvaraamatukogu	4,0	60 933	949
Amplituud	1,0	14 210	31
miinimum	4,0	60 933	936
maksimum	5,0	75 142	967

	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Rahvamaja	21	331 034	997
Kolga-Jaani Rahvamaja	1,5	21 676	900
Kärstna Vaba Aja Keskus	3,0	35 805	743
Mustla Rahvamaja	2,4	47 717	1 223
Paistu Rahvamaja	2,4	40 639	1 068
Ramsi Vaba Aja Keskus	3,1	54 243	1 083
Saarepeedi Rahvamaja	2,7	42 412	978
Tänassilma Rahvamaja	2,1	30 231	880
Uusna Külamaja	1,1	20 597	1 125
Viiratsi Rahvamaja	2,3	37 716	1 035
Amplituud	2,0	33 646	480
miinimum	1,1	20 597	743
maksimum	3,1	54 243	1 223

	Töökohtade arv	Palgakulu aastas	Keskmine töötasu kuus
Sotsiaalasutus	53	780 803	918
Kolga-Jaani Hooldekodu	8,5	125 237	918
Kärstna Hooldekodu	9,8	147 916	945
Kärstna sotsiaalmaja	0,8	9 634	800
Paistu Sotsiaalkeskuses	2,5	36 929	920
Pärsti Pansionaat	27,8	420 948	945
Tarvastu Päevakeskus	1,0	10 436	650
Viiratsi Päevakeskus	1,8	17 662	629
Viiratsi tugikodu	1,0	12 042	750
Amplituud	27	411 315	316
miinimum	1	9 634	629
maksimum	28	420 948	945

8.15 Lisa 12. Viljandi valla kinnisvara¹⁶

	Hoone nimi	Funktsioon 1	2	3	4	5	6
1	Kärstna hooldekodu	Hoole- kandeaustus					
2	Heimtali Spordihoone	Põhikool	Raamatukogu	Spordisaal			
3	Heimtali Põhikool	Põhikool					
4	Holstre kool	Põhikool	2 rühmaga lasteaed	Raamatukogu	Spordisaal		
5	Pärsti pansionaat	Hoole- kandeaustus					
6	Kolga-Jaani rahvamaja	Rahvamaja	Pind kasutusest väljas				
7	Kolga-Jaani lasteaed	2 rühmaga lasteaed					
8	Kolga-Jaani koolimaja- spordisaal	Põhikool	Spordisaal	Noortekeskus			
9	Kolga-Jaani koolimaja- söökla	Põhikool					
10	Kolga-Jaani teenuskeskus	Valla teenuskeskus	Raamatukogu	Väljarenditud pind			
11	Hooldekodu- perearsti- keskus	Hoole- kandeaustus	Väljarenditud pind				
12	Kärstna mõis	2 rühmaga lasteaed	Raamatukogu	Väljarenditud pind			
13	Kärstna võimla	Spordisaal					
14	Kärstna Sotsiaalmaja	Sotsiaalmaja					
15	Leie koolihoone	Põhikool	1 rühmaga lasteaed	Raamatukogu	Spordisaal	Noorte- keskus	Väljarenditud pind
16	Tarvastu Gümnaasiumi valge maja	Gümnaasium	Huvikool	1 rühmaga lasteaed			
17	Tarvastu gümnaasiumi hoone	Gümnaasium	Spordisaal				
18	Valla- ja Kultuuri-keskus	Rahvamaja	Valla teenuskeskus	Noortekeskus	Väljarenditud pind		
19	Tarvastu raamatukogu- muuseum	Raamatukogu	Muuseum				
20	Paistu sotsiaalkeskus	Sotsiaalmaja	Päevakeskus				
21	Paistu Rahvamaja	Rahvamaja					
22	Paistu raamatukogu	Raamatukogu	Pind kasutusest väljas				
23	Tarvastu lasteaed	2 rühmaga lasteaed					
24	Puiatu seltsimaja	Raamatukogu	Külakeskus	Väljarenditud pind			
25	Puiatu lasteaed	1 rühmaga lasteaed					
26	Päri spordihoone	Spordisaal					

¹⁶ Punases tekstis hooned ei ole Viljandi valla omad, kuid on kasutusel avalike teenuste pakkumiseks. Nimekiri ei sisalda kasutusest täiesti väljas hooned, kus tegevust ei toimu, nagu näiteks Viiratsis asuvat endist kolhoosikontorit 1313 m², kuhu on plaan rajada uus vallavalitsuse hoone.

27	Päri lasteaed-raamatukogu	2 rühmaga lasteaed	Raamatukogu				
28	Pärsti lasteaed	1 rühmaga lasteaed	Raamatukogu	Pind kasutusest väljas			
29	Ramsi lasteaed	4 rühmaga lasteaed					
30	Ramsi Vaba Aja Keskus	Rahvamaja	Raamatukogu	Noortekeskus			
31	Saarepeedi rahvamaja	Rahvamaja	Spordisaal	Raamatukogu	Sotsiaalmaja	Noortekeskus	Väljarenditud pind
32	Saarepeedi kool-lasteaed	Põhikool	2 rühmaga lasteaed				
33	Soe lasteaed	4 rühmaga lasteaed					
34	Soe külamaja	Külaakeskus					
35	Suislepa mõis	Raamatukogu					
36	Paistu kool	Põhikool	3 rühmaga lasteaed	Spordisaal			
37	Tänassilma rahvamaja	Rahvamaja					
38	Kalmetu kool	Põhikool	2 rühmaga lasteaed	Raamatukogu	Spordisaal		
39	Uusna lasteaed	2 rühmaga lasteaed					
40	Uusna külamaja	Rahvamaja	Raamatukogu				
41	Valma infopunkt	Külaakeskus	Raamatukogu	Infopunkt			
42	Vana-Võidu lasteaed	2 rühmaga lasteaed					
43	Viiratsi kool	6-klassiline kool	Raamatukogu	Väljarenditud pind			
44	Viiratsi lasteaed	5 rühmaga lasteaed					
45	Viiratsi Rahvamaja	Rahvamaja					
46	Viiratsi tugikodu	Sotsiaalmaja	Päevakeskus				
47	Viljandi Vallavalitsus	Vallavalitsus					
48	Mustla Päevakeskus	Päevakeskus					
49	Karula raamatukogu	Raamatukogu					

8.16 Lisa 13. Hoonete hinnanguline investeerimisvajadus

Hoone	Investeeringuvajadus
Tarvastu gümnaasiumihoone	6 367 000
Leie koolihoone	3 063 000
Kärstna mõis	2 680 000
Paistu kool	2 053 000
Viiratsi kool	1 885 000
Valla- ja Kultuurikeskus	1 448 000
Kalmetu kool	1 293 000
Holstre kool	1 102 000
Pärsti lasteaed	854 000
Päri spordihoone	712 000
Kolga-Jaani koolimaja-spordisaal	685 000
Kolga-Jaani teenuskeskus	581 000
Kolga-Jaani koolimaja-söökla	524 000
Saarepeedi rahvamaja	512 000
Heimtali Põhikool	506 000
Kärstna võimla	405 000
Viiratsi Rahvamaja	398 000
Saarepeedi kool-lasteaed	393 000
Tarvastu Gümnaasiumi valge maja	384 000
Kolga-Jaani rahvamaja	338 000
Viiratsi lasteaed	299 000
Ramsi Vaba Aja Keskus	294 000
Päri lasteaed-raamatukogu	243 000
Viiratsi tugikodu	233 000
Hooldekodu- perearsti-keskus	206 000
Viljandi Vallavalitsus	200 000
Paistu raamatukogu	167 000
Kärstna hooldekodu	140 000
Paistu Rahvamaja	138 000
Paistu sotsiaalkeskus	132 000
Vana-Võidu lasteaed	107 000
Tänassilma rahvamaja	105 000
Tarvastu lasteaed	102 000
Puiatu lasteaed	70 000
Uusna külamaja	70 000
Soe külamaja	40 000
Uusna lasteaed	27 000